TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MUŞ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

Proje Koordinatörü: Nimet YILMAZ (İş ve Meslek Danışmanı)

Proje Sorumlusu : Belkıs EKMEKÇİ (İş ve Meslek Danışmanı)

Proje Sorumlusu : Deniz BOSTANCİ (İş ve Meslek Danışmanı)

İstasyon Cad. Yazıcıoğlu Binası Arkası Muş/Merkez

Tel: (0436) 212 11 12 Fax : (0436) 212 05 34

SUNUŞ

Dünya ekonomisinin içerisine düştüğü darboğaz insanların iş kaybetmesine neden olmaya devam etmektedir. İşsizlik; yalnızca ülkemiz için değil, dünyamız için de önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bunu aşmak için eğitimin yanı sıra işgücü talebiyle iş talebini buluşturmak büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla piyasadaki muhtemel değişmelere ivedilikle cevap verebilecek kabiliyete sahip vasıflı işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda ekonomik kalkınmanın yanı sıra yerel ve bölgesel işgücü analizinin izlenmesi ve çıkan sonuçlara göre gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

Ülkemizde işgücü istihdam politikalarını yönlendiren önemli bir kurum da Türkiye İş Kurumu'dur. Yapılan saha çalışmalarıyla hem işsize ulaşılmakta hem de işgücü piyasasının ihtiyaç duyacağı nitelikli eleman talebi değerlendirilmektedir. Muş Çalışma ve İş Kurumu'nca yapılan İşgücü Piyasası Analiz sonuçları bu doğrultuda hazırlanmıştır.

Bu veriler ışığında Muş İşgücü Piyasası Analiz sonuçları ilgili tüm kuruluşlarla paylaşılarak, ilimizin işsizlik sorununun asgari düzeye indirilmesi, kalifiye eleman sayısının artırılması ve işletmelerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek mesleki yeterliliğe sahip elemanları niteliklerine uygun işlerle buluşturmak ve ilimizi refah seviyesi yüksek, ekonomik anlamda gelişmeye müsait iller seviyesine ulaştırılması hedeflenmektedir.
Başta Muş Çalışma ve İş Kurumu ailesi olmak üzere ilimizde istihdam artışına yönelik özverili çalışmalarını esirgemeyen tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür eder, bu çalışmanın Muş İlimize ve Ülkemize faydalı olmasını temenni ederim.

Ali ÇINAR

Muş Valisi

ÖNSÖZ

Globalleşmenin önem kazandığı dünyamızda tüm alanlarda büyük bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Bu dönüşüme paralel olarak Çalışma ve İş Kurumu olarak vizyonumuz İşgücü Piyasası ihtiyaçları doğrultusunda; iş ve işçi bulmaya aracılık hizmetini etkin bir şekilde sunmak, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik aktif programlar yoluyla istihdamı kolaylaştırmak, korumak, geliştirmek, çeşitlendirmek ve işini kaybedenlere geçici bir süre gelir desteği sağlamak ve işgücü piyasalarında öncü ve saygın bir kurum olmaktır.

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Muş ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Bu analiz çalışmasıyla Muş Çalışma ve İş Kurumu personelince ilimizde işgücü ihtiyaçlarını net bir şekilde tespit edilip, gerekli işgücü alanlarında uygun çözüm üretmeye ve ilimizin sosyo -ekonomik kalkınmasına yönelik bilgiler doğrultusunda atılacak adımları belirlemek ve işletmelere yanıt verebilecek bir altyapıyı oluşturmak amaçlanmıştır.

Muş İli İşgücü Piyasa Analiz Çalışmasının hazırlanmasında bizlerden yardımlarını esirgemeyen Sayın Valimize sonsuz teşekkürlerimizi sunar ve özverili çalışmalarından dolayı kurumum çalışanlarına teşekkür eder, bu analiz çalışmasının ilimiz ve ülkemiz için hayırlara vesile olmasını dilerim.

Mehmet Emin TAYLAN

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....3
ÖNSÖZ.....4
TABLOLAR LİSTESİ.....6
ŞEKİLLER LİSTESİ.....8
KISALTMALAR.....9
YÖNETİCİ ÖZETİ.....10
GİRİŞ.....14

BİRİNCİ BÖLÜM.....15
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ.....15
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR.....15
Ekonomik Veriler.....15
Nüfus Göstergeleri.....18
Eğitim Göstergeleri.....23

İKİNCİ BÖLÜM.....43
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI.....43

Amaç ve Yöntem.....43
İşyerleri ve Mevcut İstihdam.....45
Mevcut İstihdam Dağılımı.....46
Açık İşler.....49
Temininde Güçlük Çekilen Meslekler.....56
2012 Yılında İşe Giriş- Çıkışlar.....58
Gelecek Dönem İstihdam Beklentisi.....59

SONUÇ.....66

KAYNAKÇA.....70
EKLER.....71

Ek1.....71
Ek2.....79
Ek3.....82
Ek4.....89

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO 1:
Sektörlerin Gayri Safi Katma Değer İçindeki Payları -İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey2 (2004-2008)....15
TABLO 2:
Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer (GSKD)....15
TABLO 3:
2012 Yılı Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı 16
TABLO 4:
Kamu Yatırımlarında İlin Yeri....16
TABLO 5:
Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus....18
TABLO 6:
Muş İlinde Çalışma Yaşı Ve Cinsiyete Göre Nüfus(2011).... 20
TABLO 7:
İl Bazında Temel İşgücü Göstergeleri(İKO,İO,İstihdam Oranı).... 21
TABLO 8:
Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücü Durumu....22
TABLO 9:
Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre İstihdam Edilenler....23
TABLO 10:
Geniş Yaş Grubuna Ve Yıllara Göre İstihdam Oranı (%).... 24
TABLO 11:
İktisadi Faaliyet Ve Meslek Grubuna Göre İstihdam....25
TABLO 12:
Eğitim Durumuna Ve Meslek Grubuna (Isco_88) Göre İstihdam Edilenler.... 26
TABLO 13:
Meslek Grubuna (Isco_88) Ve Geniş Yaş Grubuna Göre İstihdam Edilenler....27
TABLO 14:
Meslek Grubuna (Isco_88) Ve İşteki Duruma Göre İstihdam Edilenler....28
TABLO 15:
Meslek Grubuna (Isco_88) Ve İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam Edilenler.... 29
TABLO 16:
İktisadi Faaliyet Koluna Ve Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılığa Göre İstihdam Edilenler....30
TABLO 17:
Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılığa Ve Eğitim Durumuna Göre İstihdam Edilenler....30
TABLO 18:
Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılığa Ve Bölgelere (Düzey 2) Göre İstihdam Edilenler.... 31
TABLO 19:
Eğitim Durumuna Ve Geniş Yaş Grubuna Göre İssizler....31
TABLO 20:
İşgücüne Dâhil Olmama Nedenine Ve Geniş Yaş Grubuna Göre İşgücüne Dâhil Olmayanlar....32
TABLO 21: İşgücüne Dâhil Olmama Nedenine Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Dâhil Olmayanlar.... 33
TABLO 22:
Ocak- Aralık 2012 Arası Yaş Gruplarına Göre İş Başvuruları.... 34

TABLO 23:
Ocak- Aralık 2012 Arası Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler..... 34
TABLO 24:
Ocak- Aralık 2012 Arası Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirme..... 35
TABLO 25:
İş Sözleşmesi Türüne Göre İşe Yerleştirme..... 35
TABLO 26:
Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Ve Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları..... 37
TABLO 27:
İşsizlik Ödeneği Tazminatından Yararlananların İktisadi Faaliyet Kollarına Ve Eğitim Durumlarına Göre Sayısı.....39
TABLO 28:
Kursların Sayısal Dağılımı..... 42
TABLO 29:
İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012).....44
TABLO 30:
Sektöre Göre Çalışan Oranları, Türkiye ve Muş, 2012..... 46
TABLO 31:
Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Muş, 2012.....47
TABLO 32:
Meslek Gruplarına Göre İstihdamın Dağılımı, Türkiye Ve Muş..... 49
TABLO 33:
Meslek Bazında Açık İş Sıralaması.....52
TABLO 34:
Fark Etmez Ve Lise Altı Eğitim Düzeylerinde En Çok Talep Edilen 3 Meslek.....54
TABLO 35:
Genel Lise Ve Meslek Lisesi Eğitim Düzeyinde En Çok Talep Edilen 3 Meslek..... 55
TABLO 36:
İstenen Beceri Ve Niteliğe Sahip Olunmayan Ve Eleman Bulunmayan Meslekler (%).....58
TABLO 37:
2012 Yılı Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranı (%)..... 60
TABLO 38:
İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek- 31 Aralık 2012..... 61
TABLO 39:
İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek- 30 Haziran 2013.....62
TABLO 40:
İstihdam Azalışı Beklenen İlk 3 Meslek- 31 Aralık 2012.....62
TABLO 41:
İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek- 30 Haziran 2013..... 63
TABLO 42:
Muş İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, Yıl Sonu Ve Haziran 2013 İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİD) Oranları (%)..... 64

ŞEKİLLER LİSTESİ

GRAFİK 1:
2009- 2012 Yılları Aylık Kurulan Ve Kapanan Şirket İstatistikleri.....17
GRAFİK 2:
Muş İlinde Nüfus Gelişimi (1935-2010).....18
GRAFİK 3:
Muş İli Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus.....19
GRAFİK 4:
Bitirilen Eğitim Düzeyi Ve Cinsiyete Göre Nüfus(+ 6
Yaş)..... 19
GRAFİK 5:
Muş İli Çalışma Yaşında Olan Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı (2011).....21
GRAFİK 6:
Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre Kurumsal Olmayan Nüfus..... 22
GRAFİK 7:
İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılım (%).....26
GRAFİK 8:
Cinsiyete Ve İş Sözleşmesi Türlerine Göre İstihdam Edilme Oranı(%).....36
GRAFİK 9:
Yaşa Göre Kayıtlı İşsizler.....38
GRAFİK 10:
Muş İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, Muş, 2012.....45
GRAFİK 11:
Sektörler İtibarıyla Açık İş Oranları (%).....50
GRAFİK 12:
Ana Meslek Grubunda Açık İş Oranları (%)..... 51
GRAFİK 13:
Ana Meslek Gruplarında İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı Oranları(%), Muş, 2012..... 53
GRAFİK 14:
En Fazla Talep Olan 15 Meslek, Muş,2012..... 53
GRAFİK 15:
Talep Edilen Eğitim Düzeyi Oranları(%),Muş..... 54
GRAFİK 16:
Açık İş Arama Kanalları, Türkiye ve Muş..... 56
GRAFİK 17 :
Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012..... 56
GRAFİK 18:
Temininde En Fazla Güçlük Çekilen 10 Meslek, Muş, 2012(%)..... 57
GRAFİK 19:
2012 Yılında Net İstihdam Artışı Oranları; MUŞ(%)..... 59

KISALTMALAR

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

GSKD: Gayri Safi Katma Değer

HİA: Hane halkı İşgücü Anketi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

İPTA: İşgücü Piyasası Talep Araştırması

MTSO: Muş Ticaret ve Sanayi Odası

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

OECD: Organization fob Economic Com-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TRB2: Muş, Bitlis, Hakkâri, Van

TOBB: Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

DİE: Devlet İstatistik Enstitüsü

YÖNETİCİ ÖZETİ

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılmasına, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Muş ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Uygulaması 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında yapılan bu araştırma ile Muş ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli işyerlerindeki hızlı açılıp kapanma oranları dikkate alınarak, araştırmanın kapsamı Muş ilinin tüm ilçe ve köylerinde bulunan özel sektör, 10 ve daha fazla çalışanı olan yerel birim işyerleri olarak tanımlanmıştır.

Muş ili TÜİK istatistiklerine göre TRB2 (Muş, Hakkâri, Bitlis, Van) bölgesinde bulunmaktadır. TRB2 bölgesi Türkiye'nin en az yatırım yapılan bölgelerinden biridir. Nedenleri:

1. Coğrafik yapı(Dağlık yapının fazla olması)
2. İklim (karasal iklim-uzun kış kısa yaz)
3. Terör olayları
4. Nitelikli işgücünün azlığı
5. Pazara uzaklık
6. Hammaddeye uzaklık
7. Eğitim seviyesinin düşüklüğü
8. Girişimci sayısının azlığı

Yatırımların az olmasından dolayı kalkınmışlık oranı da bir hayli gerilerde seyretmekte. 2012 verilerine göre ilin diğer iller içindeki sosyo-ekonomik gelişmişlik sırası (2012 yılı Kalkınma Bakanlığı verilerine göre) 81 ile son sıradadır. Kişi başına düşen milli gelir ise 2.046 dolardır. TRB2 bölgesinde tarımın GSKD içindeki payı Türkiye ortalamasının yaklaşık olarak 2,5 katıdır. TRB2 bölgesinin coğrafik koşulları ve iklim yapısı nedeniyle daha çok tarım faaliyetleri yapılmaktadır.

Sanayinin GSKD katkısı (% 15,8) Türkiye ortalamasının (% 27,2) çok altındadır. Bunun nedenleri arasında sanayinin gelişmemiş olması nitelikli işgücü eksikliği pazara uzaklık vb. söylenebilir. Hizmetler Sektöründe TRB2 bölgesinin GSKD katkısı Türkiye ortalamasının birkaç puan altındadır. Yapılacak yeni yatırımlar ile bu oranların Türkiye ortalamasına yaklaşmasını sağlamak amaçlıdır. Ekonomi bakanlığından alınan verilere göre özellikle 2012 yılındaki kamu yatırımlarına baktığımızda TRB2 seviyesindeki iller içerisinde Muş ili 115.543 TL'lik yatırımla 3. Sırada bulunmaktadır. Kalkınma bakanlığından alınan istatistiklere göre Muş ili 2012 kamu yatırımlarında illere göre sektörel dağılımında tarım sektöründe 60. Sırada, madencilikte 50. Sırada, enerji sektöründe 22. Sırada, ulaştırma ve haberleşme sektöründe 64. Sırada, konut sektöründe 18. Sırada, eğitim sektöründe 26. Sırada, sağlık sektöründe 61. Sırada, diğer kamu yatırımlarında 47. Sırada yer almaktadır. Ülke genelinde ise toplam yatırım sıralamasında 57. Sırada yer almaktadır.(İmalat sektörü ve turizm sektöründe kayda değer bir yatırım yer almamaktadır.) Bu açığı özel sektör işverenleri kapatmaya çalışmaktadır.

Muş ilinde sektörel bazda sürekli işyeri açılıp kapanması meydana gelmektedir. Bunun nedenlerinin başında Muş ilinde uzun kış ve kış şartlarının ağır geçmesinden dolayı bu mevsimde işyerlerinde bir durağanlık seyretmekte buna bağlı olarak geçici kapatılmalar veya tasfiyeler gerçekleşmektedir. Bir diğer neden Muş ilinde yapılaşma ve binalaşma hızla artmakta buna bağlı olarak mevsimsel işçi çalıştıran inşaat sektörleri, kooperatifler sezonları bitince ihale usulü iş aldıklarından Muş ilindeki faaliyetleri bitince ili terk edip başka illerde faaliyete geçmektedirler. Dolayısıyla buradaki iş potansiyellerini ya durdurup ya da tasfiye ediyorlar. 2009 yılında açılan, işyeri sayısı 136 iken, Tasfiye edilen ve kapanan işyeri sayısı toplam 84'dür. 2010 yılında açılan işyeri sayısı 189 iken, kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı 74'dür.

2011 yılında açılan işyeri sayısı 134 iken kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı 204'tür. 2012 yılında ise açılan işyeri sayısı 92 iken kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı 848'dir. Son 4 yılın verileri incelendiğinde toplam açılan işyeri sayısı 417 iken kapanan ve tasfiye edilen
işyeri sayısı ise 1126'dır.Bu veriler bize Muş ilinde ekonomik olarak bir büyük gerilemenin olduğunu göstermektedir.

Muş İli genç bir nüfusa sahiptir. 1935 yılı Genel Nüfus Sayımı sonucuna göre nüfusu 67.322 iken, aynı yılda nüfus artış hızı % 1,9'dur. En yüksek nüfus artış hızı 1945-1950 yıllarında görülmüştür. Bu dönemde il nüfusu 107.286, nüfus artış hızı ise % 4,8 olmuştur. Ortalama yıllık nüfus artış hızı on binde 0,433'dür. 1997'de nüfus yoğunluğu km2'de 51 iken bu rakam 2000 yılında 55'e çıkmış, 2009 yılında ise 49 kişiye düşmüştür. 2009 Yılı Nüfus verilerine göre il nüfusunun % 66'sı kırsal alanda, % 34'ü de şehirde yaşamaktadır TRB2 bölgesinde ve Muş ilinde işsizlik oranı Türkiye ortalamasının çok üstündedir. İşsizlerin büyük bir çoğunluğu lise altı eğitim seviyesinde bulunanlardır. Yaş grubuna göre incelediğimizde en fazla işsiz 20-34 yaş aralığında bulunan işsizlerdir. 15-24 yaş aralığında (genç işsizler) toplam işsizler içerisinde %33,3 olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye geneli ve TRB2 bölgesi için işsizlik göstergesi yönünden en sıkıntılı işsizlik aralığıdır. 20-34 yaş aralığında bulunan işsizlerin TRB2 Bölgesi için en fazla işsiz barındıran yaş aralığıdır. 15-34 yaş aralığında işsizlik oranının düşürülebilmesi için bu yaş grubuna iş arama becerileri ve meslek edindirilmesi bir çözüm olabilir.

Muş ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonuçlarını altı ana başlık altında ve Türkiye genelindeki sonuçlar ile karşılaştırarak incelemek mümkündür. Bu başlıklar:

1. İşyerlerinin dağılımı
2. Çalışanların dağılımı
3. 2012 yılında işe giriş-çıkışlar
4. Açık iş sayıları
5. Temininde güçlük çekilen meslekler
6. Gelecek istihdam beklentisidir.

Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 168 işyeriyle görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 41 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 127 tanesi ise 10 kişi ve üstü kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, ziyaret edilen 41 işyerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir. Bu durum önceden 10 ve üstü çalışana sahip işyerlerinin sayılarında zaman içerisinde %24,4 oranında bir azalma olduğunu göstermektedir. Özellikle inşaat sektöründeki işyerleri ile ihale alımına bağlı çalışan sayısı artan işyerlerinin bu şekilde olabileceği öngörülebilir.

Araştırma kapsamında Muş'ta 168 işyerinde toplam 5.670 çalışan istihdam edilmektedir ve erkeklerin istihdam oranı % 88,2 kadınların ise %11,8'dir. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı ise 33,7'dir. Türkiye genelinde ise 127.656 işyerinde 6.240.388 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye'deki işyerlerinde çalışan kadınların oranı %25.25 ile ve işletme başına düşen ortalama çalışan sayısı ise 48,8 ile Muş ili istatistiklerinin üzerindedir.

Sektörel olarak işyeri başına çalışan sayısı en yüksek olan sektör Muş için idari ve destek hizmet faaliyetleri iken Türkiye genelinde Diğer Hizmet Faaliyetleridir. En düşük olan ise Muş için gayrimenkul faaliyetleri sektörüyken, Türkiye için Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve iyileştirme faaliyetleridir. Türkiye geneli için durumun farklı olmasının nedeni Muş ili için yapılan araştırmada su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme sektöründe 10 ve daha fazla kişi çalıştıran işyerinin olmayışıdır.

Erkek ve kadın çalışanlar açısından bakıldığında, Türkiye ve Muş için farklılık göstermektedir. Erkek çalışanları arasında Türkiye'de ve Muş'ta en çok istihdam sağlayan sektör imalat sektörüdür. İkinci sırada ise Muş ve Türkiye için idari destek ve hizmetler sektörü yer alır. Kadın çalışanları arasında birinci ve ikinci sırayı: insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve idari ve destek hizmet faaliyetleri yer alır. Muş'ta erkek çalışanların en fazla olduğu üçüncü sektör inşaatken, kadınlar için bu sektör imalat yer alır. Türkiye'de ise toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü erkeklerin en fazla istihdam edildiği üçüncü sektör olurken, kadınlar için üçüncü sırada eğitim sektörü takip etmektedir.

Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında açık iş araştırmanın saha uygulaması sürecinde ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerin "fiilen" ihtiyaç duydukları meslekleri ifade etmektedir.

Açık iş, var olan pozisyonlarda ihtiyaç duyulan veya yakında boşalacak olan pozisyonları tanımlar. Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında ise Muş ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (10 Eylül-31 Ekim 2012) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 86'dır. Bu kapsamda işverenler İŞKUR'a değil, İŞKUR işverenlere ulaşmıştır. Araştırma kapsamında en fazla açık iş bulunan ilk üç sektör sırasıyla ulaştırma ve depolama, imalat ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir. İşyeri büyüklüğüne göre bakıldığında, 35 açık iş sayısıyla en fazla açık iş olan işyerleri 50+ çalışanı olan işyerleridir.

Açık iş oranlarına yedi ana meslek grubuna göre bakıldığında, Muş için en fazla açık işin % 6,9 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek grubunda olduğu ikinci sırayı % 5,9 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar, üçüncü sırayı% 4,87 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu gelirken; Türkiye için ise en fazla % 7,2 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, ikinci ve üçüncü sırada ise sırayla % 5,4 tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve % 3,8 hizmet ve satış elemanları meslek grubunda olduğu görülmektedir.

Muş İPA sonuçlarına göre, meslek gruplarında ihtiyaç duyulan açık iş sayılarına bakıldığında, ilk sırada 18 kişilik açık iş ilanıyla büro hizmetlerinde çalışan elemanlar gelmektedir. İkinci sırada 15 kişilik açık iş ilanıyla hizmet ve satış elemanları ve profesyonel meslek mensupları, üçüncü sırada ise 14 kişilik açık iş ilanıyla sanatkâr ve ilgili işlerde çalışanlar bulunmaktadır.

Türkiye genelinde ise ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen meslek grupları açık iş ilanları çoktan aza doğru 53.178 kişilik açık iş ilanıyla sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar 44.991 kişilik açık iş ilanıyla tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve 26.229 kişilik açık iş ilanıyla hizmet ve satış elemanlarıdır. Muş İPA sonuçlarına göre, nitelik gerektirmeyen ana meslekler çalışanlar açısından ağırlıkta iken, ihtiyaç duyulan kişi sayılarına göre 6.sırada yer almaktadır. Bunun nedeni, işverenlerin nitelik gerektirmeyen mesleğe sahip çalışanları işgücü piyasasında kolaylıkla bulabilmesi, diğerlerini daha zor temin edebilmesi olabilir.

Muş için, eğitim düzeylerine göre en çok talep edilen meslekler sıralaması yapıldığında, hamurkâr, oksa-gaz kaynakçısı, tornacı(torna tezgâhı operatörü) mesleklerinde belirli bir eğitim düzeyi aranmamakta olduğu görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin yeterli görüldüğü meslekler ise aşçı, beden işçisi (genel),servis garsonu, sekreter, mobilya montaj işçisi, elektrik ark kaynakçısı(makine ile), meslekleridir.

Türkiye geneli için, beden işçisi (genel), makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, servis garsonu ve aşçı için belirli bir eğitim düzeyi aranmamaktadır. Bununla beraber, beden işçisi (genel), makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, temizlik görevlisi ve madenci (genel) mesleklerinde de lise altı eğitim işverenler tarafından yeterli görülmektedir.

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden birisi de açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre, Muş'ta eleman temini için işverenlerin % 36,53'ü İŞKUR, %44,87'si akraba eş dost, %16,02'si gazete, %2,56'sı internet sitelerini tercih etmektedir.

Türkiye genelinde yürütülen araştırma kapsamında işverenlerin gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri alınarak bir takım sayısal verilere dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler neticesinde Türkiye için 31 Aralık 2012 itibariyle işyerlerinin beklediği istihdam artışı 235.319 iken Muş için bu değer 63 kişidir.

Muş'ta bu toplam istihdam artışının %58,7'si 10-49 çalışana sahip işyerlerinde, %34,9'u 1-9 çalışana sahip işyerlerinde ve %6,4'ü ise 50 ve üstü çalışan işyerlerinde olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise % 9,7 si 1-9, %42 si 10-49 Aralığında ve %48,3'ü ise 50 ve üstü, çalışana sahip işyerlerindedir.

31 Aralık 2012 tarihli toplam istihdam artışı beklentisinde Muş'ta ilk sırayı 21 kişi ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı yer alırken; 65.279 kişi ile Türkiye'de imalat sektörü yer almaktadır. İmalat sektörü 15 kişi ile Muş'ta ikinci sırada yer alırken Türkiye'de 41.658 kişi ile idari ve destek hizmetleri sektörü ikinci sıradadır.

Üçüncü sırada konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü 12 kişi ile Muş için, toptan ve perakende ticaret sektörü ise 28.339 kişi ile Türkiye için yer almaktadır.

Genel olarak meslekler bazında değişim incelendiğinde, özellikle Muş için beden işçiliği (genel) , satış elemanı (perakende) ve beden işçiliği (inşaat) yılsonu hem işten çıkarılmalar hem de işe alımlar olacağı anlaşılmaktadır. Mevcut veri bu üç meslekte Muş'ta bir sirkülâsyon olduğunun da bir göstergesidir. Bu durumun muhtemel sebepleri, temininde güçlük çekilme nedenleri bölümünde de detaylı ele alınmış ve özellikle beden işçiliği grubuna dâhil olan bireylerin ücret ve çalışma koşullarını beğenmemesi bu mesleğin temininde en önemli faktör olarak değerlendirilmiştir.

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) beklentisi istihdam artış miktarı beklentisiyle istihdam azalış miktarı beklentisinin mevcut çalışan sayısına oranını ifade etmektedir. Muş İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi -% 0,02 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 5,97'ye yükselmektedir. 2012 yılı sonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %14,45 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, %3,28 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve % 1,80 ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerindedir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerindeki istihdam artış beklentisi 2013 yılında yerini finans ve sigorta faaliyetlerine bırakmıştır. Aynı şekilde idari destek ve hizmet faaliyetleri 2012 yılı sonuna göre daha yüksek oranda artış beklentisi bulunmaktadır. Bununla beraber net istihdam azalışı gözüken diğer hizmet faaliyetleri, imalat ve inşaat sektörleri 2013 yılının ilk altı ayında yüksek artış beklentisi gözükmektedir. Aralık ayı net istihdam artışı beklentisi -1 iken, bu beklenti 2013 Haziran ayında 339 kişiye yükselmektedir.

GİRİŞ

Muş ilinde yapılan işgücü piyasası analizi 10 Eylül-31Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın amacı yüz yüze görüşmeler yapılarak işverenlerin İşgücü taleplerini tespit etmek ve işgücü piyasasında mevcut, gelişmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemeye katkıda bulunmaktır. Bu araştırma Muş ilinin merkezini, ilçelerini ve köylerini kapsayacak şekilde yapılmış olup işgücü arzı ve talebine ilişkin daha ayrıntılı ve tüm bölgeleri kapsayacak şekilde veriler sunacaktır.

Bu analiz 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyal ve ekonomik göstergelerle muş ilinin özellikleri açıklanarak genel bir görünüm verilmiş, ardından muş ilini arz açısından analiz etmeye yarayacak, işgücü dışı nüfus istihdam, kayıt dışı istihdam, işgücüne katılım ve işsizlik bileşenlerinin verileri yansıtılmıştır. Bu veriler genelde Muş ilinde içinde bulunduğu TRB2 bölgesi(Muş, Bitlis, Hakkâri, Van) düzeyinde elde edilmiştir. İkinci bölümde sahadan elde edilen anket verileri doğrultusunda istatistikî sonuçlar yer almaktadır. Bu istatistikler de;

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük nedeni ,) 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen meslekler hakkında bilgi vermiştir.
- Üçüncü ve son bölümde ise Muş ili işgücü piyasası talep araştırmasının sonuçlarını derlemektedir.

İşgücü piyasasının arz ve talep yönünden incelenmesinde gerçekleştirilen tüm bu araştırmalar sonucunda taslak bir rapor hazırlanmıştır. Bu rapor sonucunda yapılan çalışmaların yürütülen aktif işgücü programları etkin ve yaygın bir şekilde uygulanmasına, nitelikli insan ve kalifiye işgücü kaynaklarının yetiştirilmesine, istihdam olanaklarının arttırılmasına ve sonuç olarak işsizliğin en aza indirgenmesine katkıda bulunmasını arzu etmekteyiz.

*Tüm İller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Raporlarına www.iskur.gov.tr adresinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

1.İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR

ARKA PLAN

EKONOMİK VERİLER

TABLO 1: Sektörlerin GSKD içindeki payları-İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey2 (2004-2008)

YIL \ SEKTÖR		2004				2005				2006				2007				2008			
		TARIM	SANAYİ	HİZMETLER	GSKD	TARIM	SANAYİ	HİZMETLER	GSKD	TARIM	SANAYİ	HİZMETLER	GSKD	TARIM	SANAYİ	HİZMETLER	GSKD	TARIM	SANAYİ	HİZMETLER	GSKD
TR	Türkiye	10,7	28	61,3	100	10,6	28	61	100	9,4	28,2	62	100	8,5	27,8	63,7	100	8,5	27,2	64,3	100
TRB2	**Van, Muş, Bitlis, Hakkâri**	**24,3**	**17**	**58,3**	**100**	**25,4**	**17,8**	**57**	**100**	**23,4**	**17,1**	**60**	**100**	**22**	**15,3**	**62,4**	**100**	**21,3**	**15,8**	**62,9**	**100**

İBBS2: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey 2

2004-2008 yılları arasında TRB2 bölgesinde en çok tarım sektörünün GKSD'ye katkısı vardır. tarımın GSKD içindeki payı Türkiye ortalamasının yaklaşık olarak iki katıdır. TRB2 bölgesinin coğrafik koşulları ve iklim yapısı nedeniyle diğer sektörlere nazaran daha çok tarım faaliyetleri yapılmaktadır.
Sanayinin GSKD katkısı Türkiye ortalamasının altındadır. Bunun nedenleri arasında sanayinin gelişmemiş olması nitelikli işgücü eksikliği pazara uzaklık vb. söylenebilir.
Hizmetler Sektöründe TRB2 bölgesinin GSKD katkısı Türkiye ortalamasının birkaç puan altındadır. Yapılacak yeni yatırımlar ile bu oranların Türkiye ortalamasının üstüne çıkması üzerine çıkması beklenmektedir.
Yatırımın az olmasından dolayı kişi başına gayrisafi katma değer (GSKD) Türkiye'nin kalkınmasına katkısı da azdır.

TABLO 2: Kişi başına gayrisafi katma değer (GSKD)

Yıl	İBBS2	İLLER	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD ($)
2008	TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkâri	4.379	3.419

KAYNAK: TÜİK Hane Halkı İstatistikleri

Belirtilen illerde kişi başına gayrisafi katma değer (GSKD) Türkiye ortalamasının altındadır. 2008 yılından itibaren bölgesel kalkınma teşvikleri ile değerlerin arttığı hükümet tarafından gayri resmi olarak bildirilmiştir.
Bildirilen yaklaşık GSKD değerleri 6.000 $' in üstünde olduğu yönündedir. Ön görülen değerin artma nedenleri organize sanayi bölgeleri (OSB)'nin artışı ve artışa paralel olarak bölgesel teşviklerin etkisidir
Bölgesel teşvikler son 10 yıl içerisinde artmıştır. Buna paralel muş iline yatırım seviyesi de artmıştır. Yalnız özel sektör yatırımlarında son 3 yılda düşüşe geçilmiştir. Özellikle İmalat sanayinde 2010 yılında 19 milyon TL'lik bir yatırım ve 594 kişilik bir istihdam var iken 2011 yatırım 13 milyon TL'lik yatırım ve istihdam sayısı 190 kişiye, 2012 yılında yatırım 6 milyona düşüp istihdam edilen kişi sayısında 237'ye düşmüştür.
Tarım sektöründe ise yatırımda dalgalanmalar vardır. 2010 yılında 11 milyon TL yatırım ve 70 kişilik istihdam gerçekleşmiştir. 2011 yılında kayda değer bir yatırım olmamıştır. 2012 yılında ise 9 milyon TL'lik yatırım ve 30 kişilik istihdam gerçekleşmiştir.
Hizmetler sektöründe ise 2010 yılında 4 milyon TL'lik yatırım 20 kişilik istidam, 2011 yılında 1 milyon TL'lik yatırım ve 15 kişilik istihdam gerçekleşmiştir.2012 yılında ise herhangi bir yatırım olmamıştır.
Muş İline yapılan yatırımların büyük çoğunluğu kamunun yapmış olduğu yatırımlardır. Aşağıda TRB2 bölgesinde bulunan muş ilinin aynı bölgede bulunan diğer illerle karşılaştırmalı kamu yatırımları gösterilmiştir.

TABLO 3: 2012 Yılı Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı

2012 YILI KAMU YATIRIMLARININ İLLERE GÖRE SEKTÖREL DAĞILIMI BİN TL											
İLLER	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	ULAŞTIRMA-HABERLEŞME	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	DİĞER KAMU HİZMETLERİ	İL TOPLAMI
VAN	24751	286	11 368	1459	17749	1100	3101	74540	29394	83232	246980
HAKKÂRİ	20751	11210		247	23762		212	48776	3002	12669	120629
MUŞ	9114	6566		19932	2853		3273	49309	3152	21344	115543
BİTLİS	6093	164		6	5324	3500	1827	32461	5552	18497	73424

NOT: Yatırım Programında toplam dışı tutulan yatırımlar dâhil edilmiştir.
KAYNAK: TÜİK 2012 İstatistikleri
Ekonomi bakanlığından alınan verilere göre özellikle 2012 yılındaki kamu yatırımlarına baktığımızda TRB2 seviyesindeki iller içerisinde Muş ili 115.543 TL'lik yatırımla 3. Sırada bulunmaktadır. Buda kamu yatırımlarında gelişmişlik seviyesi bir hayli geride olan TRB2 bölgesinin içinde bile son sıralarda bulunduğumuzu gösteriyor. Bu kamu yatırımlarına sektörel bazda baktığımızda ise yine en fazla payın 9114 TL'lik oranla tarıma düştüğünü görebiliriz. En az yatırım ise 2853 TL'lik yatırımla ulaştırma ve haberleşme sektöründe görüyoruz. Turizm ve imalat sektörlerinde ise kamu yatırımlarının yapılmadığını görüyoruz.

TABLO 4: Kamu Yatırımlarında İlin Yeri

2012 YILI KAMU YATIRIMLARININ İLLERE GÖRE SEKTÖREL DAĞILIMI											
İLLER	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	ULAŞTIRMA-HABERLEŞME	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	DİĞER KAMU HİZMETLERİ	İL TOPLAMI
BİTLİS	6093	164		6	5324	3500	1827	32461	5552	18497	73424
HAKKÂRİ	20751	11210		247	23762		212	48776	3002	12669	120629
MUŞ	9114	6566		19932	2853		3273	49309	3152	21344	115543
VAN	24751	286	11368	1459	17749	100	3101	74540	29394	83232	246980

NOT: Yatırım Programında toplam dışı tutulan yatırımlar
KAYNAK: Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

Kalkınma bakanlığından alınan istatistiklere göre Muş ili 2012 kamu yatırımlarında illere göre sektörel dağılımında tarım sektöründe 60. Sırada, madencilikte 50. Sırada, enerji sektöründe 22. Sırada, ulaştırma ve haberleşme sektöründe 64. Sırada, konut sektöründe 18. Sırada, eğitim sektöründe 26. Sırada, sağlık sektöründe 61. Sırada, diğer kamu yatırımlarında 47. Sırada yer almaktadır. Ülke genelinde ise toplam yatırım sıralamasında 57. Sırada yer almaktadır.(imalat sektörü ve turizm sektöründe kayda değer bir yatırım yer almamaktadır.) Bu açığı özel sektör işverenleri kapatmaya çalışmaktadır. Yalnız özel sektörde de sık açılıp kapanmalar meydana gelmektedir.

Özel sektörde sık açılıp kapanmalar meydana gelmesi yatırımların sekteye uğramasına ve süreklilik kazanmamasına neden olmuştur. Belirtilen nedenler ve mevsimsel şartlardan dolayı muş ilinde yatırım dağınık bir izlenim vermekte istihdamda da buna paralel olarak dalgalanma görülmektedir. Yatırımların kalıcı olmaması nedeniyle istihdam genellikle geçici süreli olarak seyretmektedir.

GRAFİK 1: 2009- 2012 Yılları Aylık Kurulan Ve Kapanan Şirket İstatistikleri

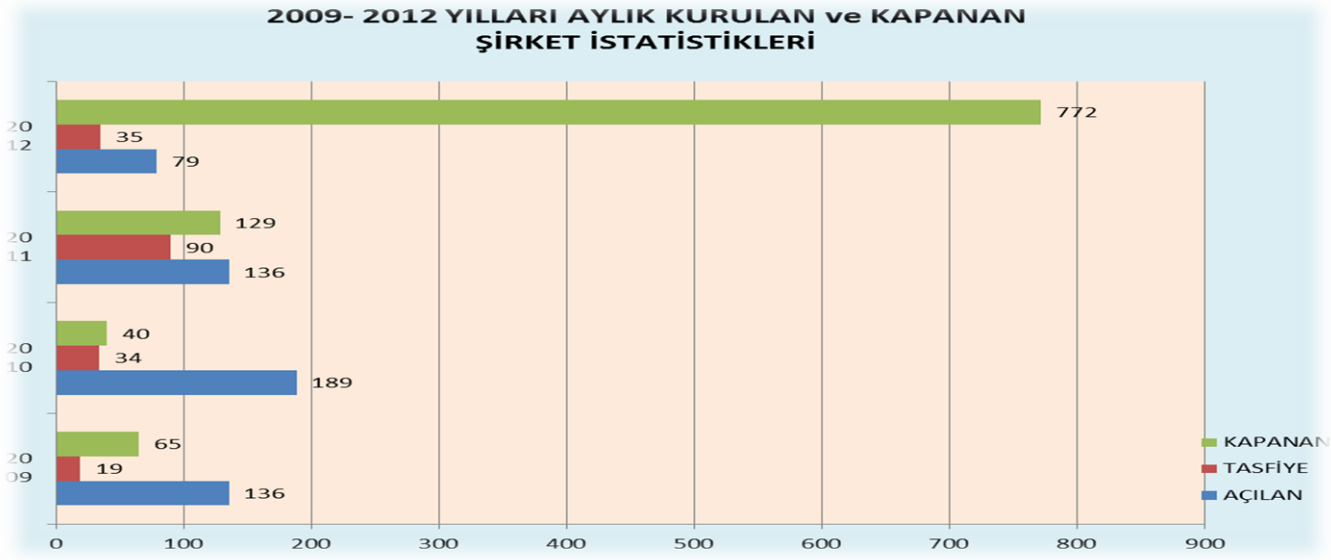

KAYNAK: TOBB

Muş ilinde sektörel bazda sürekli işyeri kapanıp açılması meydana gelmektedir. Bunun nedenlerinin başında muş ilinde uzun kış ve kış şartlarının ağır geçmesinden dolayı bu mevsimde işyerlerinde bir durağanlık seyretmekte buna bağlı olarak geçici kapatılmalar veya tasfiye gerçekleşmektedir.

Bir diğer neden muş ilinde yapılaşma ve binalaşma hızla artmakta buna bağlı olarak mevsimsel işçi çalıştıran inşaat sektörleri kooperatifler sezonları bitince ihale usulü iş aldıklarından muş ilindeki faaliyetleri bitince ili terk edip başka illerde faaliyete geçmektedirler. Dolayısıyla buradaki iş potansiyellerini ya durdurup ya tasfiye ediyorlar.2009 yılında açılan, işyeri sayısı 136 iken, Tasfiye edilen ve Kapanan işyeri sayısı toplam 84'dür.2010 yılında açılan işyeri sayısı 189 iken, Kapanan ve Tasfiye edilen işyeri sayısı 74'dür.2011 yılında açılan işyeri sayısı 136 iken kapana ve tasfiye edilen işyeri sayısı 219'dur. 2012[1] yılında ise açılan işyeri sayısı 79 iken, kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı 807'dir..son 4 yılın verileri incelendiğinde toplam açılan işyeri sayısı 540 iken, kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı ise 1184'tür.Bu veriler bize Muş ilinde ekonomik olarak bir büyük gerilemenin olduğunu göstermektedir.

1.2 NÜFUS GÖSTERGELERİ

Muş ili genç bir nüfusa sahiptir. 1935 yılı Genel Nüfus Sayımı sonucuna göre nüfusu 67 322 iken, aynı yılda nüfus artış hızı % 1,9'dur. En yüksek nüfus artış hızı 1945-1950 yıllarında görülmüştür. Bu dönemde il nüfusu 107.286, nüfus artış hızı ise % 4,8 olmuştur.

Ortalama yıllık nüfus artış hızı on binde 0,433'dür. 1997'de nüfus yoğunluğu km2'de 51 iken bu rakam 2000 yılında 55'e çıkmış, 2009 yılında ise 49 kişiye düşmüştür. 2009 Yılı Nüfus Sayımına göre il nüfusunun % 66'sı kırsal alanda, % 34'ü de şehirde yaşamaktadır. 2012 yılında ise önceki yıla göre azalan Muş ili toplam nüfusu 413.260 kişi olmuştur. 2012 yılında nüfus artış hızı %o -3,5'tir.

TABLO 5: Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus

MUŞ İLİ İL/ İLÇE MERKEZİ VE BELDE /KÖY NÜFUSU									
	İL/ İLÇE MERKEZİ			BELDE /KÖY			TOPLAM		
	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN
TÜRKİYE	57.385.706	28.853.575	28.532.131	17.338.563	8.679.379	8.659.184	74.724.269	37.532.954	37.191.315
MUŞ	152.064	79.848	72.216	262.642	132.869	129.773	414.706	212.717	201.989

KAYNAK: TÜİK

Türkiye'de yaşayan insanların % 76,8'i il/ilçe merkezinde , % 23,2'si ise belde/köylerde yaşamaktadır. Muş ilinde yaşayan vatandaşların % 36,7'si il/ilçe merkezinde,% 63,3'ü belde köylerde yaşamaktadır. Muş ilinde nüfus genellikle belde ve köylerde daha fazla olması nedeniyle Türkiye ortalamasının çok üstünde bulunmakta, il/ilçe merkezinde yaşayan nüfus olarak Türkiye ortalamasının çok altındadır. Bunun en önemli sebebi vatandaşların geçim kaynağı olarak tarım ve hayvancılık ile uğraşmasıdır.

[1] Ocak-Aralık dönemi

GRAFİK 2: Muş İlinde Nüfus Gelişimi (1935-2010)

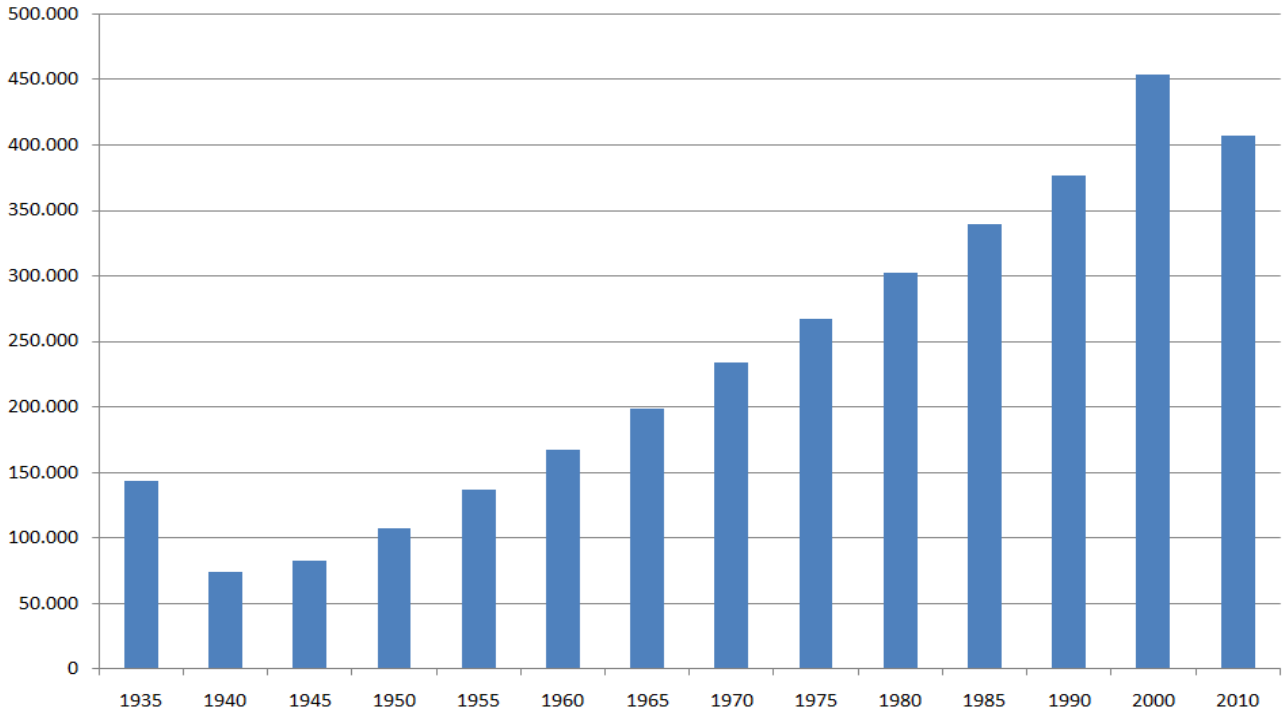

KAYNAK: (DİE, 1935-2010).

Şekilde görüldüğü üzere Muş ilinin nüfusu sürekli olarak artış göstermektedir. 2000-2010 yılları arasında nüfus azalışın temel nedeni dışarıya olan göçlerdir. Genellikle göçler iş imkânlarının daha fazla olan İstanbul, İzmit ve Bursa illerine gerçekleşmektedir. Çünkü Muş ilinde sanayi kolları gelişmediği için bu sektörde istihdam alanı çok kısıtlanıyor. Bu da dışa göçleri arttırıyor.

GRAFİK 3: Muş İli Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus

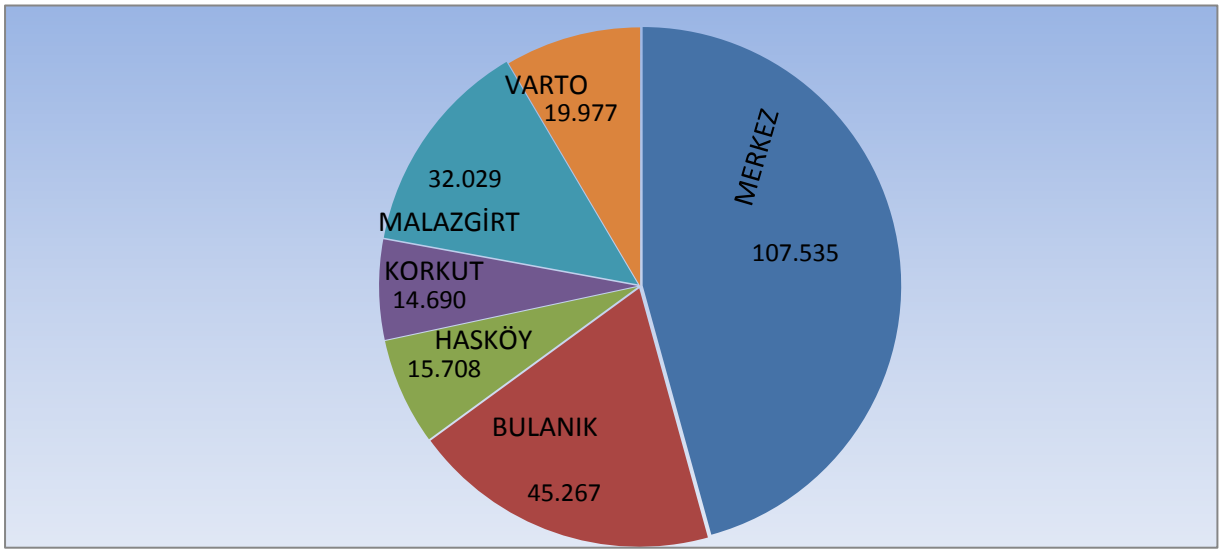

KAYNAK: TÜİK 2012 İstatistikleri

Muş ilinin farklı nüfus yoğunluğunda 5 ilçesi mevcuttur. Muş İlinde tüm illerde olduğu gibi nüfus yoğunluğu merkezde fazladır. Yoğunlukta merkezi takip eden ise Muş ilinin en büyük ilçesi olan Bulanık ilçesidir. Bulanık'ı takip eden ilçe Malazgirt'dir. Merkez nüfusun %55' i kadar da bulanıkta yoğunluk mevcut. En az nüfus ise Korkut ilçesindedir.

GRAFİK 4: Bitirilen Eğitim Düzeyi Ve Cinsiyete Göre Nüfus (+ 6 Yaş)

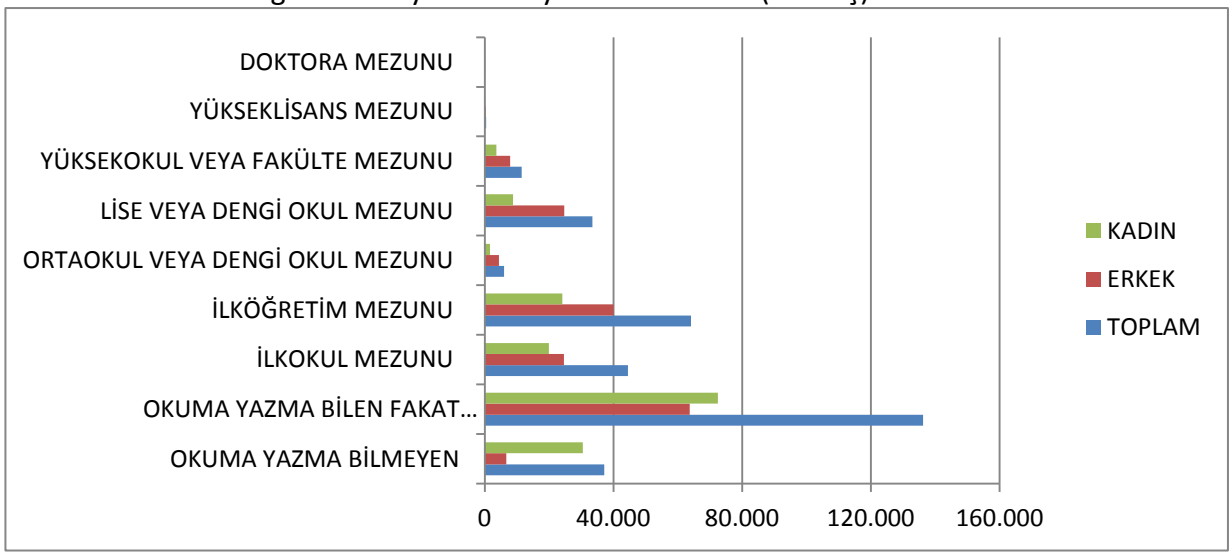

KAYNAK:TÜİK

Muş ilinde eğitim düzeyi Türkiye ortalamasının altındadır. Herhangi bir eğitim kurumu mezunu sayısı 160.234 kişidir. Okuma yazma bilmeyen kişi sayısı 37.172, okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen kişi sayısı 136.152'dir.

Yüzdelik olarak bu oranları karşılaştırdığımızda nüfusun % 10,59'u okuma yazma bilmeyen , %38,8 'i okuma yazma bilen fakat bitirmeyen ,% 42,04'ü ilk ve ortaöğretim kurumları,% 0,17' si ise yükseköğretim kurumları mezunudur. Herhangi bir eğitim kurumundan mezun olmayanları eğitim alanlara kıyasladığımızda % 108,16'lık bir oran ortaya çıkmakta bu oranda bize Muş ilinde nitelik gerektiren iş kolları için İŞKUR, Halk Eğitimi Merkezi ve Meslek Edindirme Merkezlerinin daha aktif rol alması gerektiğini göstermektedir.

TABLO 6: Muş İlinde Çalışma Yaşı Ve Cinsiyete Göre Nüfus (2011)

YAŞ GRUBU	TOPLAM	ERKEK	KADIN
0–4	52.645	27.219	25.426
5–9	54.722	28.136	26.586
10–14	56.373	28.787	27.586
15–19	49.350	25.741	23.609
20–24	41.331	21.273	20.058
25–29	32.256	16.659	15.597
30–34	29.650	15.358	14.292
35–39	21.929	11.404	10.525
40–44	15.408	8.465	6.943
45–49	16.457	8.892	7.565
50–54	10.335	5.396	4.939
55–59	11.233	5.428	5.805
60–64	7.257	3.171	4.086
65–69	5.705	2.750	2.955
70–74	3.996	1.688	2.308
75–79	2.792	1.278	1.514
80–84	1.899	652	1.247
85–89	1.051	349	702
90+	317	71	246
TOPLAM	414.706	212.717	201.989

KAYNAK:TÜİK

Muş ilinde çalışma yaşına göre nüfus toplam nüfus içerisinde % 56,71 olarak karşımıza gelmektedir. Toplam çalışma yaşı içerisinde de gençlerin oranı %38,55'dir. Cinsiyete göre dağılımda ise çalışma yaşındaki genç erkeklerin oranı% 19,98, çalışma yaşındaki genç kadınların oranı ise % 18,56'dır. Tablodaki oranlardan da görülebileceği gibi çalışma yaşında olan gençlerin sayısında önce bir miktar artma daha sonra kademeli olarak düşüşün olacağı görülmektedir. Düşüşün temel sebepleri arasında göç ve aile planlaması sayılabilir.

GRAFİK 5: Muş İli Çalışma Yaşında Olan Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı (2011)

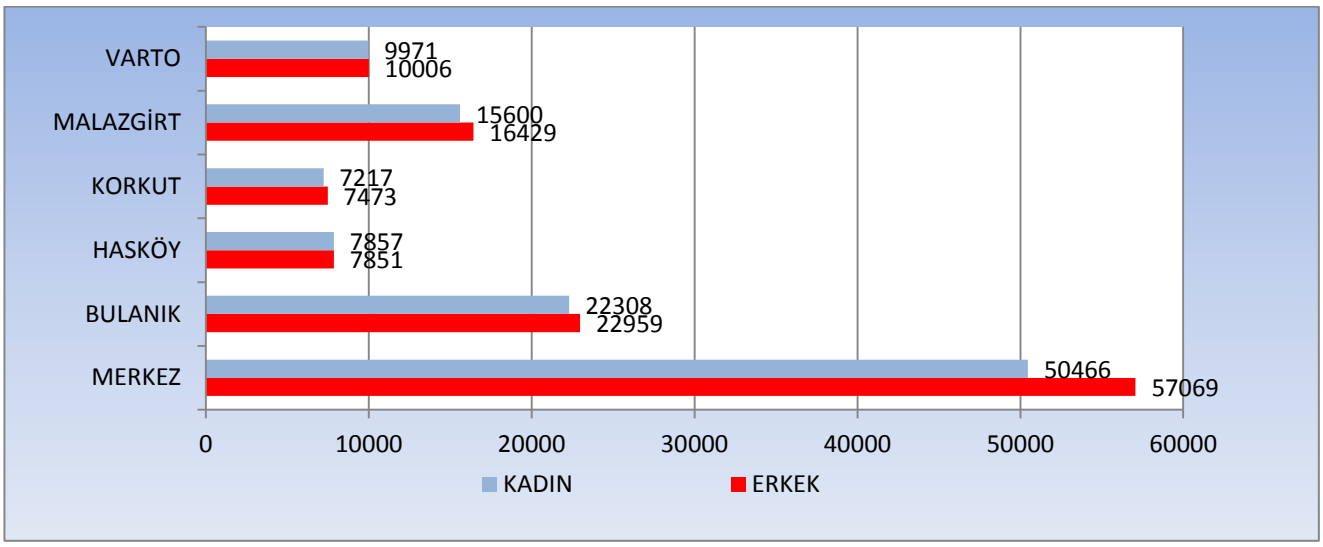

Muş ilinde çalışma yaşında olan nüfusa cinsiyete göre baktığımızda kadın-erkek sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. İşgücüne katılımda ise erkeklerin oranı daha fazladır. Bunun en önemli nedeni kadınların büyük çoğunluğunun ev hanımı olması ve eğitim düzeyi olarak genel itibariyle ilköğretim ve altı eğitimli olmasındandır. Grafikten şunu da çıkarabiliriz; Muş ili merkez ve ilçelerinde cinsiyete göre dağılım birbirine yakın bir seyir izlemektedir.

GENEL İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM

TABLO 7: İl Bazında Temel İşgücü Göstergeleri(İKO, İO, İstihdam Oranı)

İl Bazında Temel İşgücü Göstergeleri, 2010							
		İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI		İŞSİZLİK ORANI		İSTİHDAM ORANI	
İl kodu	İl adı	Oran(%)	Değişim(%)	Oran(%)	Değişim(%)	Oran(%)	Değişim(%)
13	Bitlis	44,1	2,2	16,3	13,8	36,9	3,7
30	Hakkâri	40,1	2,8	17,4	13,3	33,1	4,4
49	Muş	42,1	2,3	16,4	12,6	35,2	3,7
65	Van	45	2,3	17,2	10,1	3,5	34,8

KAYNAK:TÜİK

TRB2 Bölgesinde Muş ili işgücüne katılma oranı olarak 3. ,işsizlik oranında 3. ve istihdam oranında 3. Sırada yer almaktadır. Tablo incelendiğinde bölgedeki illerin işgücü göstergeleri birbirine çok yakın değerler almaktadır. Bunun nedeni bölge şartlarının benzerliğidir. Bölgede işgücü göstergelerini Türkiye ortalamasının altındadır. Muş ili Türkiye genelinde İş gücüne katılma oranında 72. Sırada, işsizlik oranında 78. Sırada ve istihdam oranında 74. Sıradadır.

GRAFİK 6: Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre Kurumsal Olmayan Nüfus

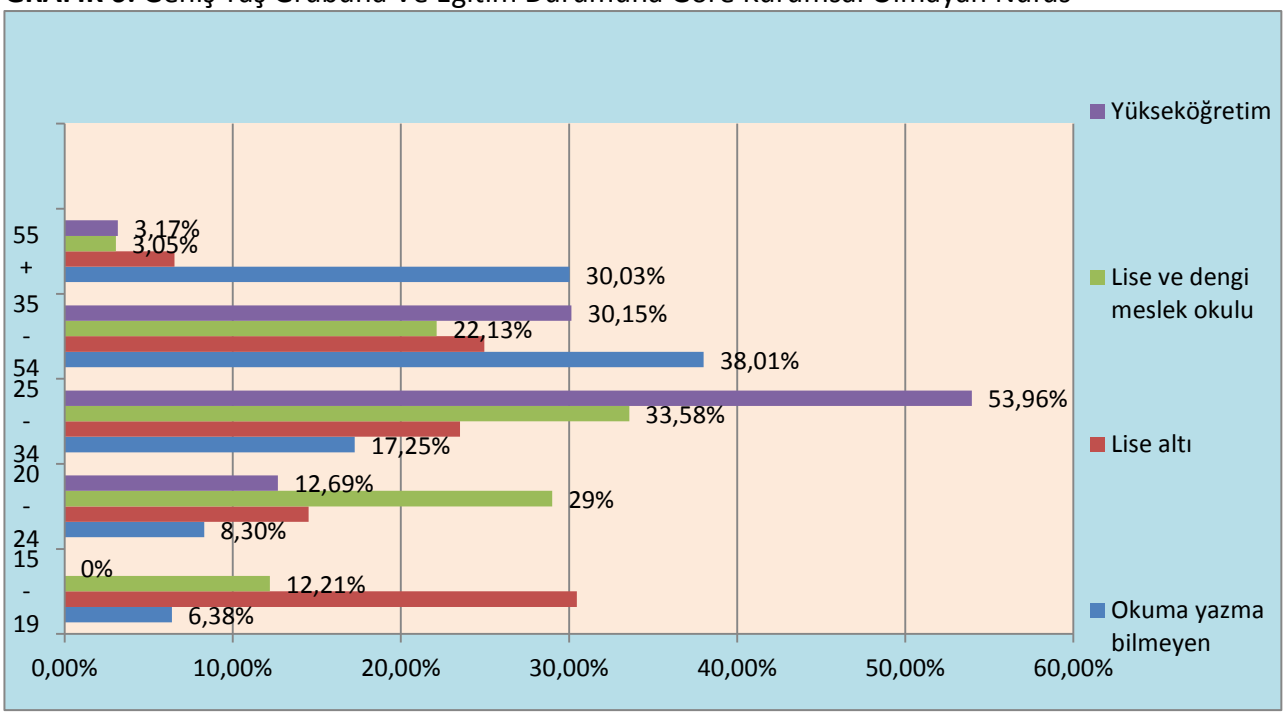

KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde lise altı eğitim düzeyinde bulunanlar % 83,66 oranındadır. Geriye kalan ortaöğretim ve yükseköğretim ise 14,20 oranındadır.. Lise altı eğitimin %50 ise okuma yazma bilmemektedir. Buda muş ta eğitim seviyesinin Türkiye ortalamasına göre gerilerde kaldığını göstermektedir. Muş ilinde TRB2 bölgesinde paralel değerler elde edilmektedir. Muş ilinde çalışma yaşı aralığında bulunan nüfusun yaklaşık olarak %72 si lise altı eğitim düzeyine sahiptir. Bu oranın yaklaşık %60'ı okuma yazma bilmeyen yâda okuma yazma bilip herhangi bir eğitim düzeyinden mezun olmayanlar oluşturmaktadır. Muş iline üniversitenin kurulması ve yüksek öğretim için il dışına gidenlerin katkılarıyla lise ve dengi meslek okulu ile yükseköğretimde bulunan nüfusun giderek artacağı öngörülmektedir. Muş ilinde eğitim düzeyinin artması ile iş gücü piyasasının olumlu yönde katkı sağlaması beklenmektedir.

TABLO 8: Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücü Durumu

Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücü Durumu						
(Bin)						
(15 + yaş)						
2011						
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)						
	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	6	6	13	46	21	93
Lise altı	61	48	94	118	19	340
Lise ve dengi meslek okulu	3	18	32	23	1	77
Yükseköğretim	0	7	30	19	1	57
Toplam	71	79	168	206	42	566

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde çalışma yaşı aralığındaki nüfusun dağılımını incelersek;

- Okuma yazma bilmeyenler % 16,43
- Lise altı % 60,07
- Lise ve dengi meslek okulu % 13,6
- Yükseköğretim %10,07 oranında bir dağılım gözlenebilir.
- Elde ettiğimiz verilerden anlaşılmak üzere eğitim düzeyi Lise altı olanların işgücündeki oranı Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Muş ilinde bu oran bölge oranlarının da üstünde seyretmektedir.
- Yaş grubunda ise en fazla yığılma 25-54 yaş bandı için geçerlidir. En az yığılma ise 55+ yaş aralığında görülür.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

TABLO 9: Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre İstihdam Edilenler

Geniş yaş grubuna ve Eğitim durumuna göre istihdam edilenler						
(Bin)						
(15 + yaş)						
2011						
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)						
	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	6	6	13	44	20	90
Lise altı	52	40	76	106	18	292
Lise ve dengi meslek okulu	2	15	25	21	1	64
Yükseköğretim	0	5	27	18	1	51
Toplam	60	66	141	189	41	497

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde geniş yaş grubu ve eğitim durumuna göre istihdamı incelediğimizde;

- Okuma yazma bilmeyenlerin yaşa göre istihdam edilme dağlımı şu şekildedir.(% olarak ele alırsak)
  15-19 yaş Aralığı % 6,66
  20-24 yaş Aralığı % 6,66
  25-34 yaş Aralığı % 14,4
  35-54 yaş Aralığı % 48,8
  55+ yaş Aralığı % 22,2 şeklindedir. Okuma yazma bilmeyenlerin en fazla 35-54 yaş aralığında istihdam edildiği görülmektedir. En az istihdam ise 15- 24 yaş aralığında gerçekleşmektedir.
- Lise altı eğitimlilerin yaşa göre istihdam edilme dağılımı;(% olarak ele alırsak) yaş aralığında
  15-19 yaş Aralığı % 17,81
  20-24 yaş Aralığı % 13,69
  25-34 yaş Aralığı % 26,02
  35-54 yaş Aralığı % 36,30
  55+ yaş Aralığı % 6,16 şeklindedir. Lise altı eğitim düzeyinde en fazla istihdam 25-34 yaş aralığında iken, en az istihdam 55+ yaş aralığında gerçekleşmektedir.

- Lise ve dengi meslek okulu eğitim düzeyinde yaşa göre istihdam edilme dağılımı; (% olarak ele alırsak)
  15-19 yaş Aralığı % 3,12
  20-24 yaş Aralığı % 23,43
  25-34 yaş Aralığı % 39,06
  35-54 yaş Aralığı % 32,81
  55+ yaş Aralığı % 1,56 şeklindedir. Bu eğitim düzeyinde en fazla 25-34 yaş aralığında istihdam gerçekleşirken, en az istihdam ise 55+ yaş aralığında gerçekleşmektedir.

- Yükseköğretim eğitim düzeyindekilerin yaşa göre istihdam edilme dağılımı;(% olarak ele alırsak)
  15-19 yaş Aralığı % 0
  20-24 yaş Aralığı % 9,80
  25-34 yaş Aralığı % 52,94
  35-54 yaş Aralığı % 35,29
  55+ yaş Aralığı % 1,96 şeklindedir.
  Bu eğitim düzeyinde en fazla istihdam 25-34 yaş aralığında iken en az istihdam ise 55+ yaş aralığında gerçekleşmektedir.(15-19 yaş arlığının % 0 olması bu gruptaki nüfusun tamamen öğrenci olması minimum düzeyde istihdam edilmeleri nedeniyle istatistiksel hesaplanmamasında sıkıntı oluşturmaz.)
  İstihdam ile ilgili olarak genel için şunlar söylenebilir;
- Yaş gruplarına göre 25-34 yaş skalasında daha fazla istihdam edildiği söylenebilir. % 66,4 oranında
- Eğitim düzeyinde ise lise altı eğitim düzeyinde olanların daha fazla istihdam edildiği söylenebilir.% 58,75 oranında

TABLO 10: Geniş Yaş Grubuna Ve Yıllara Göre İstihdam Oranı (%)

Yaş grubuna ve yıllara göre istihdam oranı (%) TÜRKİYE GENELİ									
(15 + yaş)									
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59
2011	22,4	43,2	57,1	60,9	62,2	61,2	55,5	43,9	34,6
2010	21,6	39,9	55,4	59,1	60,1	59,5	52,1	41,1	32,4
2009	21	38,1	52,9	56,9	57,4	56,7	49,1	39,4	31

Geniş yaş grubuna ve yıllara göre istihdam oranı (%)					
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)					
	15-19	20-24	25-34	35-54	55+
2011	24,3	38,2	48	55,9	28,2
2010	19,3	27,6	43,3	52,7	22,4
2009	16,9	25,7	41,1	50,7	21,7

KAYNAK: TÜİK

Tablolar incelendiğinde; Türkiye genelinde belirtilen yıllar arasında istihdamda sürekli bir artış söz konusudur. Türkiye genelinde en fazla istihdam 25-49 yaş aralığında olduğu, en az istihdam ise 15-19 yaş aralığında olduğu oransal olarak görülmektedir.15-19 yaş aralığında Türkiye ortalamasının düşük seyretmesinin nedeni bu yaş grubunda bulunan nüfusun genellikle ortaöğretim ve yükseköğretimde öğrenci olmasıdır.

TRB2 bölgesinde 2009-2011 yılları arasında Türkiye geneline paralel olarak bütün yaş gruplarında sürekli bir artış gözlenmektedir. Muş ili artışa paralel olarak belirtilen yıllarda istihdam artışı olmuştur. En fazla istihdam yaş Aralığı 35-54 iken, en az istihdam 15-19 yaş aralığıdır.

TRB2 bölgesinde Türkiye geneli en fazla istihdam edilen yaş aralığı olan 25-49 Aralığında ortalamanın altında bir değere sahiptir. Bu da TRB2 bölgesinde işsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olacağının bir göstergesi sayılabilir.

TABLO 11: İktisadi Faaliyet Ve Meslek Grubuna Göre İstihdam

İktisadi faaliyet koluna ve Meslek grubuna (ISCO_88) göre istihdam edilenler												
(15 + yaş)Bin												
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)												
	2011				2010				2009			
	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam
Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	0	2	31	33	0	2	35	37	0	3	38	41
Profesyonel meslek mensupları	0	1	25	26	0	0	25	25	0	0	25	25
Yardımcı profesyonel meslek mensupları	0	1	14	16	0	1	14	16	0	2	16	18
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	0	2	15	17	0	1	13	14	0	1	15	16
Hizmet ve satış elemanları	0	1	66	68	0	1	55	56	0	0	44	44
Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	203	0	0	203	152	0	0	152	135	0	0	135
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	0	37	8	45	0	28	7	35	0	25	7	32

Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	0	6	16	22	0	4	18	22	0	4	20	25
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	7	35	26	68	8	19	31	57	6	15	31	52
Toplam	210	84	202	497	159	56	199	415	141	50	197	388

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde en fazla nitelikli tarım hayvancılık ormancılık ve su ürünleri alanlarında çalışan insan gücü vardır ve bunlarında en çok çalıştıkları iktisadi faaliyet alanı tarımdır.
İktisadi faaliyet kollarına göre 2009-2011 yılları arasında en fazla istihdam tarım sektöründe, en az istihdam ise sanayi sektöründedir. Bütün sektörlerde belirtilen yıllar arasında istihdam oranı sürekli olarak artmıştır. Bununla ilgili yüzde aşağıdaki grafikteki gibidir.

GRAFİK 7: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Dağılım (%)

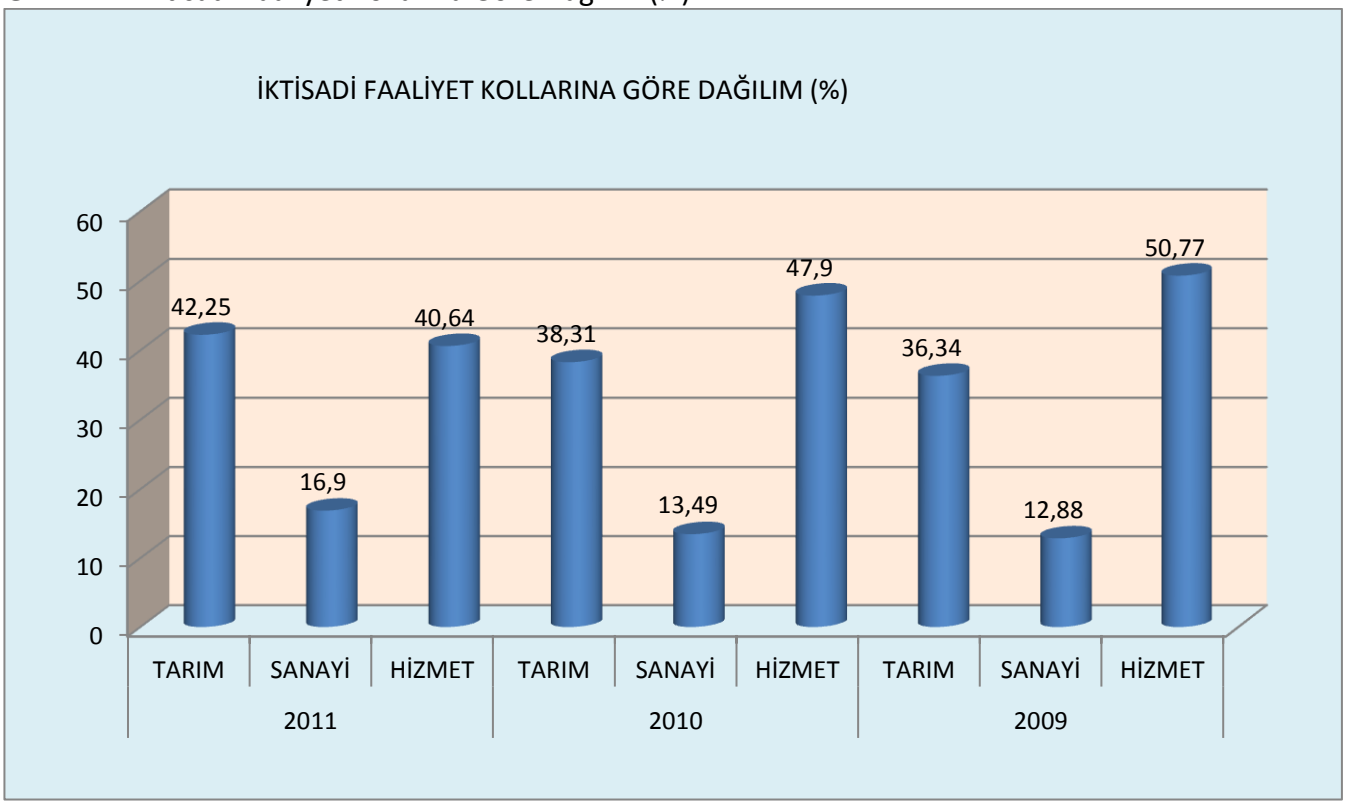

KAYNAK:TÜİK

Meslek gruplarına göre TRB2 bölgesinde tarım sektöründe Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar istihdam edilmektedir. Sanayi sektöründe ise Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar istihdam edilmektedir. Hizmet sektöründe ise bütün meslek grubu mensupları istihdam edilmektedir. (Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar hariç) hizmet sektöründe en fazla Hizmet ve satış elemanları, kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler istihdam edilmektedir, en az Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar istihdam edilmektedir.

TABLO 12: Eğitim Durumuna Ve Meslek Grubuna (ISCO_88) Göre İstihdam Edilenler

Eğitim durumuna ve Meslek grubuna (ISCO_88) göre istihdam edilenler					
(Bin)					
(15 + yaş)					
2011					
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)					
EĞİTİM DÜZEYİ/MESLEK GRUPLARI	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	1	17	7	8	33
Profesyonel meslek mensupları	0	0	1	24	26
Yardımcı profesyonel meslek mensupları	0	1	8	6	16
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	0	2	10	5	17
Hizmet ve satış elemanları	4	45	13	5	68
Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	77	119	6	1	203
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	1	36	7	1	45
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	0	17	4	0	22
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	6	54	8	0	68
Toplam	90	292	64	51	497

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde eğitim düzeyine göre istihdamı ele alırsak;

- Okuma yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %18,10 dur.
- Lise altı eğitim düzeyinde istihdam oranı %58,75 dır
- Lise ve dengi meslek okulu düzeyinde istihdam oranı %12,87 dir.
- Yükseköğretim düzeyinde istihdam oranı ise %10,26 dır.

  Muş ili de bölgeye paralel bir seyir izlemektedir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere muş ilinde eğitim seviyesi oldukça düşüktür.

  Özellikle lise altı eğitimli işgücü toplam işgücünün yarısından fazladır ve işgücünün genel olarak nitelik gerektirmeyen işgücü şeklinde olduğuna varılabilir.

TABLO 13: Meslek Grubuna (ISCO_88) Ve Geniş Yaş Grubuna Göre İstihdam Edilenler

Meslek grubuna (ISCO_88) ve Geniş yaş grubuna göre istihdam edilenler										
(Bin)										
(15 + yaş)										
2011										
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)										
IŞYERİNDE ÇALIŞAN PERSONEL SAYISI/ MESLEK GRUPLARI	Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	Profesyonel meslek mensupları	Yardımcı profesyonel meslek mensupları	Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	Hizmet ve satış elemanları	Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde	Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	Toplam
15-19	0	0	0	0	7	31	4	1	16	60
20-24	2	2	2	3	10	25	8	2	13	66
25-34	8	15	7	6	20	40	18	8	18	141
35-54	20	8	6	7	29	76	14	10	19	189
55+	3	0	1	1	1	31	1	0	2	41
Toplam	33	26	16	17	68	203	45	22	68	497

KAYNAK:TÜİK

TRB2 bölgesinde meslek grubuna ve yaş grubuna göre verilen tabloda istihdam ile ilgili aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Yaş gruplarına göre;

- 15-19 yaş grubunda Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanların sayısı daha fazladır(%78,33)
- 20-24 yaş grubunda Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanların sayısı daha fazladır(%41,66)
- 25-34 yaş grubunda meslek gruplarında dengeli bir istihdam dağılımı görülmektedir. En fazla istihdam Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlarda görülmektedir.(%28,36)
- 35-54 yaş grubunda meslek gruplarında dengeli bir istihdam dağılımı görülmektedir. En fazla istihdam Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlarda görülmektedir.(%40,02)
- 55 + yaş grubunda Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanların sayısı daha fazladır(%75,60)

  Meslek gruplarında ise Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanların oranı daha yüksektir.(%40,84) bunu hizmet ve satış elemanları ile nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar takip etmektedir.(%13,68)

TABLO 14: Meslek Grubuna (ISCO_88) Ve İşteki Duruma Göre İstihdam Edilenler

Meslek grubuna (ISCO_88) ve işteki duruma göre istihdam edilenler										
(Bin)										
(15 + yaş)										
2011										
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)										
İŞYERİNDE ÇALIŞAN PERSONEL SAYISI/ MESLEK GRUPLARI	Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	Profesyonel meslek mensupları	Yardımcı profesyonel meslek mensupları	Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	Hizmet ve satış elemanları	Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	Toplam
Ücretli veya yevmiyeli	9	25	14	15	55	1	38	14	61	231
İşveren veya kendi hesabına	25	1	1	1	4	76	5	8	6	127
Ücretsiz aile işçisi	0	0	0	1	8	126	1	1	1	139
Toplam	33	26	16	17	68	203	45	22	68	497

KAYNAK:TÜİK

Üst düzey yöneticiler ve müdürler 35-54 yaş aralığında daha fazla yer almaktadır.(%60,60) meslek gruplarının en fazla istihdam edilen yaş Aralığı 25-34 tir. En az istihdam edilen yaş Aralığı 55+dır. Verilen bilgiler doğrultusunda tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısının fazla olduğu söylenebilir.

TRB2 bölgesinde işteki durumuna göre istihdam edilenlerin büyük bir oranı ücretli ve yevmiyeli çalışanlardır. Ücretli ve yevmiyeli çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı daha çok nitelik gerektirmeyen işler ve hizmet ve satış elemanları şeklindedir.(%50,21)

İşveren ve kendi hesabına çalışanların ağırlıklı olduğu meslek grubu Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlardır.(%59,84)

Ücretsiz alile işçisi olarak çalışanların ağırlıklı olduğu meslek grubu Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlardır(%90,65)

TABLO 15: Meslek Grubuna (ISCO_88) Ve İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam Edilenler

Meslek grubuna (ISCO_88) ve işyeri büyüklüğüne göre istihdam edilenler										
(Bin)										
(15 + yaş)										
2011										
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)										
İŞYERİNDE ÇALIŞAN PERSONEL SAYISI/MESLEK GRUPLARI	Kanun yapıcılar üst düzey yöneticiler ve müdürler	Profesyonel meslek mensupları	Yardımcı profesyonel meslek mensupları	Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	Hizmet ve satış elemanları	Nitelikli tarım, Hayvancılık, Avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	Toplam
1–9	27	4	4	4	31	203	38	16	49	375
10–24	3	4	2	2	7	0	3	0	5	26
25-49	2	10	4	5	11	0	3	4	7	47
50+	1	8	6	6	18	0	1	2	7	50
Toplam	33	26	16	17	68	203	45	22	68	497

KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde meslek gruplarına göre en fazla istihdam çalışan sayısına göre 1-9 arasında personel çalıştıran işyerlerinde sağlanmaktadır. Meslek gruplarına göre en fazla istihdam Nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar oluşturmaktadır. Üst düzey yöneticiler en fazla 1-9 personel çalıştıran işyerlerinde istihdam edilmektedir.

TABLO 16: İktisadi Faaliyet Koluna Ve Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılığa Göre İstihdam Edilenler

İktisadi faaliyet koluna ve Sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılığa göre istihdam edilenler				
(Bin)				
(15 + yaş)				
2011				
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)				
	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam
Kayıtlı Değil	207	66	99	372
Kayıtlı	3	18	103	125
Toplam	210	84	202	497

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde kayıtlı olarak istihdam edilenlerin ortalaması Türkiye ortalamasının çok altındadır. Kayıt dışı istihdamda ise bölge Türkiye'de ilk sıralarda yer almaktadır. Oransal olarak baktığımızda en fazla kayıt dışı istihdamın tarım sektöründe olduğunu görmekteyiz. Bunun en önemli nedeni ücretsiz aile işçiliğinin çok fazla olmasıdır. Bölgede kayıtlı istihdamın en fazla olduğu sektör hizmet sektörüdür. (%50.99) en fazla kayıt dışı istihdam tarım sektörüdür. (%1.44) sanayide ise kayıtlı istihdam oranı %22,27'dir. Genel toplam olarak incelediğimizde%25,15 kayıtlı istihdam karşımıza çıkmaktadır. Buradan şu sonucu çıkarabiliriz; TRB2 bölgesi ve Muş ilinde istihdam edilenlerin %75 i kayıt dışı istihdamdır

TABLO 17: Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılığa Ve Eğitim Durumuna Göre İstihdam Edilenler

Sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılığa ve Eğitim durumuna göre istihdam edilenler			
(Bin)			
(15 + yaş)			
2011			
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)			
	Kayıtlı Değil	Kayıtlı	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	87	2	90
Lise altı	248	44	292
Lise ve dengi meslek okulu	32	32	64
Yükseköğretim	5	46	51
Toplam	372	125	497

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK: TÜİK

Muş ilinde sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olmayanların %66,7 si lise altı eğitim düzeyine sahip olanlardır. Sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olanların %51,2 si ise lise ve dengi meslek okulu mezunudur. Eğitim durumuna göre en fazla istihdam (kayıtlı-kayıtlı değil) %58,75 ile lise altı eğitim düzeyinde olanlardadır. Yüksek öğretimde kayıtlı olmayan istihdam en düşük orana sahiptir. Eğitim düzeyine göre en fazla kayıt dışı istihdam okuma yazma bilmeyenlerdedir, en az kayıt dışı istihdam ise yükseköğretim seviyesinde olanlardadır. Eğitim düzeyi arttıkça kayıt dışı istihdam da belirgin bir düşüş görülmektedir.

Bölgeler açısından sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılığa baktığımızda ise Muş ilinin de içinde bulunduğu TRB2 bölgesinde kayıtlılık durumu oldukça azdır. Oran olarak % 68 i bulmakta. Buda bize kayıtdışı istihdamın fazla olduğunu göstermektedir.

TABLO 18: Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılığa Ve Bölgelere (Düzey 2) Göre İstihdam Edilenler

Sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılığa göre istihdam edilenler			
(Bin)			
(15 + yaş)			
TÜRKİYE GENELİ			
	Kayıtlı Değil	Kayıtlı	Toplam
2009	9.328	11.949	21.277
2010	9.772	12.822	22.594
2011	10.139	13.971	24.110
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri) DÜZEY 2			
2009	259	129	388
2010	297	118	415
2011	372	125	497

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK: TÜİK

2009-2011 yılları arasında Türkiye genelinde sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olup istihdam edilenlerin toplam istihdam edilenler içerisinde oransal olarak bir artış gözlenmektedir. 2009 yılında kayıt dışı istihdam %43,84 iken 2011 yılında bu oran %42,05 e kadar düşmüştür. TRB2 bölgesinde ise kayıt dışı istihdam Türkiye ortalamasının çok üzerindedir (2009-2011 yılları arasında kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içerisindeki oranı %66,75 den %74,84 e yükselmiştir.) TRB2 bölgesinde kayıt dışı istihdamın Türkiye ortalamasının çok üzerinde seyretmesinin en önemli sebepleri; TRB2 bölgesinin genelinde istihdam edilenlerin büyük bir çoğunluğu tarım sektöründedir. Diğer bir sebep olarak eğitim düzeyinin Türkiye ortalamasının altında olması ve nitelik gerektirmeyen iş kollarında istihdam edilmeleridir.

TABLO 19: Eğitim Durumuna Ve Geniş Yaş Grubuna Göre İssizler

Eğitim durumuna ve Geniş yaş grubuna göre issizler					
(Bin)					
(15 + yaş)					
2011					
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)					
	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
15-19	0	10	1	0	11
20-24	0	7	3	2	13
25-34	0	17	7	3	27
35-54	2	12	2	0	17
55+	0	1	0	0	1
Toplam	3	48	13	6	69

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde ve muş ilinde işsizlik oranı Türkiye ortalamasının çok üstündedir. İşsizlerin büyük bir çoğunluğu lise altı eğitim seviyesinde bulunanlardır. Bunun en önemli nedeni bu gruptakilerin bir mesleğinin olmaması ve tarım sektöründe ücretsiz aile işçisi olmalarından kaynaklanmaktadır. Yaş grubuna göre incelediğimizde en fazla işsiz 20-34 yaş aralığında bulunan işsizlerdir. 15-24 yaş aralığı(genç işsizler) da toplam işsizler içerisinde %33,3 olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye geneli ve TRB2 bölgesi için işsizlik göstergesi yönünden en sıkıntılı işsizlik aralığıdır. 20-34 yaş aralığında bulunan işsizlerin TRB2 Bölgesi için en fazla işsiz barındıran yaş aralığıdır. 15-34 yaş aralığında işsizlik oranının düşürülebilmesi için bu yaş grubuna iş arama becerileri ve meslek edindirilmesi bir çözüm olabilir.

TABLO 20: İşgücüne Dâhil Olmama Nedenine Ve Geniş Yaş Grubuna Göre İşgücüne Dâhil Olmayanlar

İşgücüne dâhil olmama nedenine ve Geniş yaş grubuna göre işgücüne dâhil olmayanlar										
(Bin)										
(15 + yaş)										
2011										
TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)										
	İş bulma ümidi yok	İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	Mevsimlik çalışan	Ev işleri ile meşgul	Öğrenci(eğitim-öğretim)	Emekli	Özürlü yaşlı veya hasta	Ailevi ve kişisel nedenler	Diğer *	Toplam
15-19	16	18		49	84		4	3	2	175
20-24	10	13		42	13		5	8	3	93
25-34	12	15		71	3		5	20	1	126
35-54	9	10		84		3	17	10	1	133
55+	1	2		31		15	54	0	1	103
Toplam	47	57		276	99	18	85	41	7	630

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

KAYNAK: TÜİK

TRB2 bölgesinde İş gücüne dâhil olmama nedenini oransal olarak incelediğimizde en fazla ev işleri ile meşgul olanlarda, en az mevsimlik çalışanlarda görülmektedir. Yaş gruplarına göre incelediğimizde bütün yaş gruplarında işgücüne dâhil olmama nedeni olarak ev işleri ile meşgul olmak karşımıza çıkmaktadır. 15-19 yaş aralığında öğrenciler büyük bir çoğunluğu oluştururken 20-24 yaş aralığında ev işleri ile meşgul olmamın dışında iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar ve öğrenciler bulunmaktadır. İşgücüne dâhil olmama nedeni olarak özürlü yaşlı ve hasta olanlar 55+ yaş aralığında bulunmaktadır. İşgücüne dâhil olmama nedeni öğrenci olma 15-24 yaş aralığında görülmektedir.

TABLO 21: İşgücüne Dâhil Olmama Nedenine Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Dâhil Olmayanlar

İŞGÜCÜNE DÂHİL OLMAMA NEDENİNE VE EĞİTİM DURUMUNA GÖRE İŞGÜCÜNE DÂHİL OLMAYANLAR									
(Bin)									
(15 + yaş)									
2011									
TRB2 (VAN, MUŞ, BİTLİS, HAKKÂRİ)									
	İŞ BULMA ÜMİDİ YOK	İŞ ARAMAYIP ÇALIŞMAYA HAZIR OLAN-DİĞER	MEVSİMLİK ÇALIŞAN	EV İŞLERİ İLE MEŞGUL	ÖĞRENCİ (EĞİTİM-ÖĞRETİM)	EMEKLİ	ÖZÜRLÜ YAŞLI VEYA HASTA	AİLEVİ VE KİŞİSEL NEDENLER	TOPLAM
OKUMA YAZMA BİLMEYEN	7	13	0	120	0	2	63	14	219
LİSE ALTI	30	37	0	142	79	13	21	24	346
LİSE VE DENGİ MESLEK OKULU	9	7	0	12	19	3	1	2	53
YÜKSEKÖĞRETİM	1	2	0	1	1	1	0	0	6
TOPLAM	47	59	0	275	99	19	85	40	624

NOT: 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
KAYNAK:TÜİK

İş bulmak ümidi olmayanların en fazla bulunduğu eğitim durumu lise altı olanlardır. Eğitim düzeyi ile işgücüne dâhil olmama arasında bir paralellik vardır. Eğitim düzeyi arttıkça işgücüne dâhil olma oranı artmaktadır. Bunun en önemli nedeni eğitim düzeyinin artmasına paralel olarak iş arama becerilerinin artması, iş ilanlarının takibi, işin gerekleri kendi yetenekleri arasında uyumu sağlama(meslek edinme için ilgili kurum ve kuruluşlardan eğitim alma) ve en az bir mesleğinin olması gösterilebilir. Öğrenci olma dışında işgücüne dâhil olmamanın en büyük nedeni herhangi bir meslek sahibi olunmamasıdır.
Bu suretle ilgili kuruluşların meslek edindirme konusunda, meslek edinme sonrası işgücüne dâhil olmada sürekli bir takibi rehber edinmeleri gerekmektedir.

TABLO 22: Ocak- Aralık 2012 Arası Yaş Gruplarına Göre İş Başvuruları

TABLO 26			
OCAK- ARALIK 2012 ARASI YAŞ GRUPLARINA GÖRE İŞ BAŞVURULARI			
YAŞ GRUBU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
15–19	923	355	1.278
20–24	1.936	626	2.562
25–29	1.805	411	2.216
30–34	1.656	422	2.078
35–39	1.123	308	1.431
40–44	799	183	982
45–49	549	96	645
50–54	221	66	287
55–59	95	30	125
60–64	21	13	34
65+	7	2	9
TOPLAM	9.135	2.512	11.647

KAYNAK: İŞKUR

Muş ilinde Ocak-Aralık döneminde iş başvurusu yapanların cinsiyete göre dağılımı %78,43 erkek, 21,57 si kadındır. Yaş aralıklarına göre baktığımızda en fazla iş başvurunun yapıldığı yaş Aralığı 20-34 yaş grubudur. (%58,86) en az iş başvurusunu olduğu yaş aralığı ise 65+ yaş Aralığıdır.15-19 yaş aralığında iş başvurusunun az olmasının nedeni bu yaş aralığındaki bireylerin büyük bir çoğunluğunun öğrenci olmasından kaynaklanmaktadır.

TABLO 23: Ocak- Aralık 2012 Arası Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler

OCAK- ARALIK 2012 ARASI YAŞ GRUPLARINA GÖRE İŞE YERLEŞTİRMELER			
	İŞE YERLEŞTİRME		
YAŞ GRUBU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
15–19	82	57	139
20–24	304	99	403
25–29	397	62	459
30–34	396	44	440
35–39	279	36	315
40–44	184	21	205
45–49	120	12	132
50–54	52	4	56
55–59	10	1	11
60–64	4	0	4
65+	2	0	2
TOPLAM	1.830	336	2.166

KAYNAK:İŞKUR

Ocak Aralık aralığında cinsiyete göre başvurular neticesinde işe yerleştirme oranları erkeklerde %20,03 kadınlarda ise %13,3 tür yaş gruplarına göre baktığımızda en fazla işe yerleştirme erkekler için 20-39 yaş aralığı, kadınlarda ise yine 20-39 yaş aralığıdır. En az işe yerleştirme erkek ve kadınlar için 55-65+ yaş aralığıdır.

TABLO 24: Ocak- Aralık 2012 Arası Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirme

OCAK- ARALIK 2012 ARASI EĞİTİM DURUMUNA GÖRE İŞE YERLEŞTİRME			
İŞE YERLEŞTİRME			
ÖĞRENİM DURUMU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
BİLİNMEYEN	0	0	0
OKURYAZAR OLMAYAN	5	1	6
OKURYAZAR	166	53	219
İLKÖĞRETİM	1.149	193	1.342
ORTAÖĞRETİM (LİSE VE DENGİ)	425	66	491
ÖNLİSANS	60	14	74
LİSANS	25	9	34
TOPLAM	1.830	336	2.166

KAYNAK: İŞKUR

Eğitim durumuna göre en fazla işe yerleştirme ilköğretim, en az yerleştirme ise yüksek lisans ve doktora eğitim düzeyindedir. Cinsiyete göre baktığımızda her iki cinste işe yerleştirme en fazla ilköğretim eğitim düzeyinde olmaktadır(%61,95). Muş ilinde verilen bilgiler doğrultusunda işe yerleştirilenlerin birçoğu nitelik gerektirmeyen işlerde istihdam edilmektedir.

TABLO 25: İş Sözleşmesi Türüne Göre İşe Yerleştirme

İŞ SÖZLEŞMESİ TÜRÜNE GÖRE İŞE YERLEŞTİRME															
OCAK - ARALIK 2012															
MESLEK GRUBU	İŞE YERLEŞTİRME														
	SÜREKLİ			SÜREKSİZ			KAMU			ÖZEL			TOPLAM		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
BİLİNMEYEN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	2	4	6	0	2	2	0	0	0	2	6	8	2	6	8
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	80	13	93	0	0	0	0	0	0	80	13	93	80	13	93
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	1343	114	1457	227	65	292	945	91	1036	625	88	713	1570	179	1749
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	4	0	4	0	0	0	0		0	4	0	4	4	0	4

PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	7	6	13	4	0	4	4	0	4	7	6	13	11	6	17
SANATKÂRLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	102	119	221	0	0	0	0	0	0	102	119	221	102	119	221
SİLAHLI KUVVETLERLE İLGİLİ MESLEKLER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	34	9	43	5	1	6	13	0	13	26	10	36	39	10	49
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	13	1	14	8	0	8	4	0	4	17	1	18	21	1	22
YÖNETİCİLER	1	2	3	0	0	0	0	0	0	1	2	3	1	2	3
GENEL TOPLAM	1586	268	1854	244	68	312	966	91	1057	864	245	1109	1830	336	2166

KAYNAK: İŞKUR

Meslek gruplarına göre işe yerleştirmede Muş ilinde en fazla nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları istihdam edilmektedir. En az silahlı kuvvetlerle ilgili mesleklerde olmaktadır. Muş ilinde işe yerleştirme sektör olarak baktığımızda en fazla tarım, hizmet ve sanayi sektöründe olmaktadır. Sözleşme türlerine ve cinsiyete göre baktığımızda ise yüzdelik olarak aşağıdaki şekil elde edilmektedir.

GRAFİK 8: Cinsiyete Ve İş Sözleşmesi Türlerine Göre İstihdam Edilme Oranı(%)

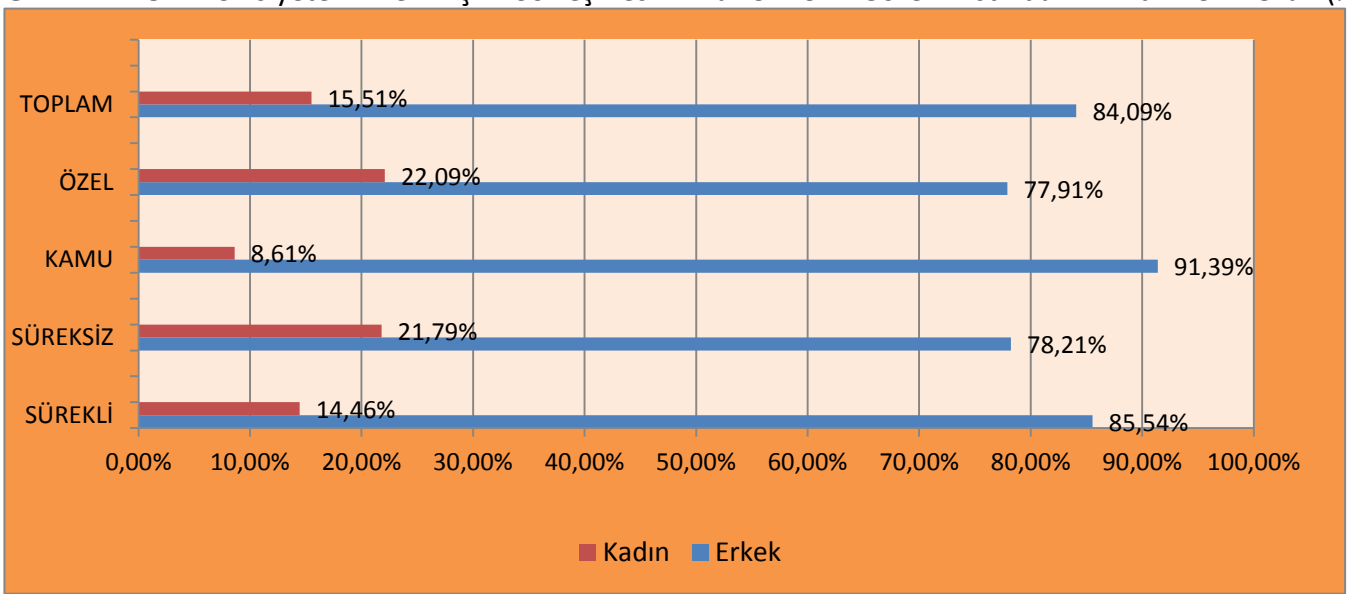

KAYNAK: TÜİK

Şekli incelediğimizde iş sözleşmesi türlerine göre erkeklerin istihdam edilme oranı oransal olarak kadınların 5 katından daha fazladır. En fazla istihdam %91 ile kamuda gerçekleşmiştir.

Kadınlarda istihdam oranı ise özelde daha fazladır. Kadınlar daha çok süreksiz işlerde istihdam edilmektedir. Bu veriler bize kadın istihdamını artırmak konusunda teşviklere ihtiyaç olduğunu gösteriyor.Kayıtlı işsizlere meslekler ve eğitim durumlarına göre baktığımızda ise en fazla ilköğretim mezunu kayıtlı işsiz görülmektedir ve bunlarında nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalıştığını görmekteyiz. Nitelik gerektirmeyen işlerde de yine erkek istihdamı yoğunluğu görmekteyiz.

TABLO 26: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Ve Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Ve Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları																
	Okur Yazar Olmayan		Okur Yazar		İlköğretim		Ortaöğretim (Lise ve Dengi)		Önlisans		Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
BİLİNMEYEN	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	2	0	0	1	45	23	849	272	81	55	47	14	1	0	0	0
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	1	1	2	2	219	74	192	66	17	6	4	0	0	0	0	0
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	227	242	651	505	5364	1331	805	190	50	19	14	7	0	0	0	0
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	3	0	12	2	111	4	23	1	1	0	0	0	0	0	0	0
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	1	0	0	0	28	15	54	68	27	14	105	41	2	1	0	0
SANATKÂRLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	7	1	39	29	694	189	262	42	23	3	3	1	0	0	0	0
SİLAHLI KUVVETLERLE İLGİLİ MESLEKLER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	3	0	0	0	93	8	237	36	124	41	17	6	0	1	0	0
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	4	0	11	1	499	24	131	4	9	0	3	0	0	0	0	0
YÖNETİCİLER	0	0	0	0	4	1	5	0	2	0	4	0	0	0	0	0
TOPLAM:	248	244	715	540	7058	1669	2558	680	334	138	198	70	4	2	0	0

KAYNAK:İŞKUR

Muş ilinde eğitim düzeyine göre meslek gruplarının dağılımını incelersek;

- Okuryazar olmayanların büyük bir çoğunluğu (%90,62) nitelik gerektirmeyen mesleklerde bulunmaktadır.
- Okuryazarların nitelik gerektirmeyen meslekler(1137 kişi), sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar(61 kişi) oluşturmaktadır.

- İlköğretimdekilerin meslek gruplarına göre dağılımı sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar(6491 kişi), sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar(844 kişi), tesis ve makine operatörleri ve montajcılar(471 kişi) şeklindedir.
- Ortaöğretim eğitim düzeyindekilerde ise büro hizmetlerinde çalışan elemanlar(1108 kişi), nitelik gerektirmeyen meslekler(928 kişi), sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar(263 kişi), teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları(265 kişi) şeklindedir.
- Ön lisans büro hizmetlerinde çalışan elemanlar(135kişi), nitelik gerektirmeyen meslekler(61 kişi), teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları(146 kişi) şeklindedir
- Lisans büro hizmetlerinde çalışan elemanlar(59kişi), profesyonel meslek mensupları(139 kişi), teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları(20 kişi) şeklindedir

Öğrenim durumlarına göre baktıktan sonra kayıtlı işsizleri yaşa göre değerlendirelim dezavantajlı grup olan genç işsizlerin (20-29 yaş) kayıtlılıkta yoğun olduğunu görmekteyiz.

GRAFİK 9: Yaşa Göre Kayıtlı İşsizler

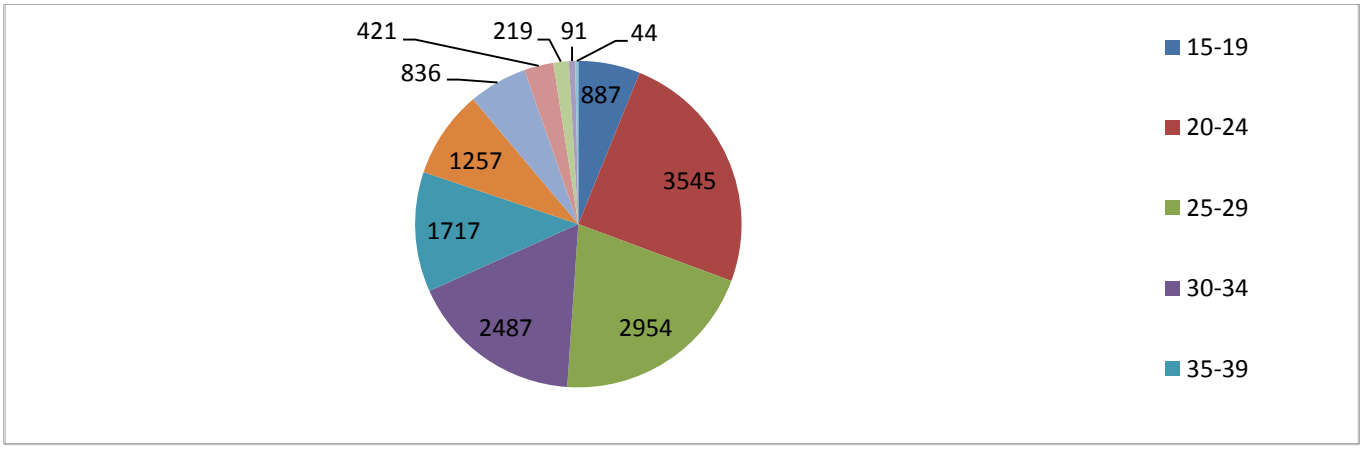

KAYNAK:İŞKUR

Muş ilinde yaş gruplarına göre işsizleri incelediğimizde;

- Erkeklerde en fazla işsizin olduğu yaş Aralığı 20-24 yaş aralığıdır, kadınlarda ise bu yaş Aralığı 25-29'dur.
- Erkeklerde en az işsizin olduğu yaş Aralığı 65+, kadınlarda da en az işsizin olduğu yaş Aralığı 65+'dır.
- Genel için baktığımızda ise erkeklerin işsizler içerisindeki oranı %76,38, kadınların ise 23,62'dir.
- Erkelerde yığılmanın en çok olduğu yaş Aralığı 15-39, kadınlarda ise yine 15-39 yaş aralığıdır.
- 15-24 yaş aralığında(genç işsizler) bulunan işsizlerin oranı %35,70'dir. Buda ildeki işsizlerin büyük bir çoğunluğunun genç olmasından dolayı ilden iş bulma amacıyla iş olanaklarının fazla olduğu illere göç etmesine neden olmaktadır.

TABLO 27: İşsizlik Ödeneği Tazminatından Yararlananların İktisadi Faaliyet Kollarına Ve Eğitim Durumlarına Göre Sayısı

TAZMİNATTAN YARARLANANLARIN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA VE EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE SAYISI									
Tazminat Türü:		*İÖ*							
Ekleme Tarihi Aralığı:		*01.01.2012 - 31.12.2012*							
Birim:		*MUŞ İL MD.*							
		EĞİTİM DURUMU							
İKTİSADİ FAALİYET KOLLARI (NACE)		**TOPLAM**	**OKUR-YAZAR OLMAYAN**	**OKUR-YAZAR**	**LİSE ALTI OKUL MEZUNU**	**LİSE VEYA MESLEK OKULU MEZUNU**	**YÜKSEKOKUL VEYA FAKÜLTE MEZUNU**	**YÜKSEK LİSANS VEYA DOKTORA MEZUNU**	**BİLİNMEYEN**
C	**İmalat**	27	0	2	15	6	4	0	0
C 10.71	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	3	0	0	1	2	0	0	0
C 18.11	Gazetelerin basımı	1	0	0	0	1	0	0	0
C 22.21	Plastik tabaka, levha, tüp ve profil imalatı	2	0	0	0	0	2	0	0
C 23.19	Diğer camların imalatı ve işlenmesi (teknik amaçlı cam eşyalar dâhil)	2	0	1	0	1	0	0	0
C 23.51	Çimento imalatı	3	0	0	1	1	1	0	0
C 33.17	Diğer ulaşım ekipmanlarının bakım ve onarımı	1	0	0	0	1	0	0	0
D	**Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı**	18	1	3	11	3	0	0	0
D 35.12	Elektrik enerjisinin iletimi	1	0	0	0	1	0	0	0
D 35.21	Gaz imalatı	16	1	3	10	2	0	0	0
F	**İnşaat**	33	0	0	18	11	4	0	0
F 41.20	İkamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı	22	0	0	12	9	1	0	0
F 43.21	Elektrik tesisatı	4	0	0	1	2	1	0	0
G	**Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı**	23	0	1	12	10	0	0	0
G 45.11	Otomobillerin ve hafif motorlu kara taşıtlarının ticareti	1	0	0	0	1	0	0	0
G 45.32	Motorlu kara taşıtlarının parça ve aksesuarlarının perakende ticareti	3	0	0	2	1	0	0	0
G 46.15	Mobilya, ev eşyaları, madeni eşyalar ve hırdavatların satışı ile ilgili aracılar	1	0	0	0	1	0	0	0
G 46.17	Gıda, içecek ve tütün satışı ile ilgili aracılar	2	0	0	1	1	0	0	0
G 47.29	Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalardaki diğer gıda ürünlerinin perakende ticareti	1	0	0	0	1	0	0	0

G 47.30	Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda otomotiv yakıtının perakende ticareti	4	0	0	1	3	0	0	0
G 47.54	Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda elektrikli ev aletlerinin perakende ticareti	2	0	1	0	1	0	0	0
G 47.78	Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda diğer yeni malların perakende ticareti	2	0	0	1	1	0	0	0
H	**Ulaştırma ve depolama**	17	0	1	13	2	1	0	0
H 49.36	Şehir içi otobüs ve dolmuş taşımacılığı	13	0	1	10	2	0	0	0
I	**Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri**	14	1	2	7	4	0	0	0
I 56.10	Lokantalar ve seyyar yemek hizmeti faaliyetleri	13	1	2	7	3	0	0	0
I 56.30	İçecek sunum hizmetleri	1	0	0	0	1	0	0	0
J	**Bilgi ve iletişim**	9	0	0	2	6	1	0	0
J 62.01	Bilgisayar programlama faaliyetleri	4	0	0	0	3	1	0	0
J 63.11	Veri işleme, barındırma ve ilgili faaliyetler	3	0	0	0	3	0	0	0
M	**Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler**	21	2	0	3	10	6	0	0
M 69.20	Muhasebe, defter tutma ve denetim faaliyetleri; vergi danışmanlığı	5	1	0	0	2	2	0	0
M 70.22	İşletme ve diğer idari danışmanlık faaliyetleri	9	1	0	3	4	1	0	0
M 71.11	Mimarlık faaliyetleri	5	0	0	0	2	3	0	0
M 71.20	Teknik test ve analiz faaliyetleri	2	0	0	0	2	0	0	0
N	**İdari ve destek hizmet faaliyetleri**	27	2	1	9	14	1	0	0
N 80.10	Özel güvenlik faaliyetleri	11	0	0	1	9	1	0	0
N 80.20	Güvenlik sistemleri hizmet faaliyetleri	1	0	0	0	1	0	0	0
N 82.11	Kombine büro yönetim hizmeti faaliyetleri	4	0	0	0	4	0	0	0
O	**Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik**	2	0	0	1	1	0	0	0
O 84.12	Sağlık, eğitim, kültürel hizmetler ve diğer sosyal hizmetleri sağlayan kuruluşların faaliyetlerinin düzenlenmesi (Sosyal güvenlik hariç)	2	0	0	1	1	0	0	0
P	**Eğitim**	10	0	0	4	3	3	0	0
P 85.31	Genel ortaöğretim	5	0	0	2	3	0	0	0
Q	**İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri**	23	0	1	6	14	2	0	0
Q 86.10	Hastane hizmetleri	14	0	0	4	8	2	0	0

Q 86.21	Genel hekimlik uygulama faaliyetleri	3	0	0	0	3	0	0	0
Q 86.90	İnsan sağlığı ile ilgili diğer hizmetler	5	0	0	2	3	0	0	0
S	**Diğer hizmet faaliyetleri**	145	3	21	83	30	8	0	0
S 94.11	İş ve işveren kuruluşlarının faaliyetleri	2	0	0	1	1	0	0	0
S 94.91	Dini kuruluşların faaliyetleri	2	0	0	1	1	0	0	0
S 94.99	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer üye olunan kuruluşların faaliyetleri	1	0	0	0	1	0	0	0
S 95.21	Tüketici elektroniği ürünlerinin onarımı	2	0	0	0	2	0	0	0
S 96.05	Baca ve cam temizleyicileridir. Haşerat. İtlaf ve dezenfeksiyon işleri	134	3	19	79	25	8	0	0
S 96.09	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer hizmet faaliyetleri	4	0	2	2	0	0	0	0
GENEL TOPLAM:		679	16	59	325	228	51	1	0

KAYNAK:İŞKUR

Muş ilinde işsizlik ödeneği tazminatından yararlananlara iktisadi faaliyet kollarına göre baktığımızda; En fazla

- İmalat, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler,
- İdari ve destek hizmet faaliyetleri,
- İnşaat,
- Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı,
- Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
- İdari ve destek hizmet faaliyetleri
- İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
- Diğer hizmet faaliyetleri şeklindedir.

Muş ilinde işsizlik ödeneği tazminatından yararlananlara iktisadi faaliyet kollarına göre baktığımızda; En az

- Tarım, ormancılık ve balıkçılık
- Madencilik ve taş ocakçılığı
- Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
- Kültür-sanat eğlence, dinlence ve spor şeklindedir.

İŞKUR'un hizmetlerinden biri olan meslek edindirme hizmetleri açılan kurslarla ve işbaşı eğitimlerle hizmet vermektedir. 2012 yılı içerisinde muş ilinde bir çok kurs ve iş başı eğitim programları açılmıştır. Bu kursları aşağıdaki tabloda özetleyebiliriz.

TABLO 28: Kursların Sayısal Dağılımı

MUŞ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ KURS TÜRÜNE GÖRE KURSİYER SAYISI LİSTESİ VE HARCANAN PARA					
Başlangıç Tarihi-Bitiş Tarihi:01.01.2012 - 31.12.2012					
KURSİYER SAYISI					
KURS TÜRÜ	KURS SAYISI	ERKEK	KADIN	TOPLAM	AYRILMIŞ
İŞ. YET. KURS/ İSTİHDAM GARANTİLİ	2	35	47	59	23
ÖZÜRLÜ KURSLARI	1	18	2	19	1
İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMI(İEP)	14	33	22	58	2
İŞ. YET. KURS/TYÇP	34	1827	363	2006	309
HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK KURSLAR	2	35	0	29	6
GİRİŞİMCİLİK	6	550	250	800	---
İL TOPLAMI	59	2948	684	2993	341
İŞ. YET. KURS/ İSTİHDAM GARANTİLİ	2	480.858.86 TL			
KÖZÜRLÜ KURSLARI	1	95.385.85 TL			
İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMI(İEP)	14	5.650.00 TL			
İŞ. YET. KURS/TYÇP	34	13.951.006.50 TL			
HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK KURSLAR	2	22.351.26 TL			
GİRİŞİMCİLİK	1	----------			
İL TOPLAMI	50	14.555.252,47 TL			

KAYNAK: İŞKUR
NOT: Harcanan para miktarı 30.11.2012 itibaren alınan bilgiler doğrultusunda belirtilmiştir.

Muş ilinde 2012 yılında toplam 50 adet kurs açılmış ve bunlara toplamda 2841 kişi bu kurslardan faydalanmış/faydalanmaktadır. Kasım ayına kadar olan muhasebeleşmiş harcamalara bakıldığında en fazla ödeme Toplum Yararına Çalışma Programı(TYÇP) kurslarında görülmektedir.
TYÇP'lerin 13 tanesinde kurs süresi 240 gün iken, 21 tanesinde kurs süresi 270 gündür.

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hane halkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

TABLO 29: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI[2]**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**

KAYNAK: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2012 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında Türkiye genelinde 53.164 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

[2] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

Muş ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonuçlarını altı ana başlık altında ve Türkiye genelindeki sonuçlar ile karşılaştırarak incelemek mümkündür. Bu başlıklar:

1.İşyerlerinin Dağılımı,

2.Çalışanların Dağılımı,

3.2012 Yılında İşe Giriş-Çıkışlar,

4.Açık İş Sayıları,

5.Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,

6.Gelecek İstihdam Beklentisidir.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 168 işyeriyle görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 41 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 127 tanesi ise 10 kişi ve üstü kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen 41 işyerlerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir. Bu durum önceden 10 ve üstü çalışana sahip işyerlerinin sayılarında zaman içerisinde %24,4 oranında bir azalma olduğunu göstermektedir. Özellikle inşaat sektöründeki işyerleri ile ihale alımına bağlı çalışan sayısı artan işyerlerinin bu şekilde olabileceği öngörülebilir.

Bütün işyerleri açısından bakıldığında, 2012 yılı itibariyle Muş ve Türkiye genelinde en fazla işyeri bulunan ilk üç sektör aynıdır. Araştırma kapsamında Muş'ta en fazla işletmeye sahip olan sektör %23,8'lik bir oranla toptan ve perakende ticaret iken Türkiye'de % 21'lik oranla en fazla işyeri imalat sektöründedir. İkinci sırada ise Muş'ta %21,4'lük oranla inşaat sektörü gelirken Türkiye'de % 20'lik oran ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı gelmektedir. Üçüncü sırayı Muş'ta %15,5'lik oranla imalat sektörü gelirken Türkiye genelinde % 9,8 ile inşaat sektörü yer almaktadır.

GRAFİK 10: Muş İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, Muş, 2012.

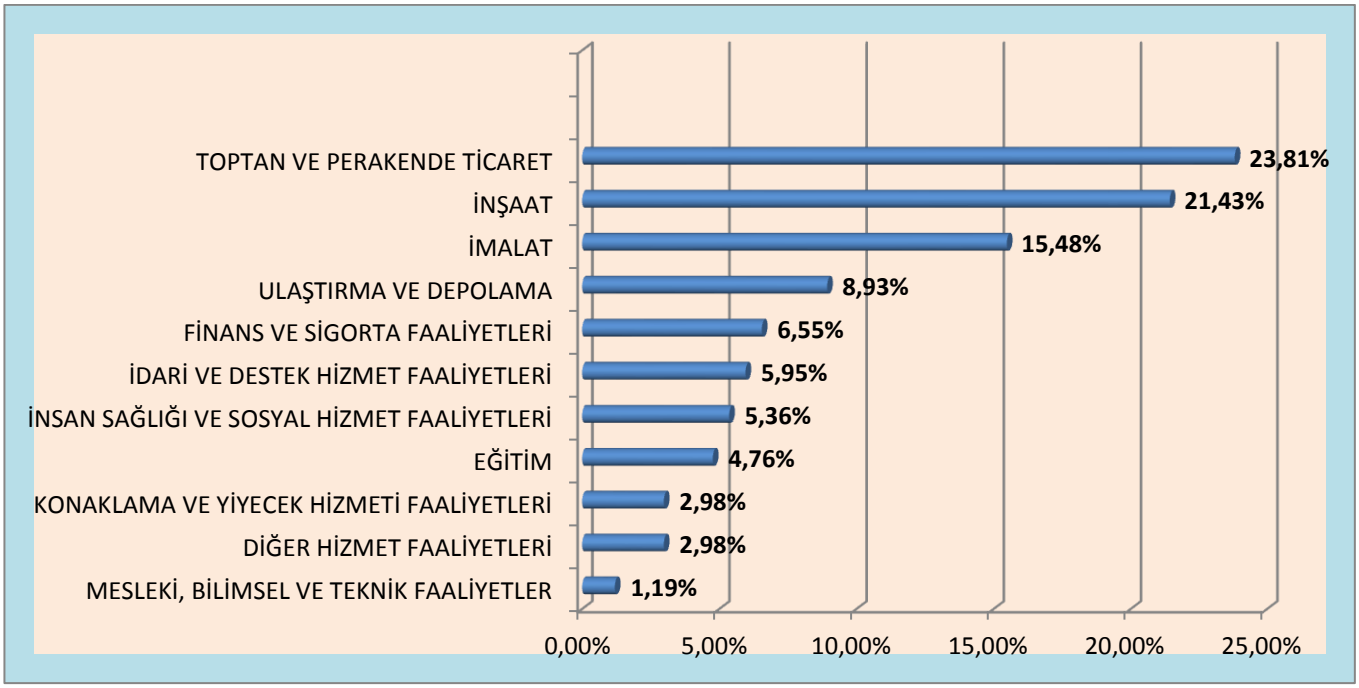

KAYNAK: Muş İPA 2012

Muş'ta çalışan sayısı 10-49 olan işyerleri arasında, ilk üç sırayı; toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, inşaat ve imalat alır. Kayıtlı çalışan sayısı 50'den fazla olan işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında ise Muş ve Türkiye için sıralamanın birbirinden farklı olduğu görülmektedir.
Bu grupta Muş'ta en fazla işyeri idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe yer almakta, bunu imalat ve ulaştırma ve depolama sektörleri takip etmektedir. Türkiye genelinde çalışan sayısı 50'den fazla olan işyerleri sektörlere göre, imalat, toptan ve perakende ticaret, idari ve destek
hizmet faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadırlar. İlk üç sektör Muş'taki toplam işyerlerindeki payın yaklaşık %60,7' sini oluştururken, Türkiye için bu oran %50'dir.

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı; Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor; Madencilik ve Taş Ocakçılığı; Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde Muş ili genelinde faaliyette bulunan hiçbir işyeri bulunmamaktadır.

MEVCUT İSTİHDAM DAĞILIMI

Muş ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'ndan elde edilen verilerden bir grubu da görüşülen işyerlerinde mevcut istihdam sayılarıyla ilgilidir. Muş iline özel işgücü piyasası verilerinin azlığı göz önüne alındığında, çalışanların dağılımı hakkındaki bu veriler aslında işgücü piyasasını arz yönünden değerlendirmek açısından da önemlidir[3]. Araştırma kapsamında Muş'ta 168 işyerinde toplam 5 bin 670 çalışan istihdam edilmektedir. İstihdam edilenlerin % 88,2'si erkek, % 11,8'i kadındır. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 33,7'dir. Türkiye genelinde ise 127.656 işyerinde 6.240.388 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye'deki işyerlerinde çalışan kadınların oranı %25.25 ile işletme başına düşen ortalama çalışan sayısı ise 48,8 ile Muş istatistiklerinin üzerindedir.

[3] Sonuçlar değerlendirilirken Tarım ve Kamu işyerlerinin ve 1-9 arası tüm sektörlerde işyerlerinin araştırma kapsamında olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

TABLO 30: Sektöre Göre Çalışan Oranları, Türkiye ve Muş, 2012.

	Genel	
Sektör	Türkiye	Muş
Bilgi ve İletişim	2.2	0.1
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.0	5.6
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	5.2	0
Eğitim	5.5	6.1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	4.3	1.9
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.4	0.03
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5.2	1.5
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	1.9	0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2.6	0
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2.3	0.8
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5.7	-
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	10.1	10.2
Ulaştırma ve Depolama	4.5	10.3
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	12.7	16.9
İmalat	23.8	26.2
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	4.3	7.5
İnşaat	6.5	12.9
TOPLAM	100.0	100.0

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Muş'ta %26,2, Türkiye'de ise %23,8 ile imalat sektörüdür. İkinci sırada Muş ve Türkiye'de %16,9 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer alır. Üçüncü sırada ise, Muş'ta %12,9 ile inşaat sektörü, Türkiye genelinde de %10,1 ile toptan ve perakende ticaret yer almaktadır. Sektörel olarak işyeri başına çalışan sayısı en yüksek olan sektör Muş için 96 kişi ile idari ve destek hizmet faaliyetleri iken Türkiye için diğer hizmet faaliyetleridir. İşyeri başına çalışan sayısı en düşük olan ise Muş için 2 kişi ile gayrimenkul faaliyetleri sektörüyken, Türkiye için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleridir. Türkiye geneli için durumun farklı olmasının nedeni Muş ili için yapılan araştırmada su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme sektörünün kapsam dışı olabileceği gibi bu alanda faaliyet gösteren Muş merkezli işletmenin bulunmaması da olabilir. Erkek ve kadın çalışanlar açısından bakıldığında, Türkiye ve Muş için oranlar farklılık göstermektedir. Erkek çalışanları arasında Türkiye'de ve Muş'ta en çok istihdam sağlayan sektör imalat sektörüdür. İkinci sırada ise Muş ve Türkiye için idari destek ve hizmetler sektörü yer alır. Kadın çalışanları arasında birinci ve ikinci sırayı: insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve idari ve destek hizmet faaliyetleri yer alır. Muş'ta erkek çalışanların en fazla olduğu üçüncü sektör inşaatken, kadın çalışanların en fazla olduğu sektör ise imalattır. Türkiye'de ise toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü erkeklerin en fazla istihdam edildiği üçüncü sektör olurken, kadın çalışanların en fazla istihdam edildiği üçüncü sektör eğitimdir. Muş'ta erkeklerin kadınlara kıyasla daha ağırlıkta çalıştığı üç sektör; bilgi ve iletişim; gayrimenkul faaliyetleri ve inşaattır. Kadınların ağırlıklı olarak çalıştıkları sektörler ise insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; eğitim ve diğer hizmet faaliyetleri sektörleridir.

TABLO 31: Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Muş, 2012

	Erkek %		Kadın %		Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı (%)	
Sektör	Muş	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş	Türkiye
Bilgi ve İletişim	100	63,61	0	36,39	0,59	2,23
Diğer Hizmet Faaliyetleri	82,53	68,63	17,47	31,37	2,97	4,03
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	0	85,55	0	14,45	0,00	2,11
Eğitim	94,82	44,96	5,18	55,04	4,76	4,77
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	81,98	57,2	18,02	42,8	6,54	5,28
Gayrimenkul Faaliyetleri	100	71,62	0	28,38	0,59	2,28
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faal.	95,18	74,66	4,82	25,34	2,97	5,67
Kültür, Sanat, Eğlence, Din. ve Spor	0	75,4	0	24,6	0,00	1,85
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0	94,1	0	5,9	0,00	2,53
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	90,9	70,1	9,1	29,9	1,19	3,94
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. ve İyi. Faal.	0	94,45	0	5,55	0,00	1,51
Toptan ve Perakende Ticaret	89,81	76,54	10,19	23,46	23,80	19,78
Ulaştırma ve Depolama	95,22	86,3	4,78	13,7	8,92	5,62
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	84,43	70,44	15,57	29,56	5,95	4,1
İmalat	91,32	79,48	8,68	20,52	15,47	20,61
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faal.	54,24	38,92	45,76	61,08	5,35	3,87
İnşaat	98,76	89,98	1,24	10,02	21,42	9,81
TOPLAM	88,21	74,75	11,79	25,25	100	100

KAYNAK: İŞKUR

Cinsiyete göre sektörel bazda çalışan sayıları incelendiğinde, sırasıyla kadınların en fazla istihdam edildiği sektörler, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve imalattır. Kadın istihdamının genel ortalamasını düşüren sektörler diğer bir ifadeyle kadın istihdamının en az olduğu sektörler ise bilgi ve iletişim, inşaat, madencilik ve taş ocakçılığı, gayrimenkul faaliyetleri ve kültür sanat eğlence dinlence ve spor faaliyetleridir.

İşyeri büyüklüğü açısından değerlendirildiğinde, bütün çalışanların %62,8'inin 50 ve üstü kişi çalıştıran, %34,2'sinin 10-49 kişi çalıştıran işyerlerinde istihdam edildiği görülmektedir. Türkiye için bu rakamlar 10-49 Aralığı için % 27,3, 50 ve üstü için 70,3 olarak görülmektedir.

Araştırma verileri çerçevesinde meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında Muş ve Türkiye için toplamda en fazla istihdamın nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda yoğunlaştığı görülmektedir.

Toplamda ikinci olarak en fazla istihdam edilen meslek grubu Muş'ta hizmet ve satış elemanları iken Türkiye için, profesyonel meslek mensuplarıdır. En fazla istihdam edilen meslek gruplarında üçüncü sırada Muş'ta profesyonel meslek mensupları iken Türkiye için büro hizmetlerinde çalışan eleman grubu yer alır.. En az istihdam edilen meslek grubu Türkiye ve Muş için aynı olup, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır. Muş'ta istihdam edilen bütün kadınların %36,1'i nitelik gerektirmeyen işler grubunda yer alırken, bunu %21,8 ile profesyonel meslek mensubu kadın çalışanlar takip eder. Bu oranlar Türkiye için sırasıyla %25,7 ve %23,7 tür.

Muş'ta erkek çalışanlar arasında istihdamı ilk sırada %59 ile nitelik gerektirmeyen işler grubunda toplandığı görülmektedir ve bu rakam, Türkiye geneli için geçerli olan %27,1'lik oranın oldukça üzerindedir. Muş'ta erkek çalışanlar arasında istihdamda ikinci sırayı %13 ile hizmet ve satış elemanları üçüncü sırayı ise %7,8 ile profesyonel meslek mensupları meslekleri izlemekteyken, Türkiye'de ikinci sırayı %14,8 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcıları üçüncü sırayı ise %13 ile sanatkârlarla ilgili işlerde çalışanlar oluşturur. İstihdamın toplam olarak çok düşük (33 kişi) olduğu nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları mesleği dışarıda tutulduğunda; hem kadınların hem de erkeklerin toplam istihdamları içerisinde en az istihdam edildiği meslek grubunun 163 kişi ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları çalışanları olduğu görülmektedir.

TABLO 32: Meslek Gruplarına Göre İstihdamın Dağılımı, Türkiye ve Muş

	Erkek (%)		Kadın (%)		Toplam	
	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	9.8	4.9	23.3	6.4	13.1	5.1
Hizmet ve Satış Elemanları	11.3	12.9	9.4	10	10.9	13
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	27.1	59	25.7	35.9	26.7	56.3
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0.3	0.7	0.1	0	0.3	1
Profesyonel Meslek Mensupları	9.8	7.8	23.7	21.7	13.2	9.4
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	13.0	3.6	0.0	13.8	9.9	4.8
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	-	-	-	-	-	-
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	10.5	3	7.7	1.8	9.8	2.9
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	14.8	6.2	6.7	0.1	12.8	5.5
Yöneticiler	3.3	1.2	3.4	10.2	3.3	2.9
TOPLAM	75.6	88.2	24.4	11.8	100.0	100.0

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

AÇIK İŞLER

Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında açık iş araştırmanın saha uygulaması sürecinde ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerin "fiilen" ihtiyaç duydukları meslekleri ifade etmektedir. Açık iş, var olan pozisyonlarda ihtiyaç duyulan veya yakında boşalacak olan pozisyonları tanımlar. Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında ise Muş ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (10 Eylül-31 Ekim 2012) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 86'dır. Bu kapsamda işverenler İŞKUR' değil, İŞKUR işverenlere ulaşmıştır. Araştırma kapsamında en fazla açık iş oranının en yüksek olduğu ilk üç sektör sırasıyla Ulaştırma ve Depolama, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve İmalat sektörleridir. İşyeri büyüklüğüne göre bakıldığında açık işlerin %41'i 50 ve üzerinde istihdama sahip olan işyerlerindedir. Türkiye genelinde toplanan veriler göz önüne alındığında, ülke genelinde referans dönemi içerisinde toplam 215.337 açık iş talebi alınmıştır. Bu işlerin çoğunluğunu sırasıyla imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri oluşturmaktadır. İşyeri büyüklüklerine göre incelendiğinde, en fazla açık iş talebi 50'den fazla çalışana sahip işletmelerde alınmıştır.

GRAFİK 11: Sektörler İtibarıyla Açık İş Oranları (%)

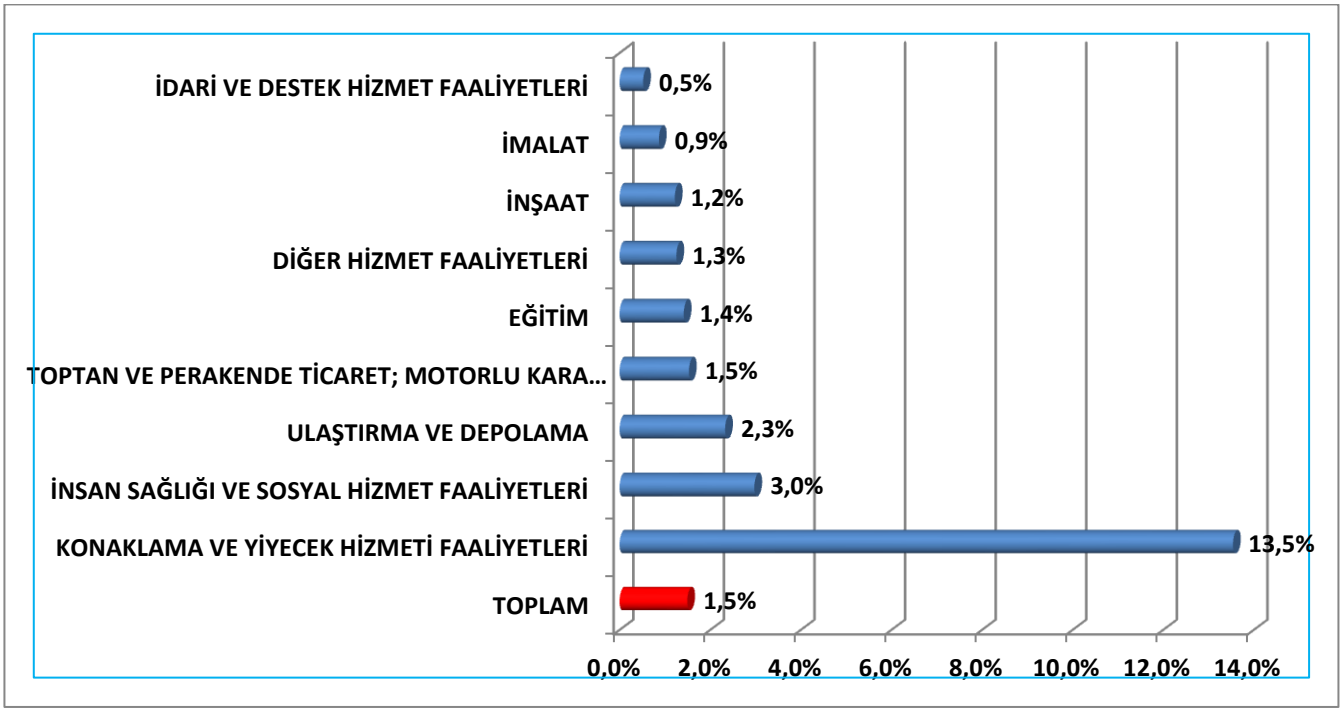

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

Araştırma kapsamında açık iş oranı; mevcut açık iş sayısının mevcut istihdam/çalışan ve açık sayısının toplamına oranıdır[4]. Araştırma sonuçlarına göre, Muş ilindeki açık iş oranı %1,5 iken; oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler sırasıyla %13,54 ile konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri %3 ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve %2.32 ile ulaştırma ve depolama sektörleridir. Türkiye genelinde açık iş oranı hesaplandığında %3.34 olduğu görülmektedir. Oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler Türkiye genelinde %6,1 ile inşaat , %5,67 ile gayrimenkul faaliyetleri ve %4.99 ile imalat olarak sıralanmaktadır. İnşaat ve gayrimenkul sektöründe açık iş oranının yüksek olmasının temel sebeplerinden biri, son yıllarda bu sektörlerin yüksek büyüme oranlarına sahip olmasıdır.

Muş ilinde açık iş talebi olmayan sektörler elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, gayrimenkul faaliyetleri; kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor, madencilik ve taş ocakçılığı ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörleridir.

[4] Açık İş Oranı = (Açık İş Sayısı * 100) / (Mevcut istihdam/çalışanlar + Açık İş Sayısı).

GRAFİK 12: Ana Meslek Grubunda Açık İş Oranları (%)

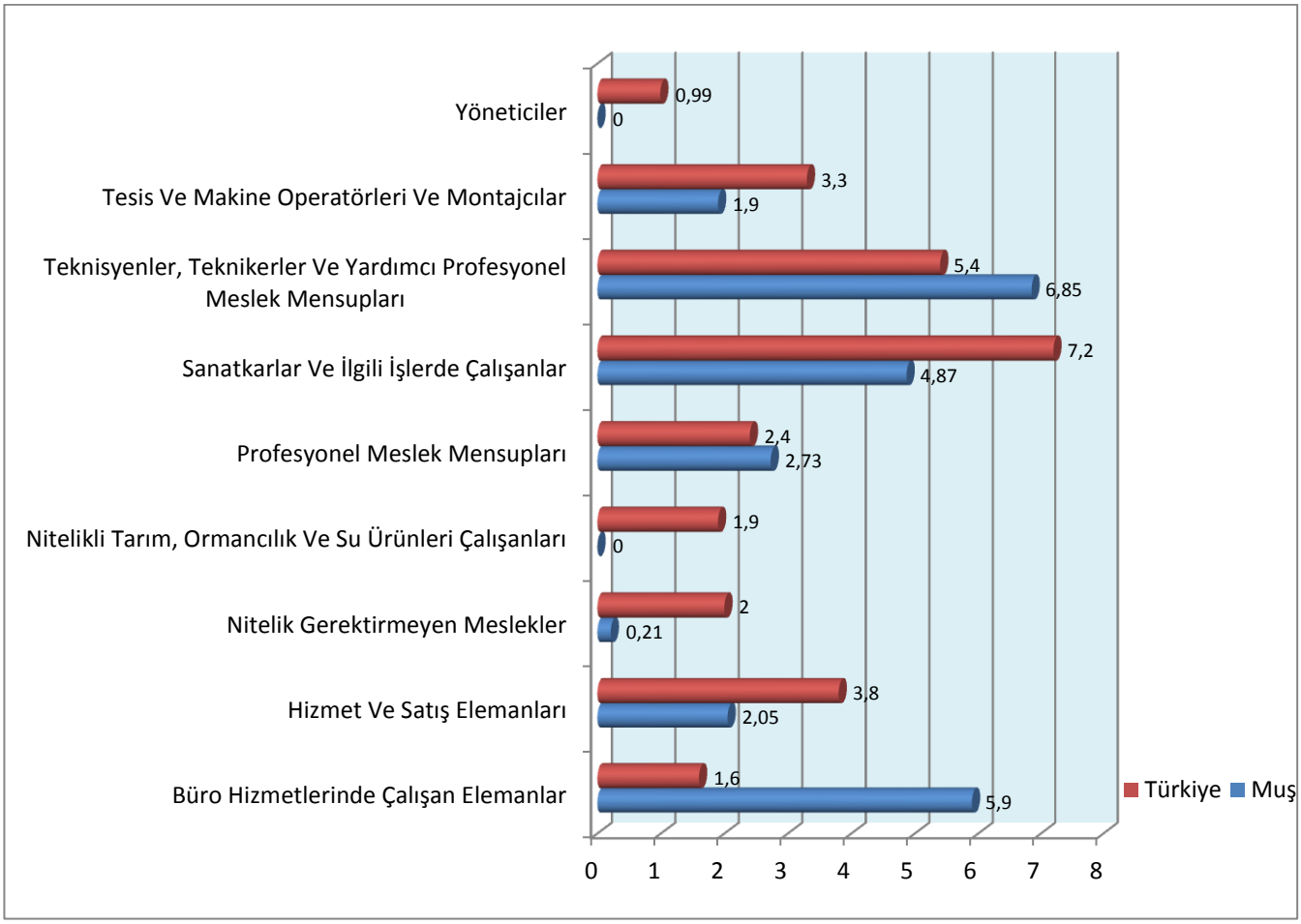

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

Açık iş oranlarına yedi ana meslek grubuna göre bakıldığında, Muş için en fazla açık işin %6,9 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek grubunda olduğu ikinci sırayı %5,9 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar, üçüncü sırayı%4,87 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu gelirken; Türkiye için ise en fazla %7,2 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, ikinci ve üçüncü sırada ise sırayla %5,4 tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve %3,8 hizmet ve satış elemanları meslek grubunda olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında toplanan açık işlerin mesleklere göre sıralaması yapıldığında Muş'ta ilk sırayı posta ayrım memuru alırken Türkiye'de beden işçisi (genel) ilk sırada yer almıştır. Bu sırayı Türkiye'de makineci (dikiş) ve inşaat elemanları kalıpçısı izlerken Muş'ta aşçı ve beden işçisi(genel) izlemektedir.

TABLO 33: Meslek Bazında Açık İş Sıralaması

Türkiye	Muş
Beden İşçisi (Genel)	Posta ayrım memuru
Makineci (Dikiş)	Aşçı
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Beden işçisi(genel)
Güvenlik Görevlisi	Şoför(yolcu taşıma)
Soğuk Demirci	Elektrik- Elektronik teknisyeni
Garson (Servis Elemanı)	Servis garsonu
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Sekreter
Temizlik Görevlisi	Ön muhasebeci
Madenci (Genel)	Hemşire
Mermer İşçisi	Acil tıp teknisyeni
Çağrı Merkezi Görevlisi	Sağlık memuru
Profesyonel Sporcu	Otomasyon sistemleri teknisyeni
Satış Elemanı (Tanıtım)	Garson(servis elemanı)
Gaz Altı Kaynakçısı	Oto kaportacı
Hemşire	Oto bakım-onarımcısı (oto mekanikleri)
Şoför-Yük Taşıma	Mobilya montaj işçisi
Ütücü	Elektrik ark kaynakçısı(makine ile)
Muhasebeci	Matematik öğretmeni-ortaöğretim
Servis Garsonu	Türkçe öğretmeni
Konfeksiyon İşçisi	Kimya öğretmeni-ortaöğretim

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

Muş İPA sonuçlarına göre, meslek gruplarında ihtiyaç duyulan açık iş sayılarına bakıldığında, ilk sırada %20,9 açık iş ilanıyla büro hizmetlerinde çalışan elemanlar gelmektedir. İkinci sırada %17,4 açık iş ilanıyla hizmet ve satış elemanları ve profesyonel meslek mensupları, üçüncü sırada ise %16,3 açık iş ilanıyla sanatkâr ve ilgili işlerde çalışanlar gelmektedir.

Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslek gruplarında ihtiyaç duyulan açık iş ilanları sayısına bakıldığında ilk sırayı 53.178 kişilik açık iş ilanıyla sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, ikinci sırayı 44.991 kişilik açık iş ilanıyla tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, üçüncü sırayı ise 26.229 kişilik açık iş ilanıyla hizmet ve satış elemanları alır. Muş İPA sonuçlarına göre, nitelik gerektirmeyen ana meslekler grubunda çalışanlar ağırlıkta fakat ihtiyaç duyulan kişi sayılarına göre baktığımızda 6.sıraya gerilemiştir. Bu gerilemenin nedeni işverenlerin nitelik gerektirmeyen mesleğe sahip çalışanları işgücü piyasasında kolaylıkla bulabilmesi, diğer meslek gruplarını ise daha zor temin etmesidir.

GRAFİK 13: Ana Meslek Gruplarında İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı Oranları(%), Muş, 2012

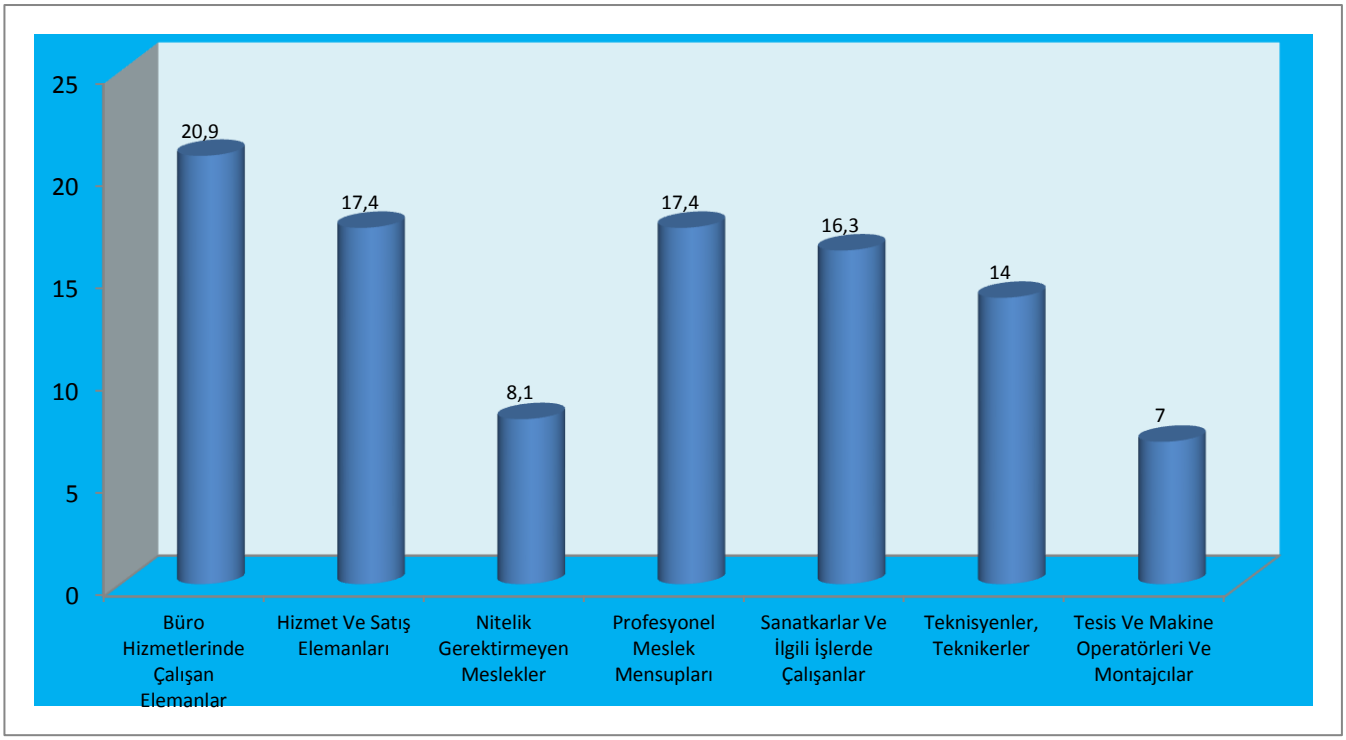

KAYNAK: Muş İPA 2012

Muş ilinde en fazla talep edilen meslekler posta ayrım memuru, aşçı, beden işçisi(genel), şoför(yolcu taşıma) ve elektrik-elektronik teknisyenidir.

Türkiye genelinde elde edilen sonuçlar ise Muş'takinden biraz daha farklı bir tablo ortaya çıkarmaktadır. İşverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler sırasıyla, satış elemanı, beden işçisi (genel), konfeksiyon işçisi, elektrik ve elektronik teknikeri ve servis garsonudur.

GRAFİK 14: En Fazla Talep Olan 15 Meslek, Muş,2012

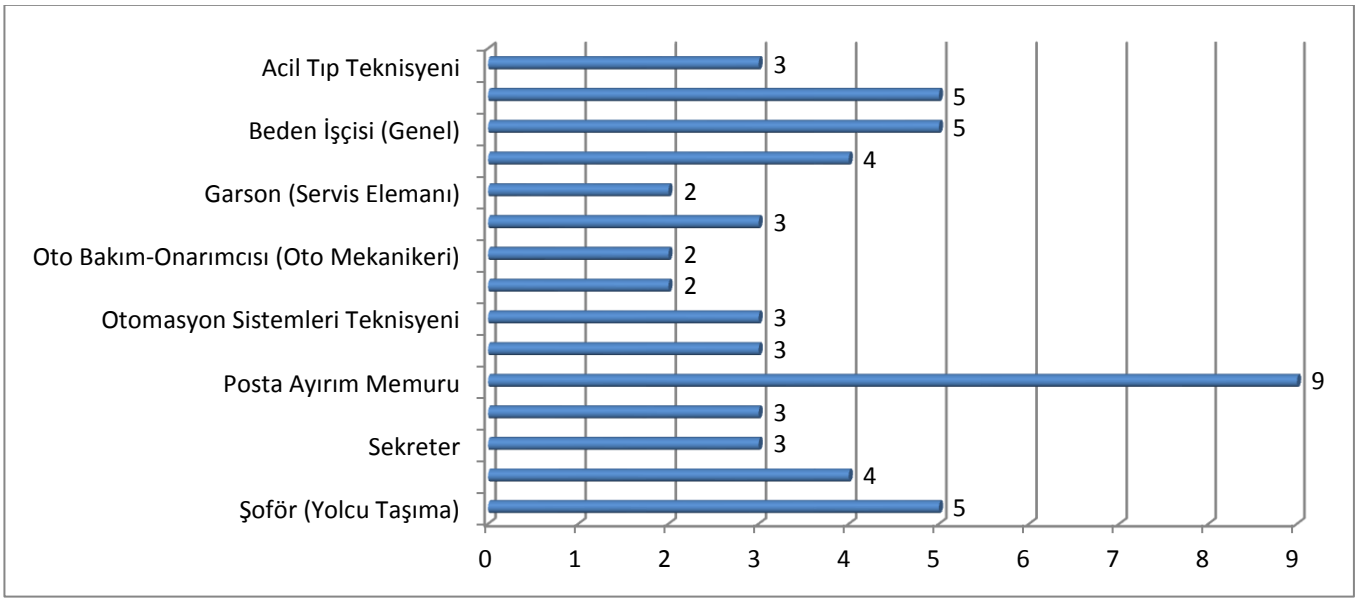

KAYNAK: Muş İPA 2012

AÇIK İŞLER İÇİN TALEP EDİLEN EĞİTİM DÜZEYLERİ

Meslek ayrımı yapılmadan işverenlerce genel olarak talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde ise Türkiye ve Muş arasında küçük farklılıklar bulunmaktadır. Eğitim düzeyinde belirli düzey isteği bulunmayanları (fark etmez) oranı Türkiye için % 36 iken Muş için % 4,9'dur. Lisan mezunu bireylere olan talep ise Türkiye %10 iken Muş için bu oran %16'dır. Aynı şekilde meslek lisesi mezunlarına hem Türkiye'de hem de Muş'ta olan talepte yaklaşık % 10-12 civarındadır.

Önemli bir farklılık lise altı eğitim düzeyindedir. Muş'ta lise altı eğitim seviyesine olan talep % 35,8 iken Türkiye'de ki durum biraz daha farklı ve % 27,7 seviyesindedir.

GRAFİK 15: Talep Edilen Eğitim Düzeyi Oranları(%),Muş

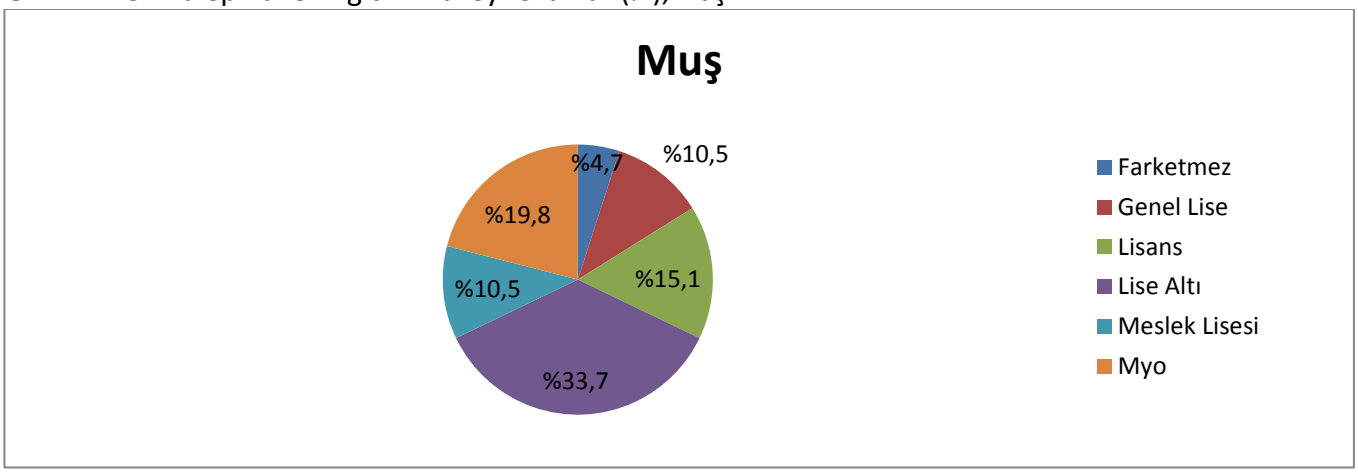

KAYNAK: Muş İPA 2012

Muş için, eğitim düzeylerine göre en çok talep edilen meslekler sıralaması yapıldığında, hamurkâr, oksi-gaz kaynakçısı, tornacı(torna tezgâhı operatörü) mesleklerinde belirli bir eğitim düzeyi aranmamakta olduğu görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin yeterli görüldüğü meslekler ise aşçı, beden işçisi (genel),servis garsonu, sekreter, mobilya montaj işçisi, elektrik ark kaynakçısı(makine ile), meslekleridir.

Türkiye geneli için, beden işçisi (genel), makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, servis garsonu ve aşçı için belirli bir eğitim düzeyi aranmamaktadır. Bununla beraber, beden işçisi (genel), makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, temizlik görevlisi ve madenci (genel) mesleklerinde de lise altı eğitim işverenler tarafından yeterli görülmektedir.

TABLO 34: Fark Etmez Ve Lise Altı Eğitim Düzeylerinde En Çok Talep Edilen 3 Meslek

Fark etmez			Lise Altı		
	Muş	Türkiye		Muş	Türkiye
1	Hamurkâr	Beden İşçisi (Genel)	1	Aşçı	Beden İşçisi (Genel)
2	Oksi-gaz kaynakçısı	Makineci (Dikiş)	2	Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)
3	Tornacı(torna tezgâhı operatörü)	Güvenlik Görevlisi	3	Servis garsonu	Güvenlik Görevlisi

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

Muş için lise mezunu ya da meslek lisesi mezunu seviyesinde eğitim düzeyine göre en çok talep edilen mesleklere bakıldığında: şoför(yolcu taşıma),sekreter, satış elemanı, müşteri temsilcisi, satış elemanı lise eğitim seviyesinde; ön muhasebeci, hemşire ve otomasyon sistemleri teknisyeni, sistem programcısı ve muhasebeci içinse eğitim seviyesinin meslek lisesi mezunu olmak gerektiği belirtilmiştir.

Türkiye geneli göz önünde bulundurulduğunda, çağrı merkezi görevlisi, pazarlamacı (satış temsilcisi) , satış elemanı (tanıtım), garson (servis elemanı) ve servis garsonu için talep edilen bireylerden lise mezunu olmaları beklenmektedir. Bununla beraber, hemşire, imal işçisi, beden işçisi(genel), güvenlik görevlisi ve gaz altı kaynakçısı mesleklerine bakıldığında en az meslek lisesi eğitim düzeyi aranmaktadır.

TABLO 35: Genel Lise ve Meslek Lisesi Eğitim Düzeylerinde En Çok Talep Edilen 3 Meslek

Genel Lise			Meslek Lisesi		
	Muş	Türkiye		Muş	Türkiye
1	Şoför(yolcu taşıma)	Çağrı Merkezi Görevlisi	1	Ön muhasebeci	Hemşire
2	Sekreter	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	2	Hemşire	İmal İşçisi
3	Satış Elemanı	Satış Elemanı (Tanıtım)	3	Otomasyon sistemleri teknisyeni	Beden İşçisi (Genel)

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

Muş'taki işyerleri ile yapılan görüşmeler neticesinde MYO ve lisans mezunlarının talep edildiği mesleklere bakıldığında; elektrik-elektronik teknikeri, acil tıp teknisyeni, sağlık memuru, oto kaportacı, oto-bakım onarımcısı ve muhasebeci MYO eğitim seviyesinde; matematik öğretmeni-ortaöğretim, Türkçe öğretmeni, kimya öğretmeni-ortaöğretim, mali müşavir ve posta ayrım memuru ise lisans eğitim düzeyinde talep edilmektedir.

Türkiye geneline bakıldığında, zihinsel engelliler öğretmeni, mühendis, market müdürü, müşteri temsilcisi ve proje yöneticisi pozisyonlarına daha nitelikli olan lisans ya da lisansüstü dereceye sahip bireyler talep edilmektedir.

MESLEKLERE GÖRE AÇIK İŞLERİN KARŞILANMA YOLLARI

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden birisi de açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre, Muş'ta eleman temini için işverenlerin % 36,53'ü İŞKUR, %44,87'si akraba eş dost, %16,02'si gazete, %2,56'sı internet sitelerini tercih etmektedir.

Türkiye genelinde ise işverenlerin %33'ü akraba eş dost, %25'i İŞKUR, %19'u internet siteleri, %17'si gazete ve% 6'sıözel istihdam büroları vasıtasıyla eleman açıklarını kapatmaktadırlar.

GRAFİK 16: Açık İş Arama Kanalları, Türkiye ve Muş

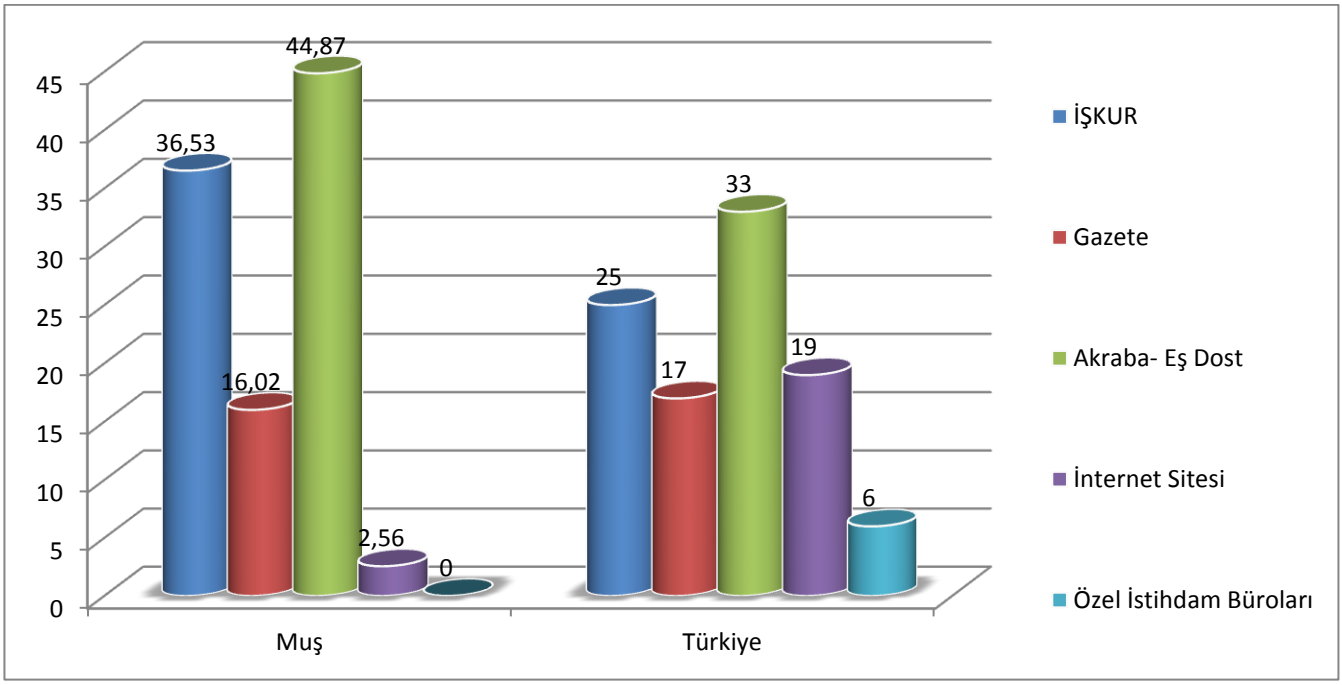

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında 10.09.2012-19.10.2012 referans tarihler arasında işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit edilmeye çalışmıştır. Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör Muş'ta ilk sırada % 28,4 toptan ve perakende ticaret, ikinci sırada %14,8 imalat ve üçüncü sırada % 11,4 ile de eğitim yer almaktadır. Türkiye sonucunda ise ilk sırada % 34 ile imalat, ikinci sırada % 21 ile ticaret ve üçüncü sırada konaklama ve yiyecek hizmetleri yer almaktadır.

GRAFİK 17 :Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012

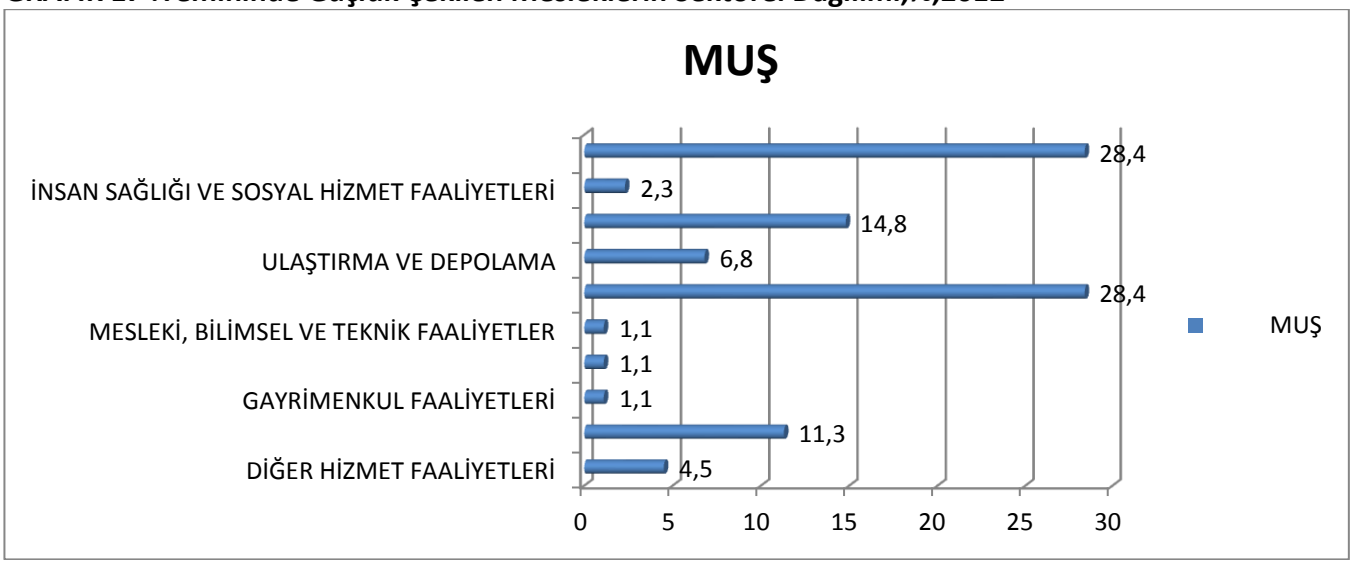

Kaynak: Muş İPA

Temininde en zorluk çekilen meslek grubunda ise ilk sırayı pazarlamacı(Satış Temsilcisi)dir. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %13,7'sini pazarlamacı(satış temsilcisi) oluşturmaktadır. Bu mesleği %6,8 mekaniker(dizel)(araçlar hariç) motorlu takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir ve % 5,6 ile camcı(bina), %5,6 ile alüminyum doğramacı, %5,6 ile usta öğretici (PVC Doğrama İmalat ve Montajcılığı), %4,5 ile taksi şöforü, %4,5 ile oto kaportacı, %4,5 lokum ustası, %3,8 ile beton pompa-püskürtme operatörü, %3,8 ile zihinsel engelliler öğretmeni-özel eğitimdir.

GRAFİK 18: Temininde En Fazla Güçlük Çekilen 10 Meslek, Muş, 2012(%)

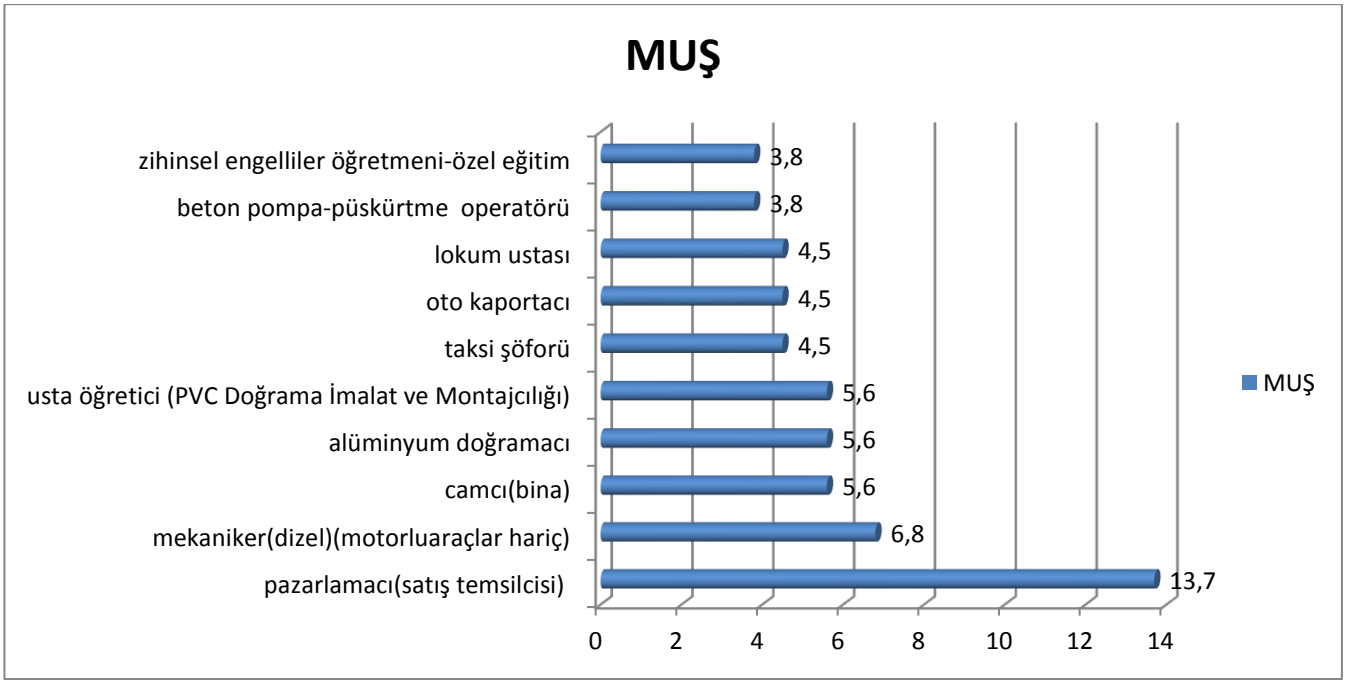

Pazarlamacı (satış temsilcisi) mesleğinde çalışanlara olan talebin gelişen piyasada yerini almasıyla toplam sayıda artış meydana gelmekte iken aranan becerilerin de çok önemsendiği belirtilmiştir. Mekaniker mesleğinde çalışanların temininde güçlük çekilmesinin arkasında yatan en önemli neden beceriye/niteliğe sahip elemanın temin edilememesi; diğer bir söylemle kalifiye ve ara kalifiye elemanın bulunmamasıdır. Sanayide işverenlerimizin isteği üzerine açılabilecek istihdam garantili kursun süresi 6 ay değil de en az bir yıl olması gerektiği yapılan İPA sonucunda ulaşılmıştır. Camcı (bina) mesleğinde eleman temininde güçlük çekilmesinin temel nedeni ise kalifiye eleman eksikliğidir. Bunun sebebi Muş ilinde yapılanmanın artmasıyla, inşaat sektörüne paralel camcı mesleğine olan ihtiyacın da artmasıdır.

İşverenler tarafından sağlanan bilgilere gör eleman temininde güçlük çekilme nedenleri değerlendirilmiştir. Teminde güçlükte işverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada meslekte eleman bulunamaması, üçüncü sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları gelmektedir. Yeterli beceri ve niteliğe sahip elemanın olmaması Muş'ta %64,8 iken bu oran Türkiye %27'dir.Aranılan alanda eleman olmaması Muş'ta %31,8 oranda iken Türkiye de bu oran %25, iş tecrübesine sahip eleman olmaması nedenleri dağılımı Muş'ta %12,5 iken Türkiye için bu oran %22'dir. Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilmesinin ve önerilen ücretin az bulunması %13 iken Muş'ta yapılan İPA' da herhangi bir sonuca ulaşılmamıştır. Bunun en önemli nedeni işverenlerin objektif bir şekilde anket sorularına cevap vermemesinden kaynaklanmış olabilir.

İstenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında Pazarlamacı(satış temsilcisi)

Mekaniker (dizel Motor) (Motorlu Araçlar Hariç) ve Garson (Servis Elemanı) gelmektedir. Eleman bulunmayan mesleklerin başında ise Alüminyum Doğramacı, Camcı(Bina) ve Usta Öğretici (Pvc Doğrama İmalat Ve Montajcılığı) gelmektedir.

TABLO 36: İstenen beceri ve niteliğe sahip olunmayan ve eleman bulunmayan meslekler,%

Meslek	Beceri ve niteliğe sahip olan yok	Meslek	Eleman yok
Pazarlamacı(satış temsilcisi)	21,1	Alüminyum Doğramacı	17,9
Mekaniker (dizel Motor) (Motorlu Araçlar Hariç)	10,5	Camcı(Bina)	17,9
Garson (Servis Elemanı)	7,0	Usta Öğretici (Pvc Doğrama İmalat Ve Montajcılığı)	17,9
Elektrik Teknisyeni	5,3	Lokum Ustası	14,3
Beton Pompa-Püskürtme Operatörü	5,3	Beton Pompa-Püskürtme Operatörü	10,7
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	5,3	Beton Santral Operatörü	7,1
Beton Santral Operatörü	3,5	Diğer Kesiciler, Sayacılar, dikişçiler ve İlgili İşçiler	7,1
Muhasebeci	3,5	Biyomedikal Cihaz Teknikeri	3,6
Diğer Kesiciler, Sayacılar, dikişçiler ve İlgili İşçiler	3,5	Makine Mühendisi	3,6
Aşçı	1,8	Pazarlamacı (Satış	1,5
Genel Toplam	100,0	Genel Toplam	100,0

KAYNAK: Muş İPA

Buna karşın iş tecrübesi istenen meslekler ile elemanın çalışma koşulları, iş ortamını beğenmediği ve önerilen ücretin az bulunduğu meslekler birbirinden farklıdır. Türkiye genelinde işveren tarafından sağlanan bildirimler neticesinde temininde güçlük çekilen meslekler ile beraber nedenleri de incelenmiştir. Buna göre, beden işçilerinin önerilen ücreti az bulması ve sunulan çalışma ortamından memnun olmaması bu mesleğin temininde önemli rol oynamaktadır.
Makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, pazarlamacı (satış temsilcisi), aşçı ve bilgisayar yazılım teknisyenleri için ise yeterli beceri ve iş tecrübesine sahip adayların eksikliği bu alanda faaliyet gösteren işletmelerden geri alınan önemli bildirimler arasında yer almaktadır.

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

2012 yılında işyerlerinde sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre eleman alımı ve elaman çıkma/çıkarılma durumu değerlendirildiğinde, Muş'ta işten çıkartılan toplam 434 kişiye karşılık toplam 1221 kişinin işe alındığı görülmekte iken Türkiye için bu rakamlar 1.409.278 kişinin işten çıkarılmasına karşılık 1.766.399 kişinin işe alındığını göstermektedir. Diğer ifadeyle, Muş için net çalışan artışı 787 kişi iken Türkiye için 357.121 kişi olarak ortaya çıkmaktadır

GRAFİK 19: 2012 Yılında Net İstihdam Artışı Oranları; MUŞ(%)

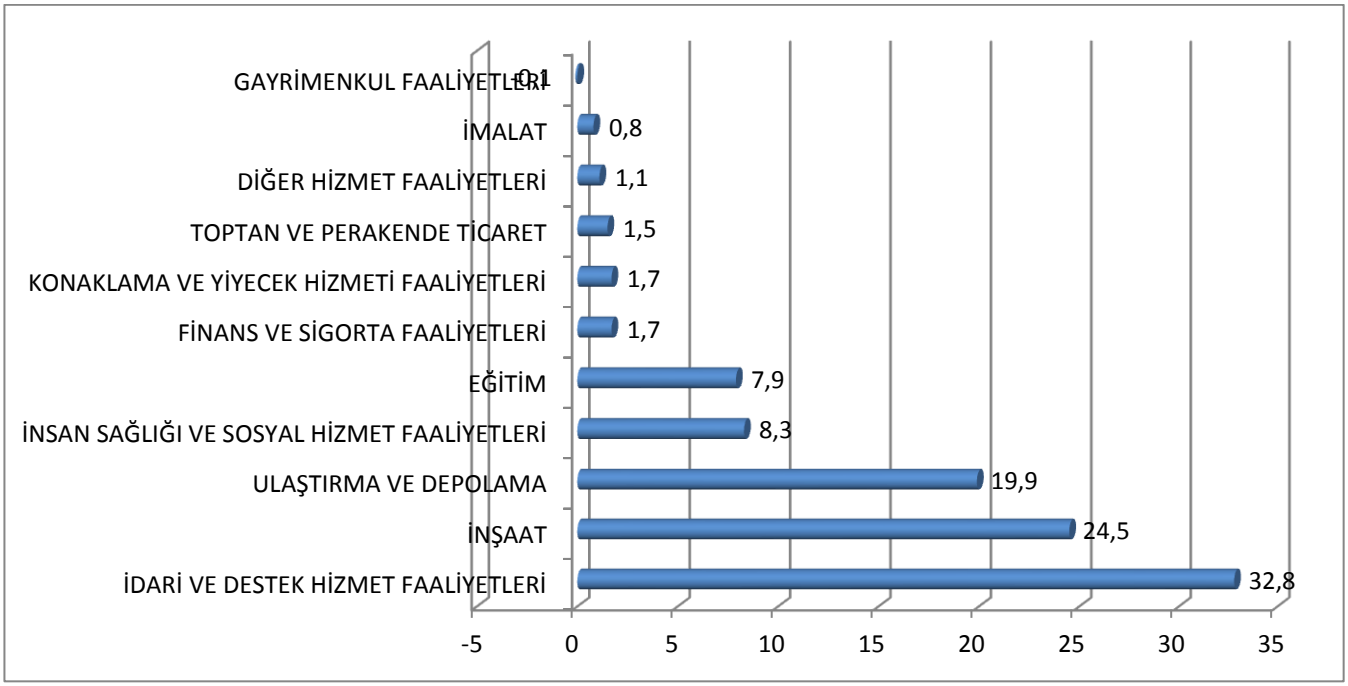

KAYNAK: Muş İPA 2012

Muş için alınan eleman sayısı ve işten çıkartılan eleman sayılarının arasındaki fark alındıktan sonra hangi sektörün daha fazla istihdam artışına sahip olduğunu görmek amacıyla oluşturulan tabloda toplam istihdam artışında ilk sırayı %32,8 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü alır. Bunu %24,5 ile inşaat sektörü takip etmekte, üçüncü sırada ise %19,94 ile ulaştırma ve depolama sektörü gelirken ilk üç sektör toplam istihdam artışının %77,84 'ünü içermektedir. İşten çıkışın, işe alımdan daha fazla olduğu, yani istihdamın azaldığı tek sektör gayrimenkul faaliyetleri sektörüdür.

Türkiye genelinde 2012 yılında en fazla net istihdam artışı olan ilk üç sektör sırasıyla idari ve destek hizmetleri, inşaat ve ulaştırma ve depolama sektörüdür. Bu ilk üç sektörün toplam istihdam artışının %56 'sini oluşturduğu anlaşılmaktadır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİSİ

Türkiye genelinde yürütülen araştırma kapsamında işverenlerin gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri alınarak bir takım sayısal verilere dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler neticesinde Türkiye için 31 Aralık 2012 itibariyle işyerlerinin beklediği istihdam artışı 235.319 iken Muş için bu değer 63 kişidir.

TABLO 37: 2012 Yılı Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranı (%)

SEKTÖRLER	ARALIK 2012 BEKLENTİSİ	HAZİRAN 2013 BEKLENTİSİ
Diğer Hizmet Faaliyetleri	-6,34	1,26
Eğitim	0,00	0,86
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1,80	30,60
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	14,45	6,02
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,00	2,27
Toptan ve Perakende Ticaret	3,28	7,90
Ulaştırma ve Depolama	0,00	1,70
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,00	17,24
İmalat	-0,87	2,82
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,23	4,00
İnşaat	-0,41	1,64
Toplam	**-0.02**	**5.97**

KAYNAK: İŞKUR

Muş ili İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre 2012 yılının Aralık ayı sonu itibariyle net istihdam artışı beklentisi yüzde -0,02 iken bu beklenti 2013 yılı Haziran ayı sonunda 5,99 puan artış göstererek yüzde 5,97'ye yükselmiştir. Kış mevsiminin Muş'ta sert ve kar yağışlı geçmesi nedeniyle istihdamın Aralık ayında düşeceği, Haziran ayında ise yükseleceği öngörülmektedir.2012 yılı Aralık ayı itibariyle sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 14,45 Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri, Yüzde 3,28 Toptan ve Perakende Ticaret, yüzde 1,8 Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü olduğu görülecektir.[2]

2013 yılı Haziran ayı itibariyle sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 30,6 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri, yüzde 17,24 ile İdari Destek ve Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 7,9 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü olduğu görülecektir.

Muş'ta 2012 Aralık ayı toplam istihdam artışının yüzde 58,7'si 10-49 çalışana sahip işyerlerinde, yüzde 34,9'u 1-9 çalışana sahip işyerlerinde ve yüzde 6,4'ü ise 50 ve üstü çalışan işyerlerinde olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise yüzde 9,7 si 1-9, yüzde 42 si 10-49 Aralığında ve yüzde 48,3'ü ise 50 ve üstü, çalışana sahip işyerlerindedir.

31 Aralık 2012 tarihli toplam istihdam artışı beklentisinde Muş'ta ilk sırayı 21 kişi ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı yer alırken ikinci sırada 15 kişi ile İmalat sektörü, üçüncü sırada ise 12 kişi ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Türkiye için ise bu sıralamada ilk sırayı 65.279 kişi ile imalat sektörü yer alırken ikinci sırada

41.658 kişi ile idari ve destek hizmetleri sektörü, üçüncü sırada ise toptan ve perakende ticaret sektörü 28.339 kişi ile yer almaktadır.

Beklenen artış miktarının sıfır olduğu beş sektör ise bilgi ve iletişim, diğer hizmet faaliyetleri, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, gayrimenkul faaliyetleri ve maden ve taş ocakçılığı sektörleridir. İşyeri büyüklüklerine göre bakıldığında, en fazla istihdam artışının beklendiği işyerleri 10-49 çalışana sahip işyerleri grubudur.

31 Aralık itibariyle meslekler bazında beklenen artışa bakıldığında Muş için ilk üç sırada beden işçisi(genel),satış elemanı(perakende),şarküteri, bakkal ve gıda pazarları satış elemanı yer almaktadır. Türkiye sıralaması ise temizlik görevlisi, beden işçisi (genel) ve güvenlik görevlisi şeklindedir.

TABLO 38: İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek- 31 Aralık 2012

Türkiye	Muş
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (genel)
Beden İşçisi (Genel)	Satış Elemanı
Güvenlik Görevlisi	Şarküteri, Bakkal ve Gıda Pazarları Satış Elemanı
Beden İşçisi (İnşaat)	Kasiyer
Makineci (Dikiş)	Mermer Silim İşçisi
Satış Elemanı (Tanıtım)	Satış Elemanı
Çöp Kamyonu Sürücüsü	Sistem Programcısı
Evde Çocuk Bakım Elemanı	Ön Muhasebeci
Garson (Servis Elemanı)	Aşçı
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Beden İşçisi(temizlik)

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

30 Haziran 2013 itibariyle Muş'taki işyerlerinin beklediği istihdam artışı 394 kişi iken Türkiye genelinde bu rakam 280.500'dür. Bu toplam istihdam artışının Muş için %53,8'i 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde, %34,26'sı 10-49 çalışana sahip işyerlerinde ve %11,9'u 1-9 çalışana sahip olması beklenmekte, Türkiye için ise bu değerler %55,3 ile 50 üstü, %35,2 ile 10-49 ve %9,5 ile 1-9 arası çalışana sahip olan işletmelerden elde edilmiştir.

Toplam istihdam artışı beklentisinde Muş'ta ilk sırayı 171 kişi ile idari ve destek hizmet faaliyetleri yer alırken; Türkiye'de ise 69.579 kişi ile imalat sektörü alır; ikinci sırada Muş için 50 kişi ile imalat, Türkiye için 42578 kişi ile idari destek ve hizmet sektörü gelmektedir. Üçüncü sırada Muş için 49 kişi ile inşaat, Türkiye için ise 32.581 kişi ile toptan ve perakende ticaret yer almaktadır.

Bu dönem için Muş'ta beklenen artış miktarının sıfır olduğu sektörler bilgi ve iletişim; elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; gayrimenkul faaliyetleri; kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor; madencilik ve taş ocakçılığı ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörleridir.

30 Haziran'da meslekler bazında değişime bakıldığında Muş'ta ilk sırada beden işçiliği (temizlik) bulunurken Türkiye'de beden işçisi(genel) yer almaktadır Türkiye için ikinci sırada temizlik görevlisi bulunurken Muş'ta beden işçisi (genel) yer almaktadır. Beden işçiliği (inşaat) Türkiye genelinde ve Muş'ta üçüncü sıradadır. Türkiye geneli sıralamadan çok farklı olarak satış temsilcisi Muş'ta önümüzdeki yılda talep olacağı anlaşılmaktadır. Bu durum, özellikle hizmet (özellikle iletişim alanında eleman istihdamının gerçekleşebileceği) sektöründe yeni yatırımların habercisi olabilir.

TABLO 39: İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek- 30 Haziran 2013

Türkiye	Muş
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (temizlik)
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (genel)
Beden İşçisi (İnşaat)	Beden İşçisi (İnşaat)
Garson (Servis Elemanı)	Satış Temsilcisi/plasiyer
Güvenlik Görevlisi	Hemşire
Servis Garsonu	Garson(servis elemanı)
Aşçı	Banka Gişe Yetkilisi
Satış Elemanı (Tanıtım)	Pazarlamacı(Satış temsilcisi)
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Muhasebeci
Beden İşçisi (Temizlik)	Usta Öğretici (Ayakkabı imalatçılığı)

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

31 Aralık 2012 itibariyle beklenen toplam istihdam azalışı sırasıyla Muş ve Türkiye için 64 ve 119.551 kişidir. Bu toplam istihdam düşüşünün Muş'ta %75'i 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde, %25'i 10-49 çalışana sahip işyerlerinde olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise

Bu oranlar biraz farklılık göstermektedir. En fazla daralma % 66,8 ile 50 ve üstü, %31,2 ile 10-49 ve %2 ile 1-9 arası istihdam sağlayan işletmelerden beklenmektedir.

Muş için toplam istihdam azalışı beklentisinde ilk sırayı 28 kişi ile imalat sektörü almaktadır. Diğer hizmet faaliyetleri sektörü 20 kişi ile ikinci, inşaat sektörü ise 14 kişi ile üçüncü sıradadır. Hiç azalış beklenmeyen on üç sektör ise bilgi ve iletişim, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; eğitim; finans ve sigorta faaliyetleri; gayrimenkul faaliyetleri; konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor; maden ve taş ocakçılığı; mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri; ulaştırma ve depolama idari ve destek hizmet faaliyetleri ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Türkiye genelinde 31 Aralık tarihinde beklenen istihdam azalışı sektörlere göre sıralandığında ilk sırada 21.960 kişi ile konaklama ve yiyecek hizmeti, ikinci sırada 21.612 kişi ile idari destek ve hizmet faaliyetleri ve üçüncü sırada ise 20.668 kişi ile de inşaat sektörü gelmektedir.

2012 yılı sonunda istihdam azalışına ilişkin meslekler değerlendirmesi yaptığımızda Türkiye genelinde beden işçisi (genel), çöpçü ve beden işçisi (inşaat) ilk üç sırada gelmektedir. Muş için bu sıralama beden işçisi (inşaat), beden işçisi (temizlik) ve mobilya satış elemanıdır.

TABLO 40: İstihdam Azalışı Beklenen İlk 3 Meslek- 31 Aralık 2012

Muş	Türkiye
Beden İşçisi (inşaat)	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (temizlik)	Çöpçü
Mobilya satış elemanı	Beden İşçisi (İnşaat)

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

30 Haziran 2013 itibariyle Muş'ta beklenen toplam istihdam azalışı 55 iken Türkiye genelinde 50.486 kişidir. Bu toplam istihdam düşüşünün Muş'ta %72,72'si 10-49, %23,63'ü 50 ve üstü ve %3,65'i 1-9 çalışana sahip işyerlerinde beklenmektedir. Türkiye'de ise bu oranlar 1-9 Aralığında %7,3, 10-49 Aralığında %52,5 ve %40,2 ile 50 ve üstü çalışanı olan işletmelerdedir.

Toplam istihdam azalışı beklentisinde ilk sırayı Muş'ta 37 kişi ile inşaat sektörü, 10.209 kişi ile Türkiye'de imalat sektörü yer almaktadır. İkinci sıraya bakıldığında ise Muş'ta 8 kişi ile imalat gelirken Türkiye'de 8.746 kişi ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri gelmektedir.

Bilgi ve iletişim; diğer hizmet faaliyetleri elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; finans ve sigorta faaliyetleri; gayrimenkul faaliyetleri; konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor; madencilik ve taş ocakçılığı; mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ve insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde Muş'ta hiç azalış beklenmemektedir.

2013 yılı sonu ortasında meslekler bazında en fazla azalma beklenen meslekler Türkiye ve Muş için farklılık göstermektedir. Muş'ta ilk sırada beden işçisi (inşaat) gelmekte iken Türkiye'de beden işçisi(genel) ilk sırada yer alır. Muş'ta bu sıra ağır kamyon şoförü ve konfeksiyon meslekleri sırasıyla izlerken Türkiye'de ise kasiyer ve temizlik görevlisi meslek bazında ilk üç sırayı izlemektedir

TABLO 41: İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek- 30 Haziran 2013

Türkiye	Muş
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (İnşaat)
Kasiyer	Ağır Kamyon Şoförü
Temizlik Görevlisi	Konfeksiyon İşçisi
Beden İşçisi (İnşaat)	Pazarlamacı(satış temsilcisi)
Güvenlik Görevlisi	Basınla İlişkiler Görevlisi
Sevkiyat Görevlisi	Sınıf Öğretmeni
İplikçi (Ring/vat er/vargel)	Kamyonet Şoförü
Diğer Orta Öğretim Öğretmenleri	Elektrik Teknisyeni
Aşçı	Garson(Servis elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Aşçı

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

Genel olarak meslekler bazında değişim incelendiğinde, özellikle Muş için beden işçiliği (genel) , satış elemanı (perakende) ve beden işçiliği (inşaat) yılsonu hem işten çıkarılmalar hem de işe alımlar olacağı anlaşılmaktadır. Mevcut veri bu üç meslekte Muş'ta bir sirkülâsyon olduğunun da bir göstergesidir. Bu durumun muhtemel sebepleri, temininde güçlük çekilme nedenleri bölümünde de detaylı ele alınmış ve özellikle beden işçiliği grubuna dâhil olan bireylerin ücret ve çalışma koşullarını beğenmemesi bu mesleğin temininde en önemli faktör olarak değerlendirilmiştir.

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) beklentisi istihdam artış miktarı beklentisiyle istihdam azalış miktarı beklentisinin mevcut çalışan sayısına oranını ifade etmektedir. Muş İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi -% 0,02 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 5,97'ye yükselmektedir. 2012 yılı sonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %14,45 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, %3,28 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve % 1,80 ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerindedir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerindeki istihdam artış beklentisi 2013 yılında yerini finans ve sigorta faaliyetlerine bırakmıştır. Aynı şekilde idari destek ve hizmet faaliyetleri 2012 yılı sonuna göre daha yüksek oranda artış beklentisi bulunmaktadır. Bununla beraber net istihdam azalışı gözüken diğer hizmet faaliyetleri, imalat ve inşaat sektörleri 2013 yılının ilk altı ayında yüksek artış beklentisi gözükmektedir. Aralık ayı net istihdam artışı beklentisi -1 iken, bu beklenti 2013 Haziran ayında 339 kişiye yükselmektedir. En yüksek istihdam beklentisi sayısal olarak 2012 Aralık ayı sonunda sırasıyla toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleri olarak sıralanırken, . İdari ve destek hizmet faaliyetleri ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri 2013 Haziran ayı sonunda en yüksek istihdam beklentisi sayısal gözükmektedir.

TABLO 42: Muş İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, Yıl Sonu ve Haziran 2013 İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİD) Oranları (%)

Sektör	Açık İş Sayısı		Açık İş Oranı		Aralık 2012 NİD Oranı		Haziran 2013 NİD Oranı	
	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş
Bilgi ve İletişim	3.578	0	2,59	0,00	2,30	0,00	1,43	0,00
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4.902	4	3,77	1,30	4,54	-6,34	1,73	1,26
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimdir. Ur. Ve Dağıtımı	2.787	0	0,86	0,00	1,78	0,00	0,07	0,00
Eğitim	3.535	5	1,02	1,40	1,15	0,00	0,50	0,86
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3.147	0	1,16	0,00	0,69	1,80	0,46	30,60
Gayrimenkul Faaliyetleri	5.384	0	5,67	0,00	0,19	0,00	1,15	0,00
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	12.242	13	3,67	13,50	-4,00	14,45	7,01	6,02
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3.292	0	2,75	0,00	3,06	0,00	2,29	0,00
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6.972	0	4,18	0,00	1,92	0,00	3,42	0,00
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5.450	0	3,60	0,00	2,41	0,00	5,20	2,27
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1.126		0,32		0,55		2,57	
Toptan ve Perakende Ticaret	24.908	9	3,80	1,50	2,95	3,28	4,62	7,90
Ulaştırma ve Depolama	12.373	14	4,21	2,30	1,15	0,00	6,98	1,70
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11.944	5	1,48	0,50	2,53	0,00	4,83	17,24
İmalat	78.014	13	4,99	0,90	3,26	-0,87	4,00	2,82

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9.369	13	3,39	3,00	1,37	0,23	1,62	4,00
İnşaat	26.313	9	6,13	1,20	0,51	-0,41	5,83	1,64
TOPLAM	215.337	85	3,34	1,50	1,86	-0,02	3,69	5,97

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

Türkiye genelinde elde edilen sonuçlara göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 1,8 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 3,6'ya yükselmektedir. İki zaman aralığında artış oranına bakıldığında Türkiye'de araştırma kapsamında görüşülen işyerlerinin 2013 yılında daha fazla büyüme eğilimde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Türkiye 2012 yılı sonu NİDO rakamları incelendiğinde ise en fazla net istihdam artışı %4,5 ile diğer hizmet faaliyetleri sektöründe beklenirken ikinci sırada %3,2 ile imalat sektörü gelmektedir. Üçüncü sırayı da %3 ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri almaktadır. 2013 yılı Haziran ayında net istihdam artışına dair beklentiler incelendiğinde ise sırasıyla en fazla artış % 7 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, % 6,9 ile ulaştırma ve depolama ve %5,8 ile inşaat sektöründe beklenmektedir. 2012 yılı sonunda konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe Türkiye genelinde %4'lük daralma beklenmekte iken 2013 yılında %7'lik büyüme beklenmektedir.

Finans ve sigorta faaliyetleri sektörü Türkiye genelinin oldukça üzerinde bir büyüme potansiyeline sahip olup bu farklılık Muş'ta bu sektörde muhasebe meslek elemanı ve muhasebe ara elemanına ihtiyacın Türkiye ortalamasının üzerinde olabileceğini göstermektedir.

SONUÇ

Muş ilinde 2012 işgücü piyasa analizi; işgücü piyasasında meydana gelen değişme ve gelişimleri izleyerek, bu değişim ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini meslekler bazında ortaya çıkarmak ve alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İlin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, Muş, Bitlis, Hakkâri ve Van illerini kapsayan TRB2 bölgesine aittir. Bu yüzden bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TRB2 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Çünkü 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. Muş ilinde 1-9 çalışanı olan işyerlerinin bir hayli fazla olması gelişmişlik düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Muş ilinde tarım iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı bakımından Muş İli 1. Sıradadır. Kırsal nüfusun toplam nüfusa oranı bakımından Türkiye'de %63 ile 3. sırada bulunmaktadır. Türkiye ortalaması %24,5'tir. Toplam yaş bağımlılık oranı bakımından % 80 ortalama ile 6. sırada bulunurken Türkiye ortalaması % 49,3'tür. Net göç hızı bakımından -24,5 ile 78. sırada bulunmaktadır. İlköğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı bakımında 26 öğrenci ile 9. sırada bulunmaktadır. Türkiye ortalaması 22 öğrencidir. 2009- 2010 yılı verilerine göre ortaöğretimde öğretmen başına Türkiye'de 18 öğrenci düşerken, Muş'ta bu oran 22 öğrencidir. 100.000 kişiye düşen hastane yatak sayısı bakımından Muş ili 155 yatakla 69. sıradadır. Türkiye ortalaması ise 262 yataktır. Yıllık nüfus artış hızı bakımından Muş ili % 0,4 ile 66. sırada iken Türkiye ortalaması ‰ 12 civarındadır. İşsizlik oranı bakımından 2008 yılı göstergelerine göre Muş %13,2 ile 17. sırada bulunmaktadır. Türkiye ortalaması ise %9,1 civarındadır.

Bölgesel teşvikler son 10 yıl içerisinde artmıştır. Buna paralel muş iline yatırım seviyesi de artmıştır. Yalnız özel sektör yatırımlarında son 3 yılda düşüşe geçilmiştir. Özellikle İmalat sanayinde 2010 yılında 19 milyon TL lik bir yatırım ve 594 kişilik bir istihdam var iken 2011 yılında 13 milyon TL lik yatırım ve istihdam sayısı 190 kişiye, 2012 yılında yatırım 6 milyona düşmüş olup istihdam edilen kişi sayısı da 237'ye düşmüştür.

Muş ilinde sektörel bazda sürekli işyeri kapanıp açılması meydana gelmektedir. Bunun nedenlerinin başında muş ilinde uzun kış ve kış şartlarının ağır geçmesinden dolayı bu mevsimde işyerlerinde bir durağanlık seyretmekte buna bağlı olarak geçici kapatılmalar veya tasfiye gerçekleşmektedir. Bir diğer neden muş ilinde yapılaşma ve binalaşma hızla artmakta buna bağlı olarak mevsimsel işçi çalıştıran inşaat sektörleri kooperatifler sezonları bitince ihale usulü iş aldıklarından muş ilindeki faaliyetleri bitince ili terk edip başka illerde faaliyete geçmektedirler. Dolayısıyla buradaki iş potansiyellerini ya durdurup ya da tasfiye ediyorlar.2009 yılında açılan, işyeri sayısı 136 iken, Tasfiye edilen ve kapanan işyeri sayısı toplam 84'dür.2010 yılında açılan işyeri sayısı 189 iken, kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı 74'dür.2011 yılında açılan işyeri sayısı 136 iken kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı 219'dur. 2012* yılında ise açılan işyeri sayısı 79 iken, kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı 807'dir.Son 4 yılın verileri incelendiğinde toplam açılan işyeri sayısı 540 iken, kapanan ve tasfiye edilen işyeri sayısı ise 1184'tür.
Tasfiye edilen ve kapanan işyeri sayısının fazla olmasının sebebi; Bu işyerlerinin kooperatifleşme sonucu yapılan bina inşaatlarının faaliyetlerinin tamamen sona ermesi, hizmet alımı için birkaç işverenin yeni bir oluşuma gitmesi hizmet alımı süresinin bitmesi, ihale sürecinde ihalelerin iptal edilmesi, hizmet alımı ihalesinin alınmaması ortak girişimin tasfiye edilmesi, işverenin iflas etmesidir.

Muş ilinde çalışma yaşına göre nüfus toplam nüfus içerisinde % 56,71 olarak karşımıza gelmektedir. Toplam çalışma yaşı içerisinde de gençlerin oranı %38,55'dir. Cinsiyete göre dağılımda ise çalışma yaşındaki genç erkeklerin oranı% 19,98, çalışma yaşındaki genç kadınların oranı ise % 18,56'dır. Tablodaki oranlardan da görülebileceği gibi çalışma yaşında olan gençlerin sayısında önce bir miktar artma daha sonra kademeli olarak düşüşün olacağı görülmektedir. Düşüşün temel sebepleri arasında göç ve aile planlaması sayılabilir

TRB2 bölgesinde 2009-2011 yılları arasında Türkiye geneline paralel olarak bütün yaş gruplarında sürekli bir artış gözlenmektedir. Muş ili artışa paralel olarak belirtilen yıllarda istihdam artışı olmuştur. En fazla istihdam yaş aralığı 35-54 iken, en az istihdam 15-19 yaş aralığındadır.TRB2 bölgesinde Türkiye geneli en fazla istihdam edilen yaş aralığı olan 25-49 Aralığında ortalamanın altında bir değere sahiptir. Bu da TRB2 bölgesinde işsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olacağının bir göstergesi sayılabilir

Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 168 işyeriyle görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 41 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 127 tanesi ise 10 kişi ve üstü kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen 41 işyerlerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir. Bu durum önceden 10 ve üstü çalışana sahip işyerlerinin sayılarında zaman içerisinde %24,4 oranında bir azalma olduğunu göstermektedir. Özellikle inşaat sektöründeki işyerleri ile ihale alımına bağlı çalışan sayısı artan işyerlerinin bu şekilde olabileceği öngörülebilir.

Bütün işyerleri açısından bakıldığında, 2012 yılı itibariyle Muş ve Türkiye genelinde en fazla işyeri bulunan ilk üç sektör aynıdır. Muş'ta en fazla işletmeye sahip olan sektör %23,8'lik bir oranla toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı iken Türkiye'de % 21'lik oranla en fazla işyeri imalat sektöründedir. İkinci sırada ise Muş'ta %21,4'lük oranla inşaat sektörü gelirken Türkiye'de % 20'lik oran ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı gelmektedir. Üçüncü sırayı Muş'ta %15,5'lik oranla imalat sektörü gelirken Türkiye genelinde % 9,8 ile inşaat sektörü yer almaktadır.

Muş'ta çalışan sayısı 10-49 olan işyerleri arasında, sıralama, toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; inşaat ve imalat olarak gözlenir. Kayıtlı çalışan sayısı 50'den fazla olan işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında ise Muş ve Türkiye için sıralamanın birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bu grupta Muş'ta en fazla işyeri idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe yer almakta, bunu imalat ve ulaştırma ve depolama sektörleri takip etmektedir. Türkiye genelinde çalışan sayısı 50'den fazla olan işyerleri sektörlere göre, imalat, toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, idari ve destek hizmet faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadırlar.

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Muş'ta %26,2'lik payıyla, Türkiye'de %23,8'lik payıyla imalat sektörüdür. İkinci sırada Muş ve Türkiye'de %16,9 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer alır. Üçüncü sırada ise, Muş'ta %12,9 ile inşaat sektörü, Türkiye genelinde de %10,1 ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı yer almaktadır.

Erkek ve kadın çalışanlar açısından bakıldığında, Türkiye ve Muş için farklılık göstermektedir. Erkek çalışanları arasında Türkiye'de ve Muş'ta en çok istihdam sağlayan sektör imalat sektörüdür. İkinci sırada ise Muş ve Türkiye için idari destek ve hizmetler sektörü yer alır. Kadın çalışanları arasında birinci ve ikinci sırayı: insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve idari ve destek hizmet faaliyetleri yer alır. Muş'ta erkek çalışanların en fazla olduğu üçüncü sektör inşaatken, kadınlar için bu sektör imalat yer alır. Türkiye'de ise toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü erkeklerin en fazla istihdam edildiği üçüncü sektör olurken, kadınlar için üçüncü sırada eğitim sektörü takip etmektedir.

Cinsiyete göre sektörel bazda çalışan sayıları incelendiğinde, sırasıyla kadınların en fazla istihdam edildiği sektörler, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve imalattır. Kadın istihdamının genel ortalamasını düşüren sektörler diğer bir ifadeyle kadın istihdamının en az olduğu sektörler ise bilgi ve iletişim, inşaat, madencilik ve taş ocakçılığı, gayrimenkul faaliyetleri ve kültür sanat eğlence dinlence ve spor faaliyetleridir.

Muş'ta erkek çalışanlar arasında istihdamın en fazla %59'unun nitelik gerektirmeyen işler grubunda toplandığı görülmektedir ve bu eğilim %27,1 ile Türkiye genelinde de benzerlik göstermektedir. Muş'ta bu sıralamayı %13 ile hizmet ve satış elemanları ile %7,8 ile profesyonel meslek mensupları meslekleri izlemekteyken, Türkiye'de %14,8 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ile %13 ile de sanatkârlarla ilgili işlerde çalışanlar oluşturur. İstihdamın toplam olarak çok düşük (33 kişi) olduğu nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları mesleği dışarıda tutulduğunda; hem kadınların hem de erkeklerin toplam istihdamları içerisinde en az istihdam edildiği meslek grubunun teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları çalışanları olduğu görülmektedir.

Türkiye genelinde toplanan veriler göz önüne alındığında, ülke genelinde referans dönemi içerisinde toplam 215.337 açık iş talebi alınmıştır. Bu işlerin çoğunluğunu sırasıyla imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri oluşturmaktadır. İşyeri büyüklüklerine göre incelendiğinde, en fazla açık iş talebi 50'den fazla çalışana sahip işletmelerde alınmıştır.

Muş ilinde açık iş talebi olmayan sektörler elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, gayrimenkul faaliyetleri; kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor, madencilik ve taş ocakçılığı ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörleridir.

Açık iş oranlarına yedi ana meslek grubuna göre bakıldığında, Muş için en fazla açık işin %6,9 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek grubunda olduğu ikinci sırayı %5,9 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar, üçüncü sırayı % 4,87 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu gelirken; Türkiye için ise en fazla %7,2 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, ikinci ve üçüncü sırada ise sırayla %5,4 tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve %3,8 hizmet ve satış elemanları meslek grubunda olduğu görülmektedir.

Muş İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında 10.09.2012-19.10.2012 referans tarihler arasında işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit edilmeye çalışılmıştır. Muş ilinde temininde güçlük çekilen meslekler pazarlamacı(satış temsilcisi), mekanikler (dizel motor)(motorlu araçlar hariç),camcı, alüminyum doğramacı şeklinde sıralanmaktadır.

Pazarlamacı(satış temsilcisi) işçilerine olan talebin iç piyasada en fazla talebin olması gelişen piyasada yerini almasıyla toplam sayıda artış meydana gelmekte iken, aranan becerilerin de çok önemsendiği belirtilmiştir. İkinci sırada yer alan Mekaniker (dizel motor)(motorlu araçlar hariç) eleman ihtiyacının temininde güçlük çekilme nedenlerinin arkasında yer alan en önemli faktör beceriye/niteliğe sahip elemanın temin edilememesi; diğer bir deyişle kalifiye ve ara kalifiye elemanın bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

İşverenler tarafından sağlanan bilgilere göre eleman temininde güçlük çekilme nedenleri Yeterli beceri ve niteliğe sahip elemanın olmamasıdır. Muş'ta %59,37 iken bu oran Türkiye %27'dir.Aranılan alanda eleman olmaması Muş'ta %29,16 oranda iken Türkiye de bu oran %25, iş tecrübesine sahip eleman olmaması nedenleri dağılımı Muş'ta %14,45 iken Türkiye için bu oran %22'dir. Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilmesinin ve önerilen ücretin az bulunması %13 iken Muş'ta yapılan İPA' da herhangi bir sonuca ulaşılmamıştır. Bunun en önemli nedeni işverenlerin objektif bir şekilde anket sorularına cevap vermemesinden kaynaklanmış olabilir.

İşverenlerin eleman temininde güçlük çekmede en önemli nedenleri; iş tecrübesine ve gerekli beceriye sahip eleman bulunmaması olarak sıralanmıştır. Muş iş gücü piyasasında, en fazla aranan beceri mesleğe ilişkin yeterli bilgi ve fiziki bedensel yeterlilik becerileridir. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi, en fazla Posta Ayrım Memuru, Şoför(Yolcu Taşıma),Elektrik-Elektronik Teknisyeni, Aşçı, Acil Tıp Teknisyeni, Hemşire, Otomasyon Sistemleri Teknisyeni, Sağlık Memuru, Mobilya Montaj İşçisi, Oto Kaportacı mesleklerinde talep edilmektedir.

Muş için, eğitim düzeylerine göre en çok talep edilen meslekler sıralaması yapıldığında, hamurkâr, oksi-gaz kaynakçısı, tornacı(torna tezgâhı operatörü) mesleklerinde belirli bir eğitim düzeyi aranmamakta olduğu görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin yeterli görüldüğü meslekler ise aşçı, beden işçisi (genel),servis garsonu, sekreter, mobilya montaj işçisi, elektrik ark kaynakçısı(makine ile), meslekleridir.

Türkiye geneli için, beden işçisi (genel), makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, servis garsonu ve aşçı için belirli bir eğitim düzeyi aranmamaktadır. Bununla beraber, beden işçisi (genel), makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, temizlik görevlisi ve madenci (genel) mesleklerinde de lise altı eğitim işverenler tarafından yeterli görülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Muş Valiliği (2011) İstatistiklerle Muş 2010.
2. MEB İstatistik Yıllıkları
3. Türkiye İş Kurumu, İstatistik Yıllıkları.
4. TÜİK İşgücü Anketi Dinamik Veri Tabanı
5. DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
6. MTSO (2012) Ekonomik Bülten Eylül 2012¸ Muş Ticaret ve Sanayi Odası.
7. TÜİK (2011) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011
8. TOBB İstatistikleri
9. Ekonomi Bakanlığı İstatistik Yıllıkları
10. Kalkınma Bakanlığı İstatistik Yıllıkları
11. Devlet İstatistik Enstitüsü

EKLER

Ek 1- İl işgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR

Muş İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması

(İŞYERİ BİLGİ FORMU)

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi

Bilgi verme ve gizlilik

Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel

Kapsam

Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır.

Bilgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

Örnek No: : | | | | | |

İşyerinin Yasal Ünvanı :

İşyerinin Tabela Ünvanı :

ADRES BİLGİLERİ

İL :

İLÇE : .....

KÖY : .....

MAHALLE : .....

CADDE/SOKAK : .....

DIŞ KAPI NO : .....

İÇ KAPI NO : .....

TELEFON/FAKS/e-MAİL : ...../...../.....@.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı : ..... **Unvanı** : .....

Tarih : ..... **Telefonu** : .....

E-posta : @ **İmzası/Kaşe** :

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu çalışanlarınca" doldurulacaktır.

BU BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	Ziyaretçi	Kontrolör	Veri Giriş Personeli
Adı ve Soyadı :			
Tarih ve İmza :	.....	/.....	/.....

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü				

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı	
	Değişmiş	

3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet		→ **Soru 4'e geçiniz.**
	Hayır		→ **Soru 4'e geçiniz.**

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04										05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma										İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? **1-EVET** **2- HAYIR**	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					
	___	___											___					

(*) Birden fazla işaretlenebilir.

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİM OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	**8.3'e geçiniz**
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz? Evet → **9.3'e geçiniz**
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐ → 10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐ → 10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **ARTIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz? Evet → 11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐ → 12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐ → 12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **AZALIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__
__	__

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket Bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni **(*)** 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
__	__		__
*** Birden fazla güçlük nedeni işaretlenebilir.**							

VIII.Bilgi Formu Hakkında Görüş ve Onerileriniz?

(Bu kısım Ziyaretçi tarafından doldurulacaktır)

Ek 2. YÖNTEM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 66 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Muş ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Coğrafi kapsam: İlçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm ildir.

Birim: İldeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.

Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri

Kapsanmayan sektörler

A	Tarım, Ormancılık, Balıkçılık
O	Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik
T	Hane halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.

Veri derleme yöntemi: İşgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül- 31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır

Ek 2a: ÖRNEK HACMİ VE ÖRNEK SEÇİMİ

İşgücü Piyasası Araştırmasında tam sayım yapılmıştır.

Ek 2b: CEVAPSIZLIK DÜZELTMESI

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2c: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı	Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585	Adana	1.677
Manisa	1.582	Ankara	1.982
Tekirdağ	1.545	Antalya	1.745
Hatay	1.416	Bursa	1.838
Aydın	1.370	Denizli	1.507
Şanlıurfa	1.342	Diyarbakır	1.422
Kahramanmaraş	1.327	Gaziantep	1.472
Eskişehir	1.282	İstanbul	2.132
Sakarya	1.250	İzmir	1.881
Malatya	1.070	Kayseri	1.440
Afyonkarahisar	995	Kocaeli	1.737
Elazığ	974	Konya	1.658
Ordu	962	Mersin	1.572
Kütahya	890	Muğla	1.478
Erzurum	856	Trabzon	1.393
Van	850	Örneklem Toplam	24.934
Zonguldak	832		
Sivas	804	Tokat (Pilot İl)	704
Çorum	802	Samsun (Pilot İl)	1387
Çanakkale	753		
Düzce	736	Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri	65.723
Uşak	691		
Giresun	687		
Mardin	677		
Osmaniye	671		
Adıyaman	644		
Batman	641		
Rize	607		
Aksaray	602		
Nevşehir	559		
Edirne	517		
Isparta	505		
Kırklareli	485		
Kastamonu	481		
Yozgat	475		
Amasya	445		
Niğde	423		
Bolu	406		
Karaman	393		
Yalova	386		

Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkâri	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım toplamı	38.698

Ek 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İL İŞGÜCÜ PİYASASI: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İŞGÜCÜ TALEBİ: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İŞGÜCÜ TALEP ARAŞTIRMASI: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İŞGÜCÜ TALEP ARAŞTIRMASI ÇERÇEVESİ: Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İŞGÜCÜ ARZI: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar.

İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İSTİHDAM EDİLENLER: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İŞ BAŞINDA OLANLAR: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İstihdam Oranı} = \frac{\text{Toplam istihdam}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre

ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hane halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hane halkları Tarafından Kendi
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO' DA söz konusu olan meslek grubu iken TMS' de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıt dışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıt dışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıt dışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

İşinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

Ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dâhildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam + işsiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın birçok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı: Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- İçinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dâhil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler, çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dâhil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce i aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irade sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

Belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

Nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

Yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dâhil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus - (İstihdam + İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (BGSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

Belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır.

İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktür el hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 4- EK TABLOLAR

TABLO 1: Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Başvurular, Türkiye ve Muş ili, 2011-2012*5

Eğitim durumu ve Cinsiyete göre Başvurular							
		Kişi			Yüzde (%)		
		Türkiye	Muş	Muş (2012*)	Türkiye	Muş	Muş (2012*)
Okuma-Yazma Bilmeyenler	Erkek	121.838	91	135	8,7	1,3	1,1
	Kadın	89.370	99	115	6,4	1,4	1,0
Okur-Yazar	Erkek	45.789	230	780	3,3	3,2	6,6
	Kadın	20.081	157	548	1,4	2,2	4,6
İlköğretim	Erkek	401.353	3352	5843	28,7	47,3	49,3
	Kadın	208.684	845	1447	14,9	11,9	12,2
Ortaöğretim	Erkek	203.848	1507	1934	14,6	14,9	16,3
	Kadın	138.938	340	476	9,9	4,8	4,0
Önlisans	Erkek	39.907	220	250	2,9	3,1	2,1
	Kadın	41.224	67	76	2,9	0,9	0,6
Lisans	Erkek	45.590	124	191	3,3	1,8	1,6
	Kadın	37.742	33	50	2,7	0,5	0,4
Yüksek Lisans	Erkek	1.775	11	2	0,1	0,2	0,01
	Kadın	2.039	5	0	0,1	0,1	0,0
Doktora	Erkek	106	0	0	0,0	0,0	0,0
	Kadın	71	0	0	0,0	-	0,0
Toplam	Erkek	860.206	5535	9135	61,5	78,1	77,1
	Kadın	538.149	1548	2712	38,5	21,9	22,9
	Toplam	**1.398.355**	**7081**	**11847**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

KAYNAK: İŞKUR İstatistik Yıllığı-2011 ve Muş İl Müdürlüğü

[5] 2012 Ocak- Aralık aylarını kapsar

TABLO 2: 2012 Yılında Sektör Bazında Göre Çıkartılan ve Alınan Eleman Sayısı.

Sektörler	Çıkartılan Eleman Sayısı		Alınan Eleman Sayısı		Değişim miktarı			
					Artış (sayı)		Oran (%)	
	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş	Türkiye	Muş
Bilgi ve İletişim	19.036	0	25.467	0	6.431	0	1,8	0
Diğer Hizmet Faaliyetleri	26.387	16	31.727	25	5.340	9	1,5	1,14
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	14.234	0	16.389	0	2.155	0	0,6	0
Eğitim	48.302	35	54.085	97	5.783	62	1,6	7,87
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	23.593	2	36.827	15	13.235	13	3,7	1,65
Gayrimenkul Faaliyetleri	17.488	1	18.453	0	965	-1	0,3	-0,12
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	114.794	18	158.954	31	44.160	13	12,4	1,65
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	27.376	0	40.229	0	12.853	0	3,6	0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	33.053	0	37.536	0	4.483	0	1,3	0
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	32.840	0	34.865	0	2.026	0	0,6	0
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri	42.383	-	62.078	-	19.695	-	5,5	-
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	139.523	28	166.570	40	27.047	12	7,6	1,52
Ulaştırma ve Depolama	63.808	54	75.830	211	12.022	157	3,4	19,94
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	315.950	73	399.980	331	84.029	258	23,5	32,78
İmalat	299.501	49	370.873	55	71.372	6	20,0	0,76
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	50.733	16	64.709	81	13.977	65	3,9	8,25
İnşaat	140.277	142	171.827	335	31.551	193	8,8	24,52
TOPLAM	1.409.278	434	1.766.399	1221	357.121	787	100,0	100,0

KAYNAK: Muş ve Türkiye İPA 2012

TABLO 3: En Fazla Talep Edilen Meslekler Sıralaması-Türkiye

Meslek	Sayı
Beden İşçisi (Genel)	16.945
Makineci (Dikiş)	13.377
Güvenlik Görevlisi	10.519
Garson (Servis Elemanı)	7.794
Aşçı	4.910
Bilgisayar Yazılım Teknisyeni	4.776
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	4.533
Hemşire	4.250
Satış Elemanı (Tanıtım)	4.118
Temizlik Görevlisi	3.755
Komi (Garson Yardımcısı)	3.195
Şoför-Yük Taşıma	3.140
Gaz Altı Kaynakçısı	2.810
Bulaşıkçı (Stevard)	2.695
Beden İşçisi (İnşaat)	2.631
Profesyonel Sporcu	2.566
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2.371
Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	2.369
Tur Operatörü	2.337
Mermer İşçisi	2.291

KAYNAK: Türkiye İPA 2012

TABLO 4: En Fazla Talep Edilen Meslekler ve Yer Aldığı Sektörler-Türkiye

Sektör	1-9 çalışan	10-49 çalışan	50+ çalışan	Genel Toplam
Bilgi ve İletişim	365	1.267	1.135	2.767
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1.665	3.557	2.624	7.846
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	59	232	902	1.193
Eğitim	735	3.841	1.049	5.624
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	5.436	1.044	198	6.677
Gayrimenkul Faaliyetleri	465	4.037	285	4.787
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.037	9.325	16.016	27.378
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	532	494	3.747	4.773
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	383	2.842	3.068	6.293
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3.139	4.041	1.069	8.249
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	55	222	1.150	1.427
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	4.647	23.252	8.688	36.587
Ulaştırma ve Depolama	735	6.064	7.930	14.729
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	630	3.983	12.209	16.822
İmalat	4.641	40.415	47.550	92.606
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	383	7.162	5.188	12.732
İnşaat	3.497	12.368	4.229	20.093
TOPLAM	29.403	124.145	117.035	270.583

KAYNAK: Türkiye İPA 2012

TABLO 5:Nüfus Ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri *

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4

Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

KAYNAK:TÜİK *(2 Ekim 2011 itibariyle

TEŞEKKÜRLER

Çalışmalarımızda tüm desteğini ve gücünü bizden esirgemeyen, proje kapsamında karşılaştığımız engellerin en hızlı şekilde aşılmasını sağlayan Türkiye İş Kurumu Muş İl Müdürü Sn. Mehmet Emin TAYLAN' a teşekkürlerimizi ve saygılarımızı sunarız.

Proje ekibine çeşitli konularda desteklerinden dolayı kurum personellerinden: Fatma HARMANCI, Mehmet Reşit SÖNMEZ, Alkan DİKSİN, Serkan BAYRAM, Zuhal TANRIVERDİ, Orhan ER, Erkan TAMTÜRK, Nurettin TÜRKMEN 'e

Çalışmalarımızda sahadan aldığımız bilgilerin derlenmesi ve düzenlenmesindeki desteklerinden ötürü Serpil BULUT ve Kerime ÖRNEK' e teşekkürlerimizi sunarız.